

Projekt Burmistrza

z dnia r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TŁUSZCZU
z dnia 2025 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz
na lata 2026-2032**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 16 b art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214) uchwala się, co następuje::

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2026-2032 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tłuszcza.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2026 r.

Dokument przygotowała: Joanna Jędrasik
Data utworzenia dokumentu: 18.11.2025 r.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, zawiera w szczególności:

1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;

3) określenie:

- a) celów strategicznych projektowanych zmian,
- b) kierunków niezbędnych działań,
- c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to kluczowy dokument lokalnej polityki społecznej. Wskazuje cele i kierunki działania, które mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców gminy, zwiększeniu efektywności usług, pomocy i wsparcia, zapewnieniu godziwych warunków życia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.. Jest to narzędzie umożliwiające skoordynowanie pracy różnych instytucji, zapewnienie bardziej spersonalizowanego wsparcia oraz wzmocnienie solidarności społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030 zakłada kontynuację i rozwój działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2025 i jest spójna z Lokalnym planem deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2026-2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2026-2032

Zamawiający:

Gmina Tłuszcz

Ul. Warszawska 10

05-240 Tłuszcz

Wykonawca:

Utila sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01

03-918 Warszawa

Utila”

Wykaz skrótów	4
1. Wstęp	5
1.1. Koncepcja i metodyka prac nad strategią.....	5
1.2. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla.....	6
2. Diagnoza sytuacji społecznej.....	8
2.1. Ogólna charakterystyka gminy	8
2.1.1. Informacje ogólne	8
2.1.2. Demografia	9
2.1.3. Promocja i ochrona zdrowia.....	11
2.1.4. Edukacja publiczna.....	12
2.1.5. Kultura, kultura fizyczna i rekreacja	13
2.1.6. Bezrobocie i rynek pracy	16
2.1.7. Mieszkalnictwo	17
2.1.8. Bezpieczeństwo.....	18
2.2. Pomoc społeczna.....	19
2.2.1. Zasoby pomocy społecznej w gminie	19
2.2.2. Świadczenia i świadczeniobiorcy	21
2.2.3. Wspieranie rodzin z dziećmi	22
2.2.4. Wsparcie seniorów	26
2.2.5. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami	28
2.2.6. Wsparcie osób z problemami ubóstwa	29
2.2.7. Wsparcie osób w reintegracji zawodowej i społecznej.....	31
2.2.8. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii	31
2.2.9. Finansowanie pomocy społecznej.....	33
2.3. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych	33
2.4. Potrzeby mieszkańców – wyniki badania ankietowego	36
3. Analiza SWOT.....	61
4. Założenia Strategii rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Tłuszcz	63
4.1. Wizja i misja polityki społecznej w gminie	63
4.2. Cele i kierunki działań.....	63
5. System monitorowania i realizacji Strategii	68
5.1. System wdrażania i realizacji Strategii.....	68
5.2. System monitorowania i ewaluacji.....	69
6. Spis elementów graficznych	77
7. Załączniki.....	80

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CUS – Centrum Usług Społecznych

DDP – Dzienny Dom Pomocy

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OWES – Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy urząd pracy

PWD – Placówka wsparcia dziennego

ROPS – Regionalny ośrodek polityki społecznej

ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

UTW – Uniwersytet trzeciego wieku

WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej

1. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2026–2032 jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań samorządu lokalnego w obszarze polityki społecznej. Jej celem jest identyfikacja najistotniejszych problemów społecznych dotyczących mieszkańców gminy, określenie ich przyczyn oraz zaplanowanie zintegrowanych, skutecznych i możliwych do wdrożenia działań, które przyczynią się do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.

Potrzeba opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika również z obowiązków ustawowych nakładanych na gminę. Podstawą prawną opracowania dokumentu jest art. 16b Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹. Dokument ten stanowi odpowiedź na potrzeby zarówno mieszkańców, jak i instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Uwzględnia on aktualne uwarunkowania społeczno-demograficzne, gospodarcze oraz instytucjonalne, a także wpisuje się w ramy strategiczne określone na poziomie regionalnym i krajowym.

Strategia została opracowana w sposób partycypacyjny, z uwzględnieniem głosu mieszkańców oraz przedstawicieli różnych środowisk – instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, placówek edukacyjnych oraz służby zdrowia. Zastosowane podejście badawcze i konsultacyjne pozwoliło na możliwie najpełniejsze ujęcie lokalnych potrzeb i oczekiwań, a także dostępnych zasobów, co daje realne podstawy do efektywnego wdrażania zaplanowanych działań.

1.1.KONCEPCJA I METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2026–2032 opierało się na założeniu, że skuteczna polityka społeczna wymaga kompleksowej diagnozy, uwzględniającej różnorodne perspektywy oraz źródła danych. W związku z tym przyjęto metodologiczne podejście oparte na triangulacji metod badawczych, które umożliwiło pogłębioną analizę problemów społecznych i wypracowanie spójnych oraz realnych kierunków interwencji.

Zastosowana triangulacja metod badawczych polegała na wykorzystaniu zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych, pochodzących z różnych źródeł. Dzięki temu możliwe było uzyskanie bardziej wszechstronnego i rzetelnego obrazu sytuacji społecznej gminy. W ramach prac nad Strategią zastosowano trzy główne metody:

- Analiza danych zastanych i dokumentów strategicznych – w ramach prac nad dokumentem dokonano przeglądu dostępnych danych statystycznych, a także dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Analiza ta pozwoliła osadzić diagnozę w szerszym kontekście oraz zapewnić spójność Strategii z innymi dokumentami planistycznymi.
- Badanie ankietowe mieszkańców gminy Tłuszcz – przeprowadzone w sierpniu 2025 roku, miało na celu zebranie opinii mieszkańców na temat najważniejszych problemów społecznych w gminie, ich skali oraz możliwych sposobów przeciwdziałania. W badaniu wzięło udział 254 mieszkańców, co stanowi reprezentatywną próbę dla potrzeb lokalnej diagnozy.

¹ Dz. U. 2025, poz. 1214

- Spotkanie konsultacyjne w formie wywiadu pogłębionego – przeprowadzone 11 września 2025 roku, zgromadziło przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, oświaty, służby zdrowia oraz mieszkańców gminy. Spotkanie miało na celu jakościowe pogłębienie diagnozy poprzez wspólne zidentyfikowanie problemów, potrzeb, zasobów oraz możliwych do wdrożenia działań. Grupowa dyskusja umożliwiła wymianę doświadczeń i perspektyw, co przyczyniło się do stworzenia zintegrowanego i wielowymiarowego obrazu sytuacji społecznej.

1.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH WYŻSZEGO SZCZEBŁA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tłuszcz na lata 2026–2032 pozostaje w zgodzie z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla międzynarodowego, krajowego, regionalnego i powiatowego. Uwzględnienie tych uwarunkowań zapewnia spójność podejmowanych działań z polityką społeczną państwa i Unii Europejskiej oraz zwiększa możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację celów Strategii.

1. Dokumenty unijne

Strategia wpisuje się w założenia polityki społecznej Unii Europejskiej, w szczególności:

- **Europejskiego Filara Praw Socjalnych**, który podkreśla znaczenie równego dostępu do rynku pracy, ochrony socjalnej oraz usług publicznych dla wszystkich obywateli;
- **Agendy 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju**, przyjętej przez ONZ, która zakłada eliminację ubóstwa i nierówności społecznych oraz promowanie integracji społecznej;
- **Polityki spójności UE na lata 2021–2027**, w której jednym z kluczowych celów jest wspieranie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa, realizowane m.in. poprzez Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+).

2. Dokumenty krajowe

Strategia gminna jest zgodna z kierunkami działań określonymi w dokumentach krajowych, w tym:

- **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2030**, która podkreśla potrzebę wspierania rozwoju społecznego i wyrównywania szans;
- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030**, kładącej nacisk na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy i wspieranie usług publicznych na poziomie lokalnym;
- **Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2021–2030**, określającego priorytety działań w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych marginalizacją;
- **Strategii Polityki Społecznej w Polsce 2030**, która wskazuje na potrzebę budowania społeczeństwa solidarnego, aktywnego i włączającego.

3. Dokumenty regionalne i powiatowe

Na poziomie regionalnym Strategia pozostaje spójna z:

- **Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+**, zakładającą poprawę jakości życia mieszkańców, wzrost dostępności usług społecznych oraz integrację społeczną;

- **Strategią Rozwoju Powiatu Wołomińskiego**, która podkreśla znaczenie współpracy samorządów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, aktywizacji mieszkańców i poprawy jakości usług społecznych.

4. Dokumenty lokalne

Strategia Gminy Tłuszcz stanowi uszczegółowienie i rozwinięcie zapisów zawartych w lokalnych dokumentach strategicznych, w szczególności:

- Strategii Rozwoju Gminy Tłuszcz,
- Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminnym Programie Wspierania Rodziny,
- Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Programie Współpracy Gminy Tłuszcz z Organizacjami Pozarządowymi.

Uwzględnienie powyższych dokumentów strategicznych i programowych pozwala na realizację spójnej, zintegrowanej polityki społecznej na poziomie gminnym, zgodnej z celami rozwojowymi regionu, kraju i Unii Europejskiej.

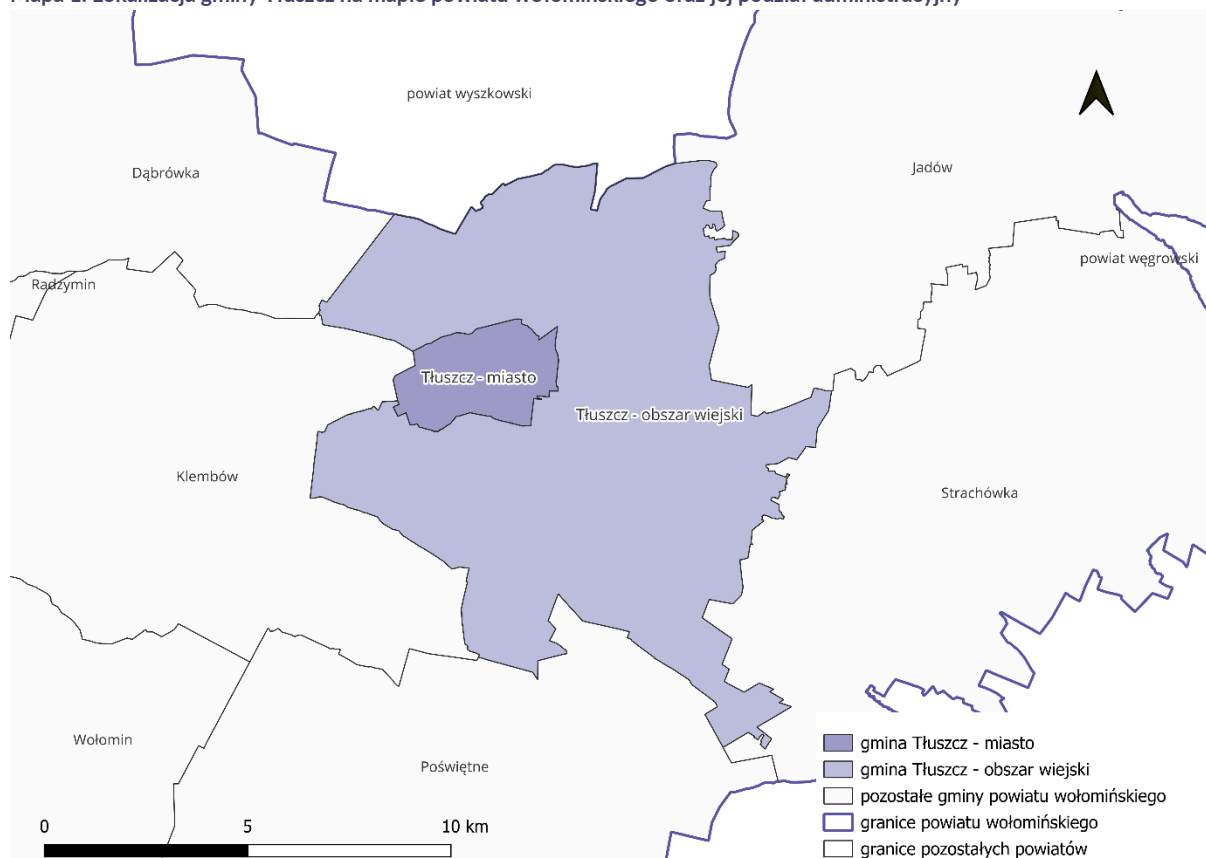
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Tłuszcz położona jest w centralnej części powiatu wołomińskiego na terenie województwa mazowieckiego. W 2024 roku gminę zamieszkiwało 19 850 osób, co przy powierzchni 103 km² przełożyło się na gęstość zaludnienia wynoszącą 196 osób na 1 km². Gmina Tłuszcz graniczy z gminami Dąbrówka, Klembów, Poświętne, Strachówka i Jadów, należącymi do powiatu wołomińskiego, a także z gminą Zabrodzie z powiatu wyszkowskiego. Gmina Tłuszcz administracyjnie obejmuje miasto Tłuszcz oraz 36 miejscowości wiejskich, podzielonych na 28 sołectw. Poniżej przedstawiono położenie gminy Tłuszcz na mapie powiatu wołomińskiego z zaznaczeniem jej podziału administracyjnego (**Mapa 1**).

Mapa 1. Lokalizacja gminy Tłuszcz na mapie powiatu wołomińskiego oraz jej podział administracyjny

Źródło: opracowanie własne

Przez teren gminy przebiegają liczne trasy kolejowe i drogowe, zapewniające dogodne połączenia m.in. z Warszawą, Ostrołęką, Białymstokiem, Legionowem i Pilawą. Dzięki temu dojazd do centrum Warszawy, zarówno samochodem, jak i pociągiem, nie przekracza jednej godziny.

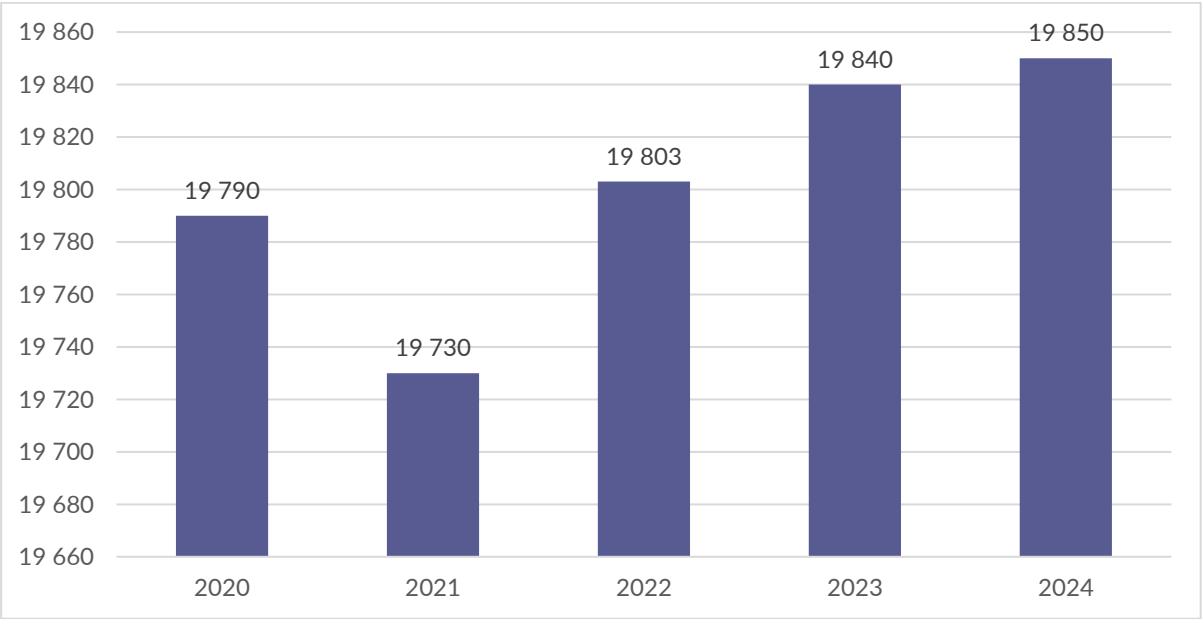
Teren gminy położony jest na Równinie Wołomińskiej – obszarze głównie płaskim i nizinnym, wzbogaconym licznymi kompleksami leśnymi, szczególnie w jego południowej części. Lasy zajmują 15,6% powierzchni gminy, a dominujące gatunki drzew to sosny i brzozy. Miejscami zachowały się także fragmenty starych drzewostanów naturalnego pochodzenia, objętych ochroną rezerwatową, m.in. w rejonie Jasienicy i Klembowa (rezerwat „Dębina”). Różnorodna roślinność oraz urozmaicony krajobraz sprzyjają występowaniu wielu gatunków ptaków

i ssaków. Przez znaczną część gminy przepływa rzeka Cienka wraz z dopływami. Jej wody, o II klasie czystości, wykorzystywane są głównie w rolnictwie.

2.1.2. DEMOGRAFIA

W latach 2020–2024 liczba ludności gminy Tłuszcz wykazywała tendencję wzrostową. W 2020 roku wynosiła 19 790 osób, natomiast w 2021 roku odnotowano spadek do 19 730 osób. Od 2022 roku rozpoczął się wyraźniejszy wzrost, który utrzymywał się do 2024 roku, kiedy to osiągnął najwyższą wartość w analizowanym okresie – 19 850 osób. W rezultacie, w ciągu pięciu lat liczba ludności zwiększyła się o 0,3%. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności gminy Tłuszcz w latach 2020-2024 przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Liczba ludności gminy Tłuszcz w latach 2020-2024²

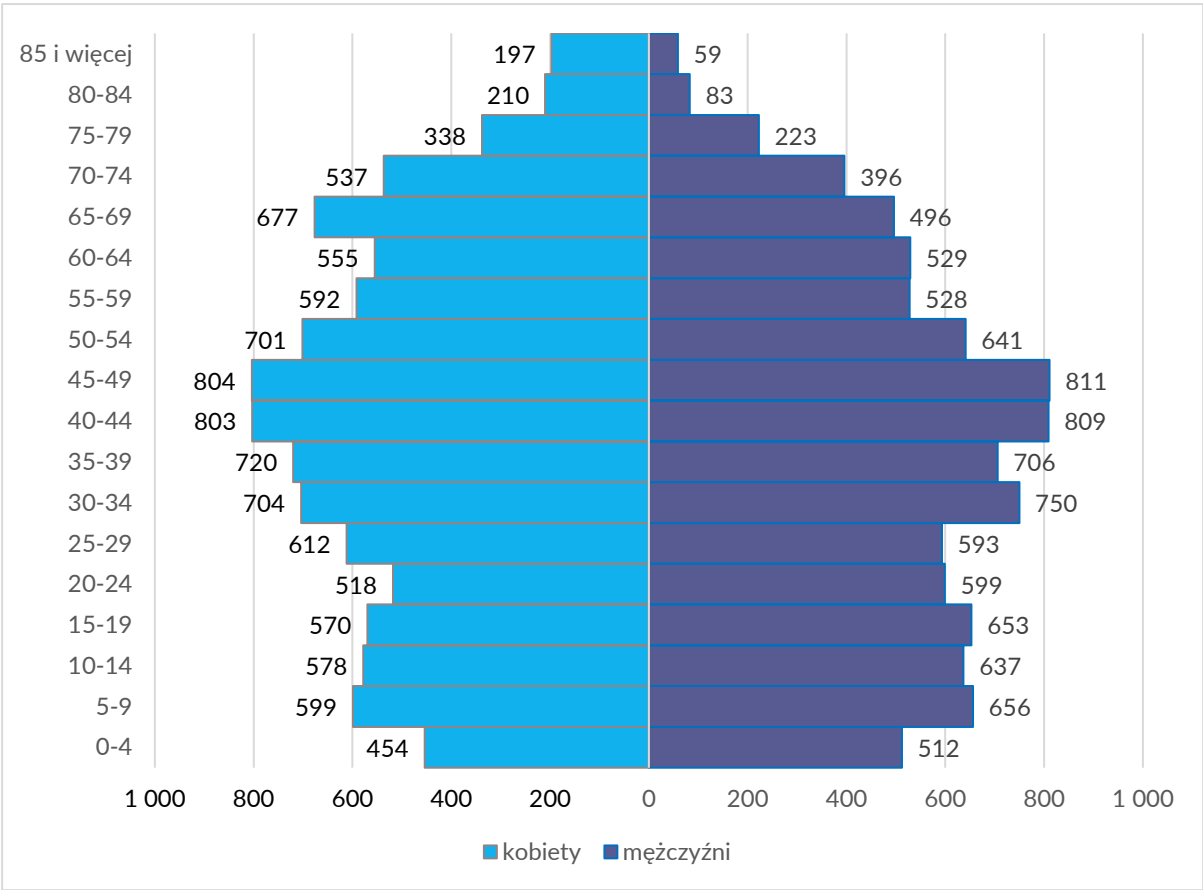

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2024 roku największą grupę mieszkańców gminy Tłuszcz stanowiły osoby w wieku 45–49 lat (1 615 osób) oraz 40–44 lat (1 612 osoby). Najmniej osób odnotowano natomiast w grupach wiekowych 80–84 lata (293 osób) oraz 85 lat i więcej (256 osób). Warto również podkreślić, że w analizowanym roku kobiet było więcej niż mężczyzn w przedziałach wiekowych powyżej 49. roku życia. Szczegółowe dane dotyczące rozkładu liczby ludności gminy Tłuszcz według wieku i płci w 2024 roku przedstawia Wykres 2.

² Dane z Wydziału Spraw Obywatelskich i Społecznych w UM w Tłuszczu

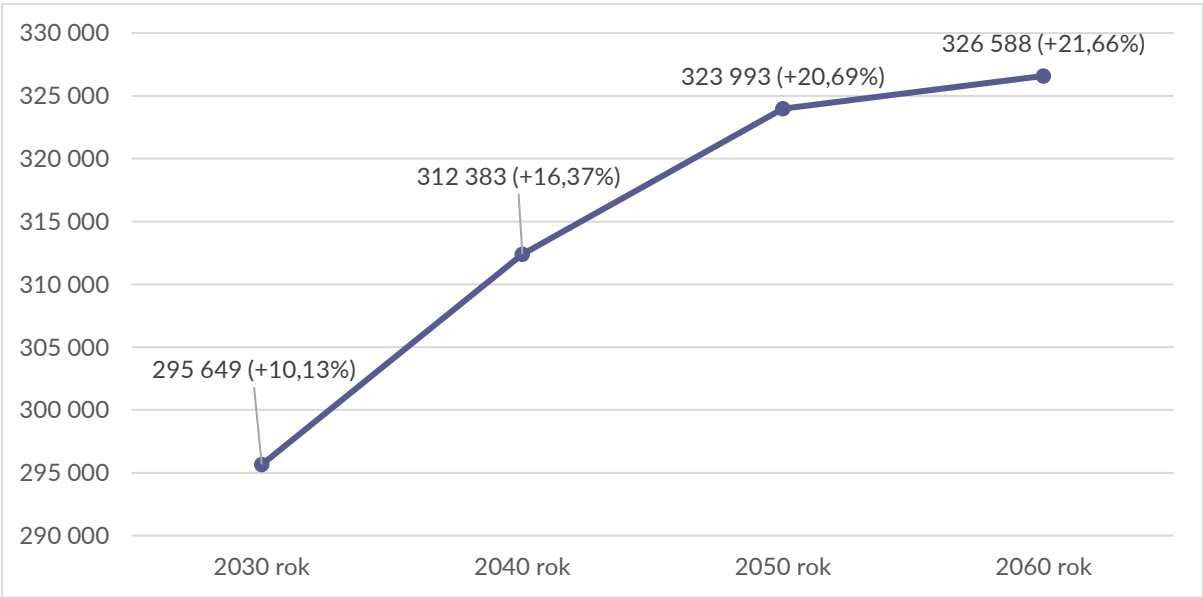
Wykres 2. Piramida wieku i płci ludności gminy Tłuszcz w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

We wszystkich analizowanych prognozach demograficznych dla powiatu wołomińskiego – obejmujących lata 2030, 2040, 2050 i 2060 – przewiduje się wzrost liczby ludności w porównaniu do stanu z 2021 roku, kiedy odnotowano 268 443 mieszkańców. Liczba ta ma systematycznie rosnąć w kolejnych dekadach. W prognozach na lata 2050 i 2060 zakłada się wzrost liczby ludności przekraczający 20%, wynoszący odpowiednio 20,69% oraz 21,66%. Szczegółowe dane dotyczące prognozy liczby ludności powiatu wołomińskiego do 2030, 2040, 2050 i 2060 roku względem 2021 roku przedstawia Wykres 3.

Wykres 3. Prognoza liczby ludności powiatu wołomińskiego do 2030, 2040, 2050 i 2060 roku względem 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2020–2024 wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 ludności ulegał zmniejszeniu osiągając wartość -2,43 na koniec analizowanego okresu, co wpisuje się w ogólnowojewódzki trend. Jedynie w 2020 roku wskaźnik w gminie Tłuszcz charakteryzował się dodatnią wartością na poziomie 0,70. Nieco inna sytuacja charakteryzowała powiat wołomiński, gdzie przyrost naturalny utrzymywał się na wyższym poziomie, osiągając wartość ujemną dopiero w 2024 roku. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminie Tłuszcz i wybranych jednostkach referencyjnych w latach 2020-2024 zawiera **Tabela 1**.

Tabela 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Tłuszcz i wybranych jednostkach referencyjnych w latach 2020-2024

Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
Gmina Tłuszcz	0,70	-1,49	-1,09	-0,35	-2,43
Powiat wołomiński	2,62	0,61	1,38	0,95	-0,97
Województwo mazowieckie	-1,96	-3,54	-2,24	-2,35	-2,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2020–2024 saldo migracji na 1000 ludności w gminie Tłuszcz utrzymywało się głównie na dodatnim poziomie. Jedynie w 2020 roku odnotowano ujemne saldo migracji, wynoszące -0,5. Zbliżone wartości wskaźnika zostały zarejestrowane w województwie mazowieckim, natomiast powiat wołomiński wyróżniał się wyraźnie wyższym saldem migracji we wszystkich analizowanych latach. Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na 1000 ludności w gminie Tłuszcz i wybranych jednostkach referencyjnych w latach 2020-2024 zawiera **Tabela 2**.

Tabela 2. Saldo migracji na 1000 ludności w gminie Tłuszcz i wybranych jednostkach referencyjnych w latach 2020-2024

Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
Gmina Tłuszcz	-0,5	1,0	4,3	3,0	2,5
Powiat wołomiński	9,7	10,6	9,3	8,1	8,1
Województwo mazowieckie	2,2	2,4	2,0	2,3	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1.3. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

W gminie Tłuszcz działają następujące instytucje zdrowotne:

- 1. Centrum Medyczne Rajmedica, ul. Warszawska 11, 05-240 Tłuszcz
- 2. Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o. o., ul. Powstańców 27, 05-240 Tłuszcz
- 3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Zdrowie" w Postoliskach, plac 3 Maja 22, Postoliska
- 4. Przychodnia Medyk, ul. Przemysłowa 28, 05-240 Tłuszcz
- 5. Pogotowie Ratunkowe

W latach 2020–2023 wydatki gminy Tłuszcz na ochronę zdrowia wykazywały zmienną tendencję. W 2020 roku wyniosły one 158,84 tys. zł, po czym w 2021 roku nastąpił znaczący wzrost do poziomu 244,35 tys. zł, co oznacza wzrost o około 53,9%. W 2022 roku zaobserwowano jednak spadek wydatków do 194,89 tys. zł, co stanowiło obniżenie o 20,3% w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2023 roku wydatki ponownie wzrosły do 242,02 tys. zł, czyli o 24,2% względem roku 2022.

Analogicznie, udział wydatków na ochronę zdrowia w całkowitych wydatkach budżetu gminy również ulegał wahaniom. W 2020 roku wynosił on 0,15%, po czym wzrósł do 0,22% w 2021 roku. W 2022 roku nastąpił spadek do poziomu 0,15%, jednak w 2023 roku wskaźnik ten ponownie wzrósł, osiągając 0,20%.

Dane te wskazują na brak stałego trendu w poziomie finansowania ochrony zdrowia przez gminę Tłuszcz, przy jednoczesnym utrzymywaniu się udziału tych wydatków na relatywnie niskim poziomie względem całości budżetu. Wydatki gminy Tłuszcz na ochronę zdrowia wraz z ich udziałem procentowym w wydatkach budżetu ogółem przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Wydatki gminy Tłuszcz na ochronę zdrowia oraz ich udział w wydatkach budżetu ogółem w latach 2020-2024

Gmina Tłuszcz	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na ochronę zdrowia [tys., zł]	158,84	244,35	194,89	242,02	bd
Udział wydatków na ochronę zdrowia w wydatkach ogółem budżetu gminy	0,15%	0,22%	0,15%	0,20%	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1.4. EDUKACJA PUBLICZNA

Gmina Tłuszcz oferuje swoim mieszkańcom szeroką ofertę edukacyjną. Najmłodsze dzieci mogą korzystać z opieki w ramach klubów dziecięcych oraz żłobków, których mają do wyboru 5. Są to: Niepubliczny Żłobek Językowo-Artystyczny „Galileo”, Klub Malucha „Tęcza”, Klub Dziecięcy „Mali Odkrywczy”, Niepubliczny Żłobek „Happy Academy” oraz Żłobek Samorządowy nr 1 w Tłuszczu. Dla nieco starszych dzieci prowadzone są przedszkola, które dzielą się na samorządowe (prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego) oraz niepubliczne. Przedszkoli prowadzonych przez Gminę jest 7, niepublicznych 3. Według najnowszych danych z 2023 roku, Gminę zamieszkiwało 934 dzieci w wieku 3-6 lat, które były objęte wychowaniem przedszkolnym, a odsetek tych dzieci w stosunku do wszystkich dzieci wynosił 94%. Odsetek ten wzrastał w ostatnich latach, w 2021 roku był równy 89,1% a w 2022 roku 90,6%. Świadczy to o dużym i rosnącym zasobie przedszkolnym Gminy, która oferuje miejsca w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych dla prawie wszystkich chętnych dzieci. Mimo to, jest on niższy niż dla powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego, gdzie wyniósł w 2023 roku odpowiednio 99,9% i 99,7%. Dokładny spis placówek wychowania przedszkolnego w gminie Tłuszcz znajduje się w **Tabela 4**.

Tabela 4. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie Tłuszcz

Przedszkola samorządowe	Przedszkola niepubliczne
1. „Baśniowa Kraina” w Tłuszczu	1. Niepubliczne przedszkole „Happy Academy”
2. Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Strykach	2. Niepubliczne przedszkole społeczne językowo-artystyczne „Galileo”
3. Przedszkole w Zespole Szkół w Kozłach	3. Przedszkole niepubliczne Zgromadzenia Sióstr od Aniołów w Tłuszczu
4. Przedszkole samorządowe w Zespole Szkół im. Zofii Solarzowej w Miąsem	
5. Przedszkole samorządowe im. Króla Maciusia Pierwszego w Jasienicy	
6. Przedszkole w Zespole Szkół im. Władysława Podkowińskiego Mokrej Wsi	
7. Przedszkole w Zespole Szkół w Postoliskach	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Tłuszczu

Do obowiązków gmin należy także prowadzenie kształcenia na poziomie szkoły podstawowej. Prowadzenie szkolnictwa wyższego należy do kompetencji powiatu. Gmina Tłuszcz prowadzi 8 szkół podstawowych, w tym dwie z oddziałami integracyjnymi pozwalającymi na kształcenie specjalne wymagających tego dzieci obok dzieci pełnosprawnych. Są nimi Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Wacława Sieroszewskiego w Kozłach oraz Zespół Szkół im. Władysława Podkowińskiego w Mokrej Wsi. Dodatkowo, dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać ze szkół specjalnych na terenie Powiatu Wołomińskiego –

Niepublicznej Szkoły Podstawowej ASQ, Niepublicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej Vitautia, Niepublicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej w Zielonce, Szkoły Podstawowej Specjalnej im. Ks. Jana Twardowskiego w Wołominie, Szkoły Podstawowej Specjalnej im. Marii Konopnickiej w Radzyminie oraz Szkoły Podstawowej Specjalnej w Ostrówku. Jest ich w sumie 6. W samej gminie Tłuszcz nie działają szkoły specjalne ani niepubliczne szkoły podstawowe. Spis szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Tłuszcz znajduje się poniżej:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Kielaka w Postoliskach,
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Jasienicy,
- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Strykach,
- Szkoła Podstawowa im. Zofii Solarzowej w Miąsem,
- Zespół Szkół im. Władysława Podkowińskiego w Mokrej Wsi z Oddziałami integracyjnymi,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Wacława Sieroszewskiego w Kozłach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Tłuszczu,
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Tłuszczu.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje również prowadzony przez powiat wołomiński Zespół Szkół im. K.K. Baczyńskiego w Tłuszczu, w którego skład wchodzi Liceum Ogólnokształcące, Technikum oraz Branżowa Szkoła I Stopnia. Ogólne dane o oddziałach specjalnych przy szkołach w powiecie wołomińskim wskazują na zwiększenie się liczby oddziałów, przy sukcesywnym spadku uczniów do nich uczęszczających. Dokładne dane znajdują się w **Tabela 5**.

Tabela 5. Oddziały specjalne przy szkołach podstawowych w Powiecie Wołomińskim w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Oddziały	1	1	1	2	bd
Uczniowie	5	5	4	2	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik skolaryzacji w gminie Tłuszcz w latach 2020–2023 zanotował spadek. Może to świadczyć o emigracji rodzin z dziećmi w wieku szkolnym z terenu Gminy, spadku urodzeń przy utrzymaniu stałej liczby miejsc w szkołach lub o potencjalnym problemie z wypełnianiem obowiązku szkolnego. Omawiany współczynnik, mimo że był wyższy w gminie Tłuszcz w 2020 roku niż w jednostkach referencyjnych, w 2024 był niższy. Świadczy to o bardziej gwałtownym spadku tego współczynnika w przypadku Gminy. Dokładne dane współczynnika skolaryzacji brutto znajdują się w **Tabela 6**.

Tabela 6. Współczynnik skolaryzacji w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Gmina Tłuszcz	104,32%	99,90%	96,93%	94,30%	bd
Powiat wołomiński	102,59%	96,52%	97,88%	96,30%	bd
Województwo mazowieckie	99,20%	98,13%	99,83%	97,00%	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1.5. KULTURA, KULTURA FIZYCZNA I REKREACJA

W gminie Tłuszcz działa 6 klubów sportowych – Amatorski Klub Piłkarski Dynamo Wołomin, Klub Sportowy „Bóbr Tłuszcz”, Stowarzyszenie Klub Sportowych Acro Sports, Tłuszczański Klub Sportowy „BÓBR”, Uczniowski Klub Sportowy o nazwie „VIVI LA GIM”, Uczniowski Klub Sportowy „MILITARY”, Uczniowski Klub Sportowy „OLIMP” oraz Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Tłuszczu (w procesie likwidacji). Liczba osób należących do klubów

sportowych w latach 2020–2024 stale wzrastała. Według danych, którymi dysponujemy, w 2020 roku posiadały one 342 członków, w 2022 roku 397, a w 2024 roku już 566, co oznacza przyrost o 65,50%.

Gmina dysponuje jednym stadionem, jest to Stadion Miejski Klubu Sportowego Bóbr Tłuszcz. Dodatkowo, w Gminie w 2022 roku znajdowało się 7 boisk piłkarskich oraz 7 boisk do piłki siatkowej. Dwa z wymienionych boisk były boiskami wielozadaniowymi pozwalającymi na korzystanie z nich w ramach różnych dziedzin sportu. Mieszkańcy gminy Tłuszcz mogą także korzystać z 16 siłowni zewnętrznych pozwalających na ćwiczenia na świeżym powietrzu. Wydatki na kulturę fizyczną w gminie Tłuszcz w latach 2020–2024 wzrosły, z poziomu 102 747 916,13 zł w 2020 roku do 121 997 951,08 zł w 2024 roku, co oznacza wzrost o 18,74%. Mimo to, odsetek wydatków na kulturę fizyczną w całości wydatków Gminy zmniejszył się, z poziomu 0,03% do 0,02%. Oznacza to, że całość wydatków Gminy rośnie szybciej niż wydatki przeznaczane na kulturę fizyczną. Szczegółowe dane dotyczące wydatków gminy Tłuszcz na sport zawiera **Tabela 7**.

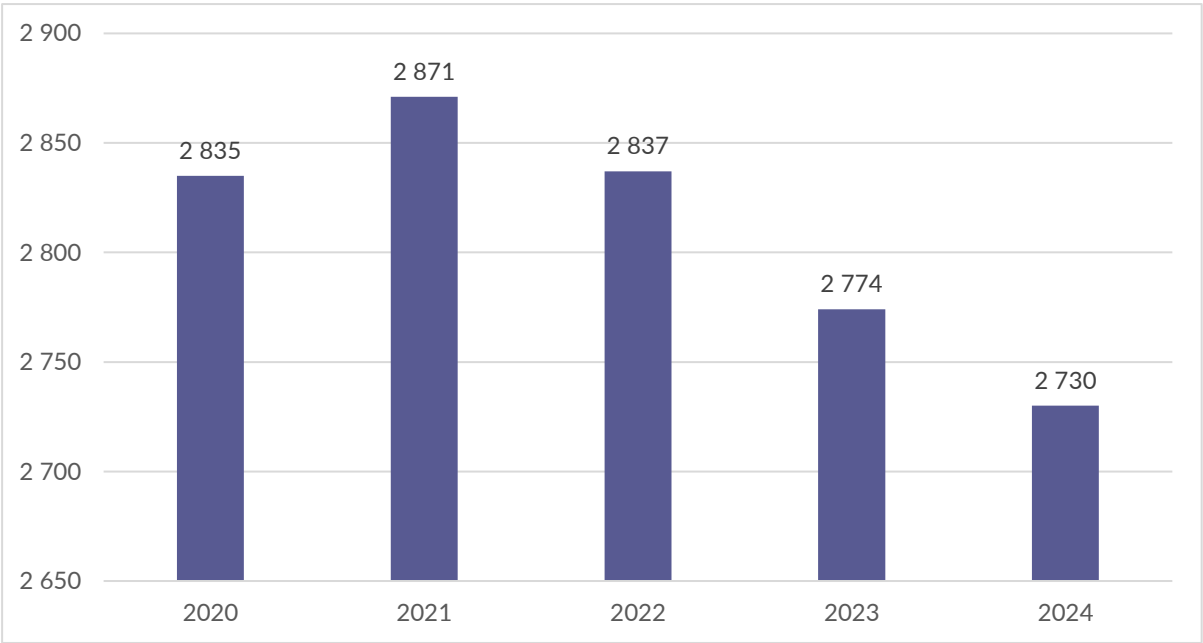
Tabela 7. Wydatki na kulturę fizyczną w złotych i ich odsetek w ogóle wydatków gminy Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na kulturę fizyczną	31 951,97	56 782,95	555 112,69	30 303,50	bd
Wydatki ogółem	102 747 916,13	109 666 504,34	130 279 555,58	121 997 951,08	bd
Odsetek wydatków na kulturę fizyczną w wydatkach ogółem	0,03%	0,05%	0,43%	0,02%	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

O ofertę kulturalną gminy Tłuszcz dba Biblioteka Publiczna w Tłuszczu zlokalizowana przy ul. Tadeusza Kościuszki 7, Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji (CKSiR) w Tłuszczu przy ul. Szkolnej 1 oraz Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Tłuszczańskiej, również przy ul. Tadeusza Kościuszki 7. W ramach Biblioteki Publicznej w Tłuszczu działa 9 jej filii: w Chrzęsnem, Jarzębiej Łące, Jasienicy, Kozłach, Strykach, Miąsem, Mokrej Wsi oraz w Postoliskach. Liczba czytelników w latach 2020–2024 zmniejszyła się, z 2 835 osób w 2020 roku do 2 730 osób w 2024 roku, co oznacza spadek o 3,70%. Dokładne dane dotyczące czytelników bibliotek w gminie Tłuszcz znajdują się w **Wykres 4**.

Wykres 4. Liczba czytelników w ciągu roku w bibliotekach i ich filiach w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

CKSiR prowadzi szereg zajęć sportowych, artystycznych oraz rozwijających umiejętności intelektualne takich jak nauka gry na instrumentach, zajęcia z robotyki i programowania czy zajęcia malarskie. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Tłuszczańskiej prowadzi Społeczne Muzeum Ziemi Tłuszczańskiej popularyzujące tradycję i kulturę regionu, jak również wspiera twórczość lokalnych artystów. Dodatkowo, oprócz prowadzenia muzeum, Towarzystwo współpracuje z innymi organizacjami działającymi na terenie Gminy w animowaniu życia kulturalnego mieszkańców. Z analizowanych instytucji kultury znajdujących się na terenie gminy Tłuszcz, jedynie jedna z nich jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych pod względem wejścia do budynku. Udogodnień wewnątrz budynku nie posiada żadna instytucja.

Wysokość środków przyznawanych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w gminie Tłuszcz w latach 2020-2023 wzrosła. W 2020 roku była równa 2 248 719 zł, a w 2023 roku już 2 765 932,60 zł, co oznacza przyrost o 23%. Zwiększył się także odsetek wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w ogóle wydatków Gminy, z poziomu 2,19% do 2,27%. Szczegółowe dane dotyczące wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w gminie Tłuszcz znajdują się w **Tabela 8**.

Tabela 8. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w złotych i ich odsetek w ogóle wydatków gminy Tłuszcz w latach 2020-2023

	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	2 248 719,00	2 029 580,84	2 358 200,52	2 765 932,60	bd
Wydatki ogółem	102 747 916,13	109 666 504,34	130 279 555,58	121 997 951,08	bd
Odsetek wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem	2,19%	1,85%	1,81%	2,27%	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W gminie Tłuszcz odsetek osób w wieku poprodukcyjnym był niższy niż w wybranych jednostkach referencyjnych i wynosił 19,2%. Może to świadczyć o stosunkowo młodszym społeczeństwie niż w ogóle powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego. Procent osób w wieku przedprodukcyjnym był większy niż w województwie mazowieckim, jednak mniejszy niż w powiecie wołomińskim, podobnie było w przypadku osób w wieku produkcyjnym. Wszystko to oznacza, że gmina Tłuszcz charakteryzuje się niższą liczbą osób starszych niż ogół powiatu i województwa, w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, jednak stosunek osób młodszych do osób w wieku produkcyjnym wcale się nie wyróżnia swoją wysokością, a więc nie zachodzi nietypowo duży przyrost naturalny. Szczegółowe dane dotyczące ekonomicznych grup wieku gminy Tłuszcz, powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego w 2024 roku zawiera **Tabela 9**.

Tabela 9. Ekonomiczne grupy wieku w 2024 roku w gminie Tłuszcz, powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim

	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
Gmina Tłuszcz	21,0%	59,8%	19,2%
Powiat wołomiński	22,6%	60,1%	17,3%
Województwo mazowieckie	19,1%	58,6%	22,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Odsetek osób bezrobotnych w gminie Tłuszcz był wyraźnie wyższy niż w całości powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego. Wynosił on 2,60%. Warto zanotować, że we wszystkich jednostkach odsetek osób bezrobotnych był wyższy w przypadku mężczyzn niż kobiet, jednak w gminie Tłuszcz ta różnica była jeszcze większa i wynosiła 66,84%. W Gminie w latach 2020–2024 nastąpił spadek poziomu bezrobocia, z poziomu 3,53% w 2020 roku do 2,60% w 2024 roku. Był on również widoczny w podziale na płeć. Szczegółowe dane dotyczące osób bezrobotnych w 2024 roku w gminie Tłuszcz, powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim zawiera **Tabela 10**.

Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych i ich odsetek w ogóle populacji w gminie Tłuszcz, powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim w 2024 roku

	Liczba mieszkańców			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	Gmina Tłuszcz	Powiat wołomiński	Województwo mazowieckie	Gmina Tłuszcz	Powiat wołomiński	Województwo mazowieckie
Ogółem	526	4 504	109 020	2,60%	1,62%	1,98%
Mężczyźni	324	2 448	56 340	3,27%	1,82%	2,14%
Kobiety	202	2 056	52 680	1,96%	1,44%	1,84%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ważnym wskaźnikiem dotyczącym bezrobocia jest liczba osób, które są bezrobotne przez okres ponad roku. Długotrwałe bezrobocie jest poważnym problemem społecznym, który obniża jakość życia i może prowadzić do ubóstwa. W kontekście wybranego terytorium może wskazywać na zmieniającą się strukturę gospodarki, niemogącą zapewnić odpowiedniej liczby miejsc pracy, która tym samym zmusza osoby poszukujące pracy do emigracji zarobkowej lub dalszej degradacji życiowej. Według danych, którymi dysponujemy dla powiatu wołomińskiego, liczba osób bezrobotnych w latach 2020–2024 sukcesywnie spadała, z poziomu 2 626 osób w 2020 roku do 1 627 osób w 2024 roku. Ważniejszym jednak od danych bezwzględnych jest odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. On również się zmniejszył z 1,6% w 2020 roku do 1,0% w 2024 roku. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w całości populacji osób bezrobotnych również zmniejszała się, chociaż między 2020 a 2021 rokiem zaliczyła wzrost, potem jednak konsekwentnie spadała. Podsumowując,

problem długotrwałego bezrobocia nie jest kluczowym w kontekście powiatu wołomińskiego, do którego obszaru należy gmina Tłuszcz, a jego znaczenie z roku na rok spada.

2.1.7. MIESZKALNICTWO

Zabudowa mieszkaniowa na terenie Gminy Tłuszcz ma zróżnicowany charakter – występuje zarówno w formie zwartej, liniowej, jak i rozproszonej. Przeważająca część to zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa, typowa dla obszarów wiejskich. Uzupełnieniem są budynki wielorodzinne, które koncentrują się głównie na terenie miasta Tłuszcz.

W latach 2020–2024 w gminie Tłuszcz obserwowany był systematyczny wzrost liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców, zarówno w ujęciu ogólnym, jak i z podziałem na obszar miejski i wiejski. W całej gminie liczba ta wzrosła z 296,8 w 2020 roku do 313,3 w 2024 roku, co oznacza wzrost o 5,5%. Na obszarze miejskim wskaźnik ten był wyraźnie wyższy niż w części wiejskiej i również rósł z roku na rok. W 2020 roku wynosił 323,2, a w 2024 roku osiągnął poziom 348,5, co daje wzrost o 7,8%. Natomiast na obszarach wiejskich liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców zwiększyła się z 279,1 w 2020 roku do 289,9 w 2024 roku, czyli o 3,9%.

Na tle szerszego kontekstu regionalnego gmina Tłuszcz pozostaje poniżej wartości notowanych w powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim. W powiecie wołomińskim wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców wzrósł z 361,5 w 2020 roku do 384,4 w 2024 roku (wzrost o 6,3%), natomiast w województwie mazowieckim – z 437,1 do 464,8, co stanowi wzrost o 6,3%. Liczbę mieszkań na 1 000 mieszkańców w gminie Tłuszcz, w powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim przedstawia **Tabela 11**.

Tabela 11. Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w gminie Tłuszcz (w podziale na obszar miejski i wiejski), w powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim

Nazwa	2020	2021	2022	2023	2024
Tłuszcz (ogółem)	296,8	300,7	304,1	308,6	313,3
Tłuszcz (obszar miejski)	323,2	329	335,6	342,8	348,5
Tłuszcz (obszar wiejski)	279,1	282	283,3	286,1	289,9
Powiat wołomiński	361,5	366,8	373,2	378,3	384,4
Województwo mazowieckie	437,1	443,3	450,6	458	464,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W skład mieszkaniowego zasobu gminy Tłuszcz wchodzi lokale mieszkalne zlokalizowane w budynkach stanowiących wyłączną własność Gminy. Budynki te znajdują się na terenie gminy i pełnią funkcję zasobu komunalnego, przeznaczonego na potrzeby mieszkaniowe mieszkańców. Poniżej przedstawiono wykaz obiektów należących do tego zasobu.

- 1. Tłuszcz, ul. Szeroka 27 – 591,87 m², 16 lokali
- 2. Tłuszcz, ul. Warszawska 7 – 179,41 m², 6 lokali
- 3. Tłuszcz, ul. Antoniego Grzelaka 5 – 269,61 m², 8 lokali
- 4. Tłuszcz, ul. Parkowa 1 – 779,60 m², 28 lokali
- 5. Tłuszcz, ul. Parkowa 5 – 1373,40 m², 34 lokale
- 6. Jaźwie, ul. Rodziny Majewskich 6 – 73,00 m², 2 lokale
- 7. Jaźwie, ul. Powstańców Styczniowych 137 – 66,76 m², 1 lokal
- 8. Chrzęsne, ul. Wincentyny Karskiej 108 – 67,46 m², 1 lokal
- 9. Stryki 2 – 92,00 m², 2 lokale
- 10. Miąse, ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 44 – 67,90 m², 2 lokale
- 11. Tłuszcz, ul. Szeroka 40 – 1304,09 m², 30 lokali

Lokalami i budynkami wchodzącymi w skład zasobu mieszkaniowego zarządzają:

- 1. **Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tłuszczu** (Tłuszcz ul. Szeroka 27, Tłuszcz ul. Adama Mickiewicza 12, Tłuszcz ul. Warszawska 7, Tłuszcz ul. Antoniego Grzelaka 5, Tłuszcz ul. Parkowa 1, Tłuszcz ul. Parkowa 5, Jażwie ul. Rodziny Majewskich 6, Jażwie ul. Powstańców Styczniowych 137, Chrzęsne ul. Wincentyny Karskiej 108, Tłuszcz ul. Szeroka 40),
- 2. **Zespół Szkół im. Zofii Solarzowej w Miąsem** (Stryjki 2),
- 3. **Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego w Stryjkach** (Miąse ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 44).

2.1.8. BEZPIECZEŃSTWO

Na terenie gminy Tłuszcz występuje rozwinięta sieć podmiotów wspierających bezpieczeństwo mieszkańców. Głównym organem odpowiedzialnym za utrzymanie porządku publicznego w gminie jest Komisariat Policji zlokalizowany w mieście Tłuszcz. W 2024 roku Policja przeprowadziła 14 postępowań przygotowawczych, z których większość zakończyła się umorzeniem lub odmową wszczęcia dalszego postępowania (8 przypadków). Dodatkowo wydano łącznie 8 nakazów i zakazów wobec osób stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia osób doświadczających przemocy domowej. Odnotowano również 120 interwencji policyjnych w środowisku domowym, z czego 80 dotyczyło przypadków przemocy domowej – w tym również tych związanych z nadużywaniem alkoholu. Szczegółowe dane dotyczące działań podejmowanych przez Policję na terenie gminy Tłuszcz w 2024 roku zawiera **Tabela 12**.

Tabela 12. Działania podejmowane przez Policję na terenie gminy Tłuszcz w 2024 roku

Rodzaj działania	Liczba
Prowadzone postępowania przygotowawcze z art. 207 k.k	14
- w tym zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia	6
- w tym zakończone umorzeniem bądź odmową wszczęcia postępowania	8
Wydane nakazy i zakazy wobec osób stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia osób dotkniętych przemocą domową w trybie przepisów z art. 15 aa i 15 aaa Ustawy o Policji	8
Interwencje Policji z kategorii domowych	120
Interwencje Policji dotyczących przemocy w rodzinie	80 (w tym związane z nadużywaniem alkoholu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Tłuszcz za 2024 rok

Istotną rolę w systemie bezpieczeństwa gminy Tłuszcz odgrywają również Ochotnicze Straże Pożarne. Na terenie gminy funkcjonuje 6 oddziałów OSP rozmieszczonych w następujących miejscowościach: Chrzęsne, Dziecioły, Jasienica, Kozły, Miąse oraz Tłuszcz. Dodatkowo mieszkańcy mogą liczyć na wsparcie wyspecjalizowanych służb ratunkowych, takich jak Pogotowie Ratunkowe, Pogotowie Energetyczne i Pogotowie Gazowe. W trosce o poprawę bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, w centrum miasta Tłuszcz został wdrożony system monitoringu wizyjnego, który nie tylko wspomaga działania służb bezpieczeństwa, lecz także zwiększa poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

W roku 2024 do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 28 formularzy „Niebieska Karta”. Procedury zostały rozpoczęte na podstawie druku A przez przedstawicieli następujących instytucji:

- Policja - 12 formularzy;

- Oświata – 6 formularzy;
- Ośrodek Pomocy Społecznej – 9 formularzy;
- Ochrona Zdrowia – 1.

W ramach działań podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno-pomocowe w tym samym roku:

- sporządzono 26 formularzy „Niebieskich Kart” Druk C;
- sporządzono 31 formularzy „Niebieskich Kart” Druk D;
- dla 23 rodzin wszczęto procedurę;
- kontynuowano 25 procedur z poprzednich okresów;
- zakończono 27 procedur „Niebieska Karta” w tym 17 z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej oraz 10 z powodu stwierdzenia braku zasadności podejmowania działań (brak przemocy, konflikt małżeński, rodzinny).

W 2024 roku na terenie gminy Tłuszcz największą grupę osób doświadczających przemocy, wobec których prowadzono procedurę „Niebieskiej Karty”, stanowiły dzieci – łącznie 32 osoby. Przemocy doświadczało również 18 kobiet. W analizowanym okresie nie odnotowano przypadków przemocy wobec mężczyzn. Szczegółowe dane dotyczące charakterystyki osób doświadczających przemocy, wobec których realizowano procedurę „Niebieskie Karty” w gminie Tłuszcz w 2024 roku zawiera **Tabela 13**.

Tabela 13. Charakterystyka osób doświadczających przemocy, wobec których realizowano procedurę „Niebieskiej Karty” w gminie Tłuszcz w 2024 roku

Grupa osób	Liczba osób
Kobiety	18
Mężczyźni	0
Dzieci	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za 2024 rok

W 2024 roku w gminie Tłuszcz najbardziej liczną grupę osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej stanowili mężczyźni – łącznie 20 osób. Ponadto podejrzenie stosowania przemocy dotyczyło również 8 kobiet. Szczegółowe dane dotyczące charakterystyki osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową w gminie Tłuszcz w 2024 roku zawiera **Tabela 14**.

Tabela 14. Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową w gminie Tłuszcz w 2024 roku

Grupa osób	Liczba osób
Kobiety	8
Mężczyźni	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za 2024 rok

2.2.POMOC SPOŁECZNA

2.2.1. ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE

W gminie Tłuszcz działa Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), zlokalizowany przy ul. Warszawskiej 10 w Tłuszczu. Placówka realizuje działania na rzecz mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – szczególnie osób starszych, z niepełnosprawnościami, w kryzysie bezdomności lub zagrożonych bezdomnością, osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

Mieszkańcy gminy, którzy nie radzą sobie z trudnościami życiowymi, mogą zgłosić się do OPS po potrzebne wsparcie. Pomoc ma na celu nie tylko doraźne działanie, ale także wzmocnienie samodzielności poprzez wykorzystanie własnych zasobów i integrację społeczną.

W ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Tłuszcz działają:

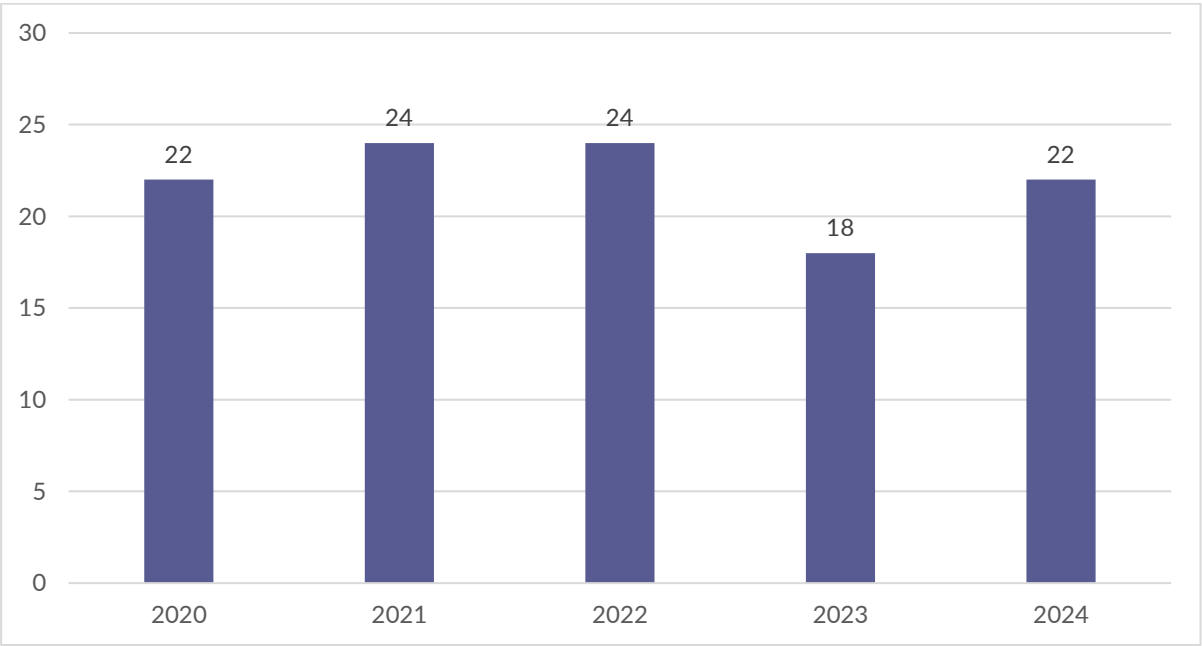
- 1. Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tłuszczu
- 2. Świetlica Środowiskowa w Jasienicy
- 3. Świetlica Środowiskowa w Strykach
- 4. Klub Integracji Społecznej
- 5. Uniwersytet Trzeciego Wieku

W 2024 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tłuszczu zatrudnionych było 24 pracowników (Wykres 5), w tym:

- 4 osoby w kadrze kierowniczej,
- 9 pracowników socjalnych,
- 8 pracowników administracyjnych,
- 3 osoby na pozostałych stanowiskach.

Liczba osób zatrudnionych w ramach działalności OPS w latach 2020–2024 pozostawała na zbliżonym poziomie przez cały analizowany okres. W przeliczeniu na 2 000 mieszkańców wynosiła ona średnio 2,22 personelu.

Wykres 5. Liczba pracowników zatrudnionych ogółem w Ośrodku Pomocy Społecznej w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej dla lat 2020-2024

Większość kadry posiada wykształcenie wyższe. Trzech pracowników socjalnych legitymuje się specjalizacją I i II stopnia w zawodzie, a cztery osoby posiadają specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Tłuszcz w latach 2020–2024 spełniał ustawowy warunek posiadania 1 pracownika socjalnego na 2 000 osób lub 1 pracownika socjalnego na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej, a także zatrudniania co najmniej 3 pracowników socjalnych.

2.2.2. ŚWIADCZENIA I ŚWIADCZENIOBIORCY

W latach 2020–2024 najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Tłuszcz była długotrwała lub ciężka choroba – średnio świadczenia z tego tytułu otrzymywało 247,6 osób rocznie. Liczba ta systematycznie malała, a łączny spadek w analizowanym okresie wyniósł 38,41%. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną były: ubóstwo (średnio 219,4 osoby rocznie), niepełnosprawność (158,2) oraz bezrobocie (140). W porównaniu do roku 2020 odnotowano wzrost liczby przyznanych świadczeń z powodu bezdomności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemocy w rodzinie, narkomanii, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz wystąpienia sytuacji kryzysowej. W pozostałych przypadkach liczba osób objętych pomocą społeczną zmniejszyła się lub pozostała na zbliżonym poziomie. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024 zawiera **Tabela 15**.

Tabela 15. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Powód	Liczba osób w rodzinach				
	2020	2021	2022	2023	2024
Ubóstwo	296	251	241	177	132
Sieroctwo	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	5	8	5	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	124	88	92	77	75
- w tym wielodzietność	114	75	76	61	67
Bezrobocie	238	181	157	86	38
Niepełnosprawność	210	175	176	141	89
Długotrwała lub ciężka choroba	302	275	266	209	186
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	11	26	34	28
- w tym rodziny niepełne	21	9	21	23	15
- w tym rodziny wielodzietne	0	0	0	0	11
Przemoc w rodzinie	5	4	8	5	10
Alkoholizm	32	27	21	22	26
Narkomania	1	3	7	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	7	3	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	11	11	12	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	2	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

Na terenie gminy Tłuszcz w latach 2020–2024, w ramach zadań zleconych i własnych, pomoc społeczna była przyznawana średnio 269,8 osobom rocznie. W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby osób objętych pomocą – z 336 w 2020 roku do 208 w 2024 roku, co stanowiło spadek o 38,10%. Większa liczba osób korzystała ze świadczeń pieniężnych niż niepieniężnych – średnio 181,2 osoby otrzymywały świadczenia pieniężne, a 112,8 osoby – niepieniężne. Liczba osób, którym przyznano zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, również uległa zmniejszeniu – w latach 2020–2024 nastąpił spadek odpowiednio o 37,61% w przypadku świadczeń pieniężnych i o 30,00% w przypadku świadczeń niepieniężnych. Szczegółowe dane dotyczące świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i zadań własnych w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024 zawiera **Tabela 16**.

Tabela 16. Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób				
	2020	2021	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	336	300	275	230	208
w tym:					
Świadczenia pieniężne	218	206	183	163	136
Świadczenia niepieniężne	140	118	115	93	98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

W latach 2020–2024 w gminie Tłuszcz przyznawano średnio 1 236 077 zł świadczeń ogółem. Spośród świadczeń w postaci zasiłków największą część stanowiły zasiłki stałe, których średnia roczna kwota wynosiła 641 502,20 zł. Wartość tych świadczeń wzrosła o 29,45% – z 610 029 zł w 2020 roku do 789 078 zł w 2024 roku. Zasiłki okresowe w analizowanym okresie wynosiły średnio 6 436,60 zł rocznie. Ich wysokość również wzrosła – z 5 742 zł w 2020 roku do 7 600 zł w 2024 roku, co stanowiło przyrost o 32,36%. Szczegółowe dane dotyczące kwoty świadczeń przyznanych w ramach zasiłków stałych i okresowych w gminie Tłuszcz w latach 2020–2024 zawiera **Tabela 17**.

Tabela 17. Kwota świadczeń przyznana w ramach zasiłków stałych i okresowych w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Rodzaj świadczeń	Kwota świadczeń [PLN]				
	2020	2021	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	1 239 048	1 248 452	1 284 882	1 173 351	1 234 652
w tym:					
Zasiłki stałe	610 029	573 308	628 872	606 224	789 078
Zasiłki okresowe	5 742	6 327	5 052	7 462	7 600

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

2.2.3. WSPIERANIE RODZIN Z DZIEĆMI

W gminie funkcjonuje pięć punktów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym jeden prowadzony przez samorząd, które w roku szkolnym 2024/2025 oferowały 133 miejsca. Do żłobków zapisano 96 dzieci – 72% wszystkich dostępnych miejsc. Dane dotyczące instytucji opieki nad dzieckiem przedstawia **Tabela 18**.

Tabela 18. Wykaz miejsc w instytucjach opieki nad dzieckiem do lat 3 w gminie Tłuszcz w roku szkolnym 2024/2025

Nazwa placówki	Liczba miejsc	Liczba dzieci zapisanych
Żłobek Samorządowy nr 1 w Tłuszczu.	19	17
Niepubliczny Żłobek Językowo-Artystyczny „Galileo”,	23	15
Klub Malucha „Tęcza”,	25	25
Klub Dziecięcy „Mali Odkrywczy”	23	18
Niepubliczny Żłobek „Happy Academy”	43	21
Razem	133	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Żłobków prowadzonego przez MRiPS (<https://rejestrzlobkow.mrips.gov.pl>, data dostępu 11.08.2025)

Działania na rzecz wspierania rodzin w gminie Tłuszcz określa Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2023–2025. W ramach programu, pod przewodnictwem Ośrodka Pomocy Społecznej, we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także placówkami oświatowymi, kuratorami i Policją, realizowane są następujące działania na rzecz rodzin z dziećmi:

- 1. Praca socjalna
- 2. Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego

3. Organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców
4. Motywowanie członków rodziny do podjęcia działań naprawczych w zakresie przemocy domowej
5. Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne
6. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń – grupy wsparcia i samopomocowe
7. Wsparcie asystenta rodziny
8. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego
9. Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej
10. Pomoc finansowa i rzeczowa
11. Projekty i programy osłonowe
12. Organizacja pracy zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin.

Ponieważ zakres działań objętych Gminnym Programem Wsparcia Rodziny 2023–2025 został rozszerzony w stosunku do poprzednio obowiązującego programu, w niniejszej analizie porównuje się dane za lata 2023 i 2024.

W ramach działań prowadzonych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w 2024 r. wsparciem pracownika socjalnego objęto 411 rodzin (894 osoby), czyli niemal o połowę więcej niż w roku poprzedzającym (211 rodzin – 550 osób w roku 2023). Udzielone wsparcie specjalistyczne miało podobny wymiar w analizowanym okresie, co przedstawia poniższa **Tabela 19**.

Tabela 19. Wybrane działania realizowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025.

Działanie	2023	2024
Poradnictwo psychologiczne w ramach Klubu Integracji Społecznej	29 godzin	20 godzin
Poradnictwo z zakresu doradztwa zawodowego w ramach Klubu Integracji Społecznej	-	-
Poradnictwo z zakresu pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz stosujących przemoc	48 godzin	48 godzin
Poradnictwo psychologiczne w ramach GKRPA	981 porad	669 porad
Poradnictwo prawne w ramach GKRPA	82 porady	99 porad

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Żłobków prowadzonego przez MRiPS (<https://rejestrzlobkow.mrips.gov.pl>, data dostępu 11.08.2025)

W 2024 Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował dwie edycje warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, w których udział wzięło łącznie 28 osób (w latach poprzednich tego typu warsztaty nie odbyły się). W analizowanym okresie wzrosła również liczba spotkań grupy samopomocowej dla rodziców samodzielnie wychowujących dziecko (2023 – 6 spotkań, 2024 – 9 spotkań). Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w 2024 r. objęto 7 dzieci, a w 2023 – 8.

W latach 2020–2024 liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny utrzymywała się na stałym poziomie – między 16 a 22 rodziny. Szczegółowy rozkład udzielonego wsparcia przedstawia **Tabela 20**. Wśród głównych problemów, z którymi pracował asystent w 2024 r., wymienia się problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak prawidłowych relacji rodziców z dziećmi i wzorców wychowawczych, nieumiejętność radzenia sobie z niepoprawnym zachowaniem dziecka, samotne wychowywanie dziecka przez jednego z rodziców, długotrwała absencja dzieci w szkole, brak orientacji w uzyskaniu dokumentów, opinii, orzeczeń, diagnoz, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezrobocie dorosłych członków rodziny, choroba dorosłych członków rodziny, nadużywanie alkoholu

przez członków rodzin, konflikty i brak porozumienia w rodzinach, zaburzona komunikacja wewnątrz rodziny, stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej, przebywanie dzieci rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w pieczy zastępczej.

Tabela 20. Informacje dotyczące rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	16	22	17	17	17
Liczba dzieci objętych wsparciem asystenta	37	45	48	42	37
Liczba osób (wszystkich członków rodziny) objętych wsparciem asystenta	61	73	71	64	58
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył współpracę ze względu na osiągnięcie celów i zmianę metod pracy	1	4	2	8	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

Ze wsparcia trzech istniejących placówek wsparcia dziennego w 2024 r. skorzystało niemal 250 dzieci. Liczba dzieci uczęszczających do placówek, z wyjątkiem okresu pandemii, utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Szczegółowy rozkład liczby uczestników wsparcia przedstawia **Tabela 21**.

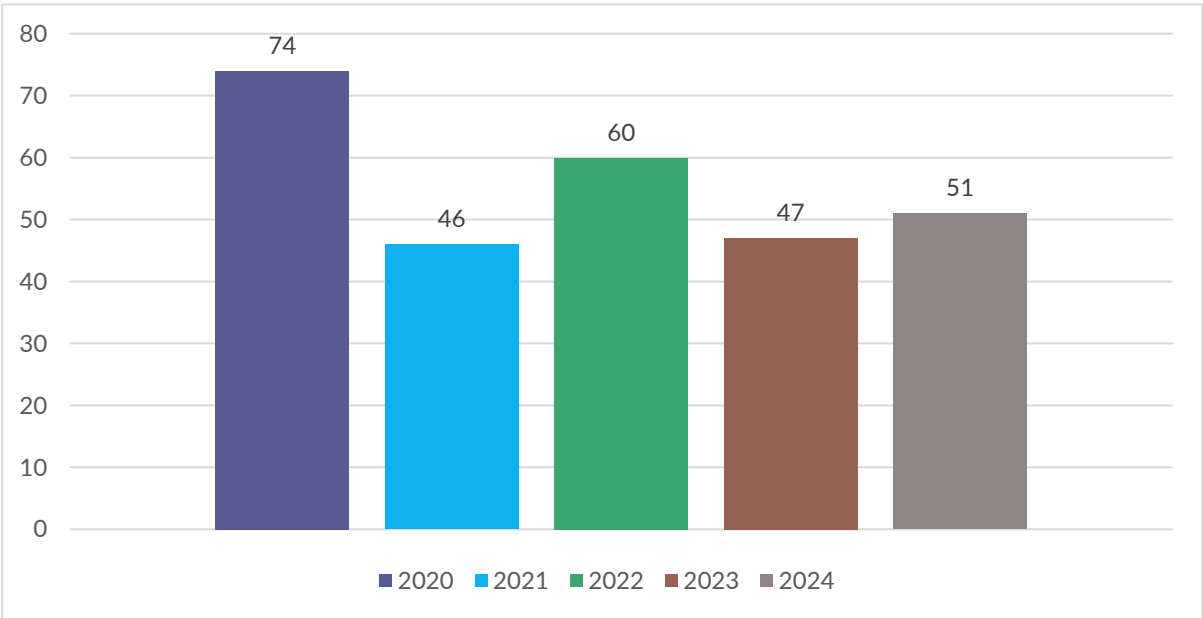
Tabela 21. Uczestnictwo w Placówkach Wsparcia Dziennego w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Nazwa placówki	2020	2021	2022	2023	2024
Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie w Tłuszczu	134	94	158	182	160
Świetlica Środowiskowa w Strykach	44	38	33	34	48
Świetlica Środowiskowa w Jasienicy	55	60	32	39	41
łącznie	233	192	213	255	249

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu w analizowanym okresie realizował wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”, w ramach którego dożywianiem są objęte m.in. dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej i uczniowie do czasu ukończenia nauki w szkole ponadpodstawowej, a także osoby dorosłe w postaci zasiłków celowych na żywność oraz w postaci posiłków. Po 2020 r. liczba dzieci objętych wsparciem spadła i nie przekracza 60 osób. Szczegółowy rozkład liczby dzieci objętych wsparciem w ostatnich latach przedstawia **Wykres 6**.

Wykres 6. Liczba dożywianych dzieci w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Tłuszcz w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

Posiłki były wydawane w łącznie 11 placówkach oświatowych, w tym we wszystkich szkołach prowadzonych przez gminę Tłuszcz, a także w Żłobku Samorządowym oraz dwóch placówkach przedszkolnych.

W ramach wsparcia dla rodzin realizowano również programy Karty Dużej Rodziny oraz Program Powiatowej Karty TAKrodzina.pl. Liczba przyznanych KDR podlegała w kolejnych latach dużym wahaniom – między 396 w 2023 r. a 230 w 2021 r, natomiast liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach programu TAKrodzina.pl systematycznie wzrastała w analizowanym okresie (**Tabela 22**).

Tabela 22. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny i łączna kwota przeznaczona na obsługę zadania w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba Kart Dużej Rodziny	314	230	355	396	274
Kwota obsługi zadania [zł]	854,11	1 009,10	2 391,00	3 182,00	2 351,00
Liczba Kart TAKrodzina.pl	19	58	65	77	85
Kwota obsługi zadania [zł]	5 608,62	22 988,63	83 063,69	60 556,00	53 983,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Liczba osób, wobec których realizowano procedurę Niebieskiej Karty, zmniejszyła się między 2023 a 2024 rokiem. Koresponduje to ze zmniejszeniem się liczby nowych procedur w omawianym okresie. Dane o liczbie osób doświadczających przemocy są dostępne dopiero od 2023 roku, w związku ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września .2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870). Największą grupą osób doświadczających przemocy według postępowań Niebieskiej Karty są dzieci – między 50 a 60% osób objętych postępowaniem. Szczegółowa charakterystyka osób doświadczających przemocy przedstawia poniższa **Tabela 23**.

Tabela 23. Charakterystyka osób doświadczających przemocy wobec których realizowano procedurę Niebieskiej Karty

	2023	2024
Łącznie	71	50
w tym:		
Kobiety	24	18
Mężczyźni	6	0
Dzieci	41	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

W latach 2021–2024 liczba wszczynanych co roku postępowań w ramach procedury Niebieskiej Karty systematycznie malała (Tabela 24). Jednocześnie między rokiem 2022 a 2023 odnotowano skokowy wzrost liczby procedur kontynuowanych, co może być związane z przywołaną wcześniej zmianą przepisów regulujących tę procedurę. Z wyjątkiem roku 2021 liczba zakończonych postępowań utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 24. Informacje o procedurach Niebieskiej Karty w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba wszczętych procedur	34	44	39	35	28
Procedury kontynuowane	9	11	13	23	25
Procedury zakończone	32	43	28	33	27
w tym: z powodu ustania przemocy	20	25	6	15	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

Po zakończeniu okresu pandemicznego, od 2021 roku obserwuje się zmianę modelu funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego. Systematycznie spada liczba powoływanych grup roboczych (z 44 do 30), rośnie natomiast liczba spotkań tych grup (ze 119 do 190). Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego podsumowuje Tabela 25.

Tabela 25. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

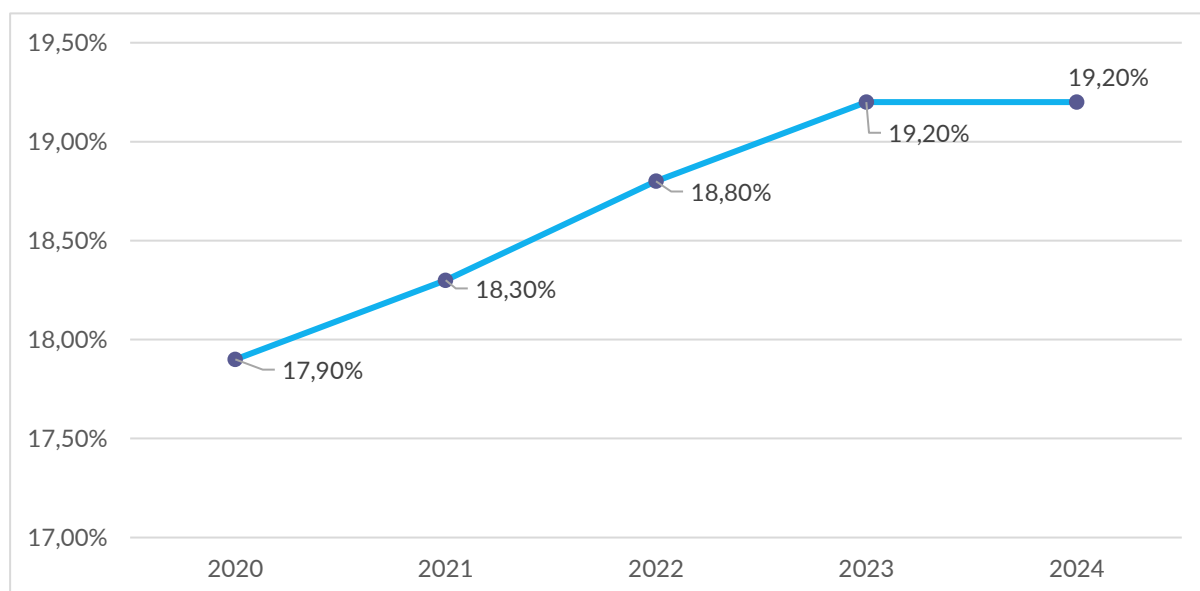
	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	-	-	-	7	33
Liczba powołanych grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych	33	44	40	36	30
Liczba spotkań grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych	86	119	138	175	190

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

2.2.4. WSPARCIE SENIORÓW

Liczba osób starszych w gminie Tłuszcz z roku na rok wzrasta. W 2024 roku udział ludności w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn powyżej 65 roku życia, dla kobiet powyżej 60 roku życia) w ogóle ludności wyniósł 19,2% i mimo, że był mniejszy niż dla ogółu województwa mazowieckiego (22,4%) to na przestrzeni ostatnich 5 lat można mówić o trendzie wzrostowym, który w 2023 roku się zatrzymał. Dokładne dane znajdują się na Wykres 7.

Wykres 7. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wzrastająca liczba osób starszych jest jednym z powodów, dlaczego ta grupa wymaga wyjątkowego wsparcia i uwagi. Podeszły wiek często się wiąże z dodatkowymi problemami zdrowotnymi w postaci chorób przewlekłych, ograniczenia mobilności lub zaburzeń poznawczych. Wszystko to może przyczynić się do obniżenia standardu życia, poczucia samotności i izolacji a także ubóstwa. Z tego powodu gmina Tłuszcz prowadzi działania pomocy społecznej mające na celu niwelowanie negatywnych efektów starzenia się. Z racji tego, że podeszły wiek często wiąże się z różnego typu niepełnosprawnościami, obszary wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych często się pokrywają. Osoby starsze borykające się z niepełnosprawnościami mogą liczyć na wsparcie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego prowadzonego przez Gminę, które pozwala zarówno na pobyt całodobowy jak i dzienny. W jego ramach podopieczni mają zapewnioną stałą opiekę, usługi asystenta oraz terapeuty, wyżywienie oraz zajęcia ruchowo-poznawcze dostosowane do ich potrzeb i możliwości.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dla osób starszych, w szczególności osób samotnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, usługi opiekuńcze, które od 2017 zlecane są Spółdzielni Socjalnej „Pożytek”. Gmina Tłuszcz realizując usługi opiekuńcze korzysta również z rządowego Programu „Opieka 75+”, W celu integracji i rozwoju osób starszych gmina Tłuszcz prowadzi także Uniwersytet Trzeciego Wiek oferujący zajęcia i warsztaty z wielu dziedzin nauki i samorozwoju, a także Klub Uśmiech Jesieni, zlokalizowany w Centrum Kultury Sportu i Rekreacji, będący przestrzenią do spędzania wolnego czasu i integracji z innymi. Na terenie Gminy funkcjonuje również Stowarzyszenie na Rzecz Organizowania Społeczności Lokalnych AB OVO, które prowadzi szereg działań skierowanych do osób starszych poprzez wspieranie oferty Uniwersytetu Trzeciego Wiek oraz poprzez działalność projektową. Gmina wspierana jest także przez Spółdzielnię Socjalną „Pożytek”, świadczącą usługi opiekuńcze dla wymagających tego osób starszych.

AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SENIORÓW

W gminie Tłuszcz istotną rolę w obszarze aktywizacji osób starszych pełni Uniwersytet Trzeciego Wiek, który powstał 16 listopada 2010 roku i funkcjonuje w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej. Od początku działalności skupia blisko 100 studentów – mieszkańców w wieku 50+, którzy poszukują możliwości rozwijania swoich pasji, zainteresowań i aktywności społecznej.

W 2024 roku w ramach działalności UTW realizowane były m.in.:

- **warsztaty manualne** (decoupage, papierowiklina, filcowanie, haftowanie, makrama, szydełkowanie, plectenie na palcach),
- **trening pamięci**,
- **zajęcia integracyjne** (marsze Nordic Walking, wspólne wydarzenia takie jak „wianki”),
- **zumba gold** oraz **gimnastyka**, wspierające aktywność fizyczną i profilaktykę zdrowotną,
- **psychobiologia**,
- **kurs języka angielskiego**,
- **wyjazdy kulturalne** (do kin, teatrów, muzeów),
- **wykłady i spotkania edukacyjne** (stacjonarne oraz wyjazdowe),
- **koncerty i wystawy** organizowane we współpracy z Biblioteką Publiczną oraz Muzeum Ziemi Tłuszczańskiej.

Uniwersytet Trzeciego Wieku pełni nie tylko funkcję edukacyjną, ale także profilaktyczną i prozdrowotną. Umożliwia seniorom utrzymywanie aktywności fizycznej, intelektualnej oraz społecznej, co przyczynia się do poprawy jakości życia. Wspólne uczestnictwo w zajęciach integruje lokalną społeczność, wzmacnia więzi sąsiedzkie, a także sprzyja międzypokoleniowej wymianie wiedzy, doświadczeń i wsparcia.

Istotnym elementem działalności UTW jest również rozwijanie postaw wolontariackich i samopomocowych, co pozwala seniorom angażować się w życie lokalnej wspólnoty nie tylko jako odbiorcy, lecz także jako aktywni współtwórcy działań społecznych. Dzięki temu Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tłuszczu stanowi ważne ogniwo systemu wsparcia osób starszych, przyczyniając się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, samotności oraz pasywności wśród mieszkańców 50+.

2.2.5. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Niepełnosprawność definiuje się jako stan, który utrudnia osobie wykonywanie konkretnych czynności, a także aktywne funkcjonowanie w społeczeństwie. Osoby z niepełnosprawnościami napotykają trudności infrastrukturalne i systemowe w uczestniczeniu na równych zasadach w życiu społecznym, ponadto muszą często się mierzyć z negatywnymi stereotypami, stygmatyzacją i wykluczeniem. Jest to istotny kontekst dla gminy Tłuszcz, w której w 2024 roku 89 osób otrzymało świadczenia pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, a 186 osób z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Warto zaznaczyć, że na liczbę osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych, ma wpływ wzrastająca liczba osób starszych, gdyż z podeszłym wiekiem wystąpienie problemów zdrowotnych rośnie. Niestety wielu niepełnosprawnościom i chorobom nie da się zapobiec, można jedynie prowadzić działania poprawiające komfort życia osób nimi dotkniętymi i starać się umożliwić im równe uczestnictwo we wszystkich czynnościach i wydarzeniach dotyczących każdego człowieka. W tym celu Gmina prowadzi różnorodne programy skierowane do osób z niepełnosprawnościami, a także do ich opiekunów.

Corocznie realizowany program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” pozwala osobom z niepełnosprawnościami na wsparcie w jak najbardziej niezależnym życiu poprzez pomoc w codziennych czynnościach oraz umożliwienie uczestnictwa w życiu towarzyskim. W gminie Tłuszcz wzrasta zainteresowanie tym programem, w 2022 roku skorzystało z niego 11 osób, w 2023 roku 17 osób, a w 2024 roku już 24 osoby (w tym 6 dzieci). Zwiększała się również kwota przeznaczona na realizację programu, w 2024 roku była równa 324 314,97 zł. Ponadto program ten jest realizowany przez Spółdzielnię Socjalną „Pożytek”.

Osobom samotnym, a także wymagającym opieki przysługują usługi opiekuńcze pozwalające na realizację podstawowych potrzeb życiowych. Usługi przyznawane są na podstawie decyzji administracyjnej, w której określana jest liczba godzin usług, świadczonych przez wykwalifikowaną do tego opiekunkę/opiekuna. Na terenie gminy Tłuszcz zapewnieniem usług opiekuńczych zajmuje się Spółdzielnia Socjalna „Pożytek”, z której świadczeń w 2024 roku skorzystały 24 osoby. Warto nadmienić, że Gmina realizuje również program usług opiekuńczych „Opieka 75+” skierowanych bezpośrednio do osób starszych. W 2024 roku na usługi opiekuńcze Gmina przeznaczyła kwotę 202 689,00 zł. Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać również ze specjalistycznych usług opiekuńczych, w 2024 roku objęto nimi 2 osoby, dzieci z autyzmem i zespołem Aspergera, a kwota świadczeń wyniosła 19 000 zł.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Tłuszczu świadczy usługi dla osób dorosłych z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Centrum oferuje 6 miejsc na pobyt całodobowy oraz 14 miejsc na pobyt dzienny. Celem pobytu w Centrum jest umożliwienie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, włączenie ich do życia społeczności lokalnej oraz odciążenie ich opiekunów. Podczas swojego pobytu osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać z dostosowanej do ich potrzeb infrastruktury budynku, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystenckich, rehabilitacji, zajęć terapeutycznych (arteterapii, muzykoterapii, zajęć kulinarnych). Uczestnicy COM mają również zapewnione wyżywienie podczas pobytu w placówce. W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu wydał skierowania do Centrum dla 27 osób – 19 osób na pobyt dzienny i 8 osób na pobyt całodobowy.

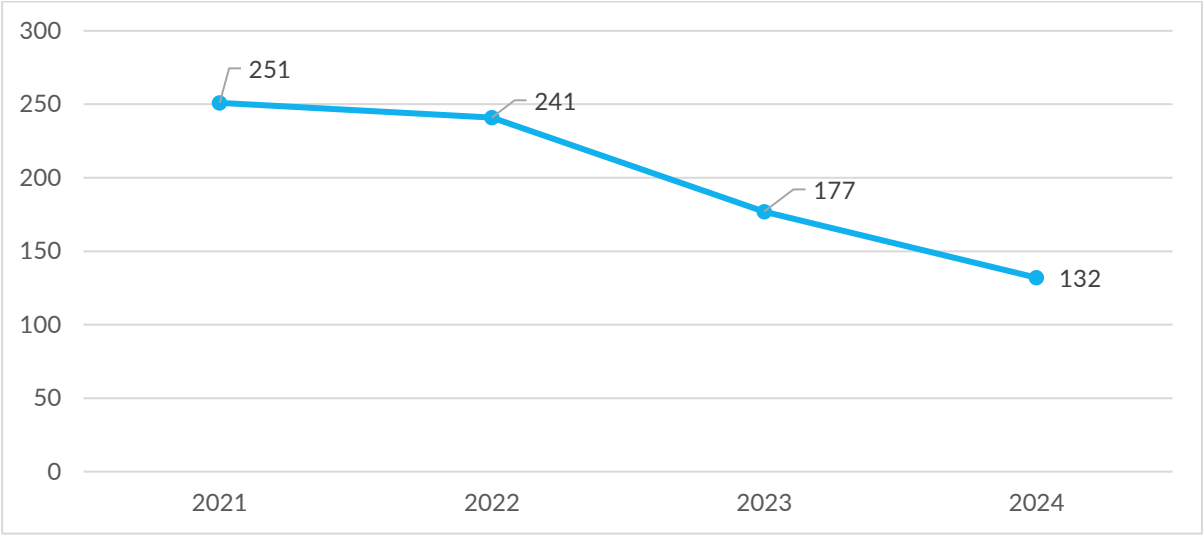
Osoby sprawujące opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o świadczenia pielęgnacyjne w kwocie 3 287 zł miesięcznie. Z kolei osobom z niepełnosprawnościami przysługuje zasiłek pielęgnacyjny o kwocie 215,84 zł miesięcznie, który ma na celu pomóc pokryć koszty związane z potrzebą zapewnienia opieki. Dodatkowo OPS w Tłuszczu oferuje usługi dowozu dzieci niepełnosprawnych do Szkoły Specjalnej w Ostrówku oraz przewóz osób z niepełnosprawnością. Opiekunowie osób z niepełnosprawnościami mogą skorzystać także z usług opieki wytchnieniowej pozwalającej na odciążenie obowiązkami oraz na wyznaczenie czasu na odpoczynek. W 2025 roku Gmina Tłuszcz przeznaczyła na nią 12 036 zł.

W powiecie wołomińskim, do którego należy gmina Tłuszcz w 2024 roku, w Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 165 osób niepełnosprawnych. Była to najniższa wartość na przestrzeni lat 2020–2024, co może świadczyć o wzroście zatrudnienia wśród tej grupy osób.

2.2.6. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMAMI UBÓSTWA

Ubóstwo to zjawisko wielowymiarowe, mające wpływ na wszystkie dziedziny życia. Nie istnieje jedna miara ubóstwa, jednak w poniższym rozdziale skupiono się na ubóstwie ekonomicznym, a więc na poziomie dochodów nie pozwalających na zaspokojenie swoich potrzeb. Łączy się ono z ubóstwem ustawowym, które polega na nieprzekroczeniu progu dochodów pozwalających wnioskować o pomoc społeczną. Kwoty te wynoszą w Polsce obecnie 1 010 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 823 zł dla osoby w rodzinie. W 2024 roku 132 mieszkańców gminy Tłuszcz otrzymało pomoc społeczną z powodu ubóstwa, był to drugi najczęstszy powód przyznawania pomocy po długotrwałej lub ciężkiej chorobie. Oznacza to, że wskaźnik ubóstwa dla Gminy wyniósł 0,66%. Warto dodać, że w latach 2020-2024 zmniejszała się liczba osób otrzymujących świadczenia z tego powodu, co obrazuje **Wykres 8**.

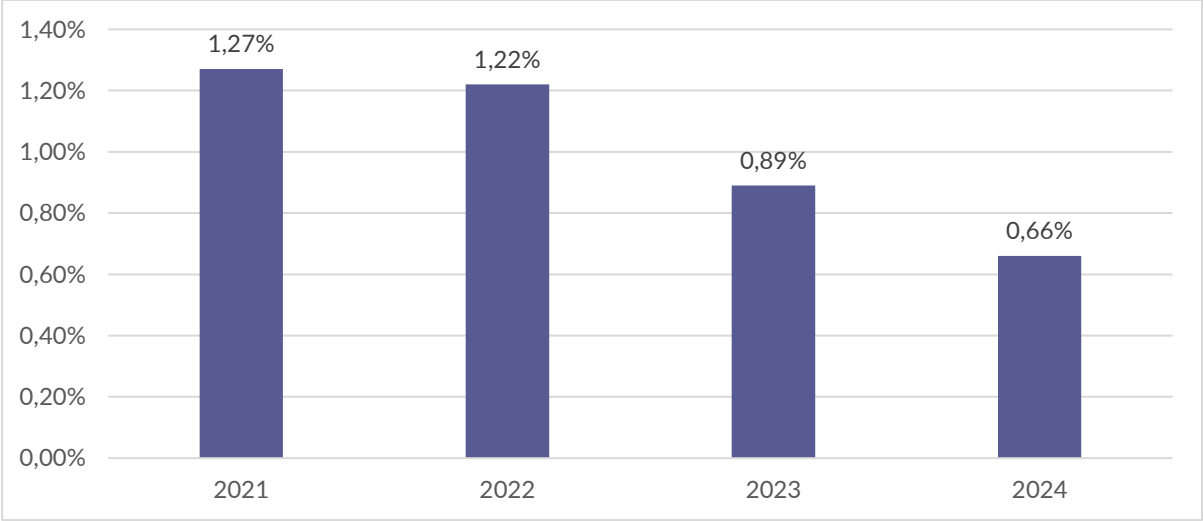
Wykres 8. Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia społeczne z powodu ubóstwa w gminie Tłuszcz w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych Gminy

Podobnie w analizowanych latach zmniejszał się wskaźnik ubóstwa, z poziomu 1,27% do 0,66% co oznacza spadek o 47,41%. Szczegółowe informacje znajdują się w Wykres 9.

Wykres 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w stosunku do ogółu mieszkańców w gminie Tłuszcz w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych Gminy

Ubóstwo często wiąże się również z innymi problemami społecznymi – uzależnieniami, chorobami oraz bezrobociem. Z tego powodu działania mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu muszą obejmować kompleksowe wsparcie, dostosowane do sytuacji poszczególnych rodzin. W tym celu potrzebne są przedsięwzięcia pozwalające na obniżenie stosunkowo wysokiego poziomu bezrobocia (w porównaniu z powiatem wołomińskim i województwem mazowieckim), walki z uzależnieniami oraz zwiększenie dostępu do poradnictwa psychologicznego. Gmina Tłuszcz prowadzi działania społeczne pozwalające na zmniejszenie poziomu ubóstwa i związanej z nim deprywacji. Jednym z nich jest program „Posiłek w szkole i w domu” polegający na pomocy z zakresie żywienia zarówno osobom dorosłym jak i dzieciom, w formie ciepłego posiłku na stołówkach szkolnych, w przedszkolach, żłobkach oraz w lokalnym punkcie gastronomicznym w Tłuszczu. W roku 2024 z tej formy wsparcia skorzystało 69 osób, w tym 51 dzieci. W latach 2022–2024 zwiększała się liczba osób obejmowanych wsparciem przy jednoczesnym spadku liczby dzieci korzystających z tej formy

dożywiania. Kwoty przyznanych świadczeń wyniosły odpowiednio 68 977 zł dla osób dorosłych i 29 545 zł dla dzieci.

Osoby ubogie mogą liczyć również na pomoc pieniężną w postaci zasiłków celowych i okresowych. Zasiłek celowy jest świadczeniem przyznawanym na zaspokojenie konkretnej, niezbędnej potrzeby np. kosztów żywności, leczenia czy na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniem losowym. W 2024 roku z tego rodzaju wsparcia skorzystało 97 osób, a ich koszt wyniósł 147 626 zł. Zasiłek okresowy jest przyznawany ze względu na długotrwałą sytuację – chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie. By zostać zakwalifikowanym do tego rodzaju świadczeń należy posiadać dochód niższy od kryterium dochodowego. Gmina Tłuszcz przyznała to świadczenie w 2024 roku 3 osobom, na sumaryczną kwotę 7 600 zł. Szczegółowe informacje o liczbie osób pobierających te rodzaje świadczeń oraz wysokości przyznanego wsparcia zawiera **Tabela 6**.

Tabela 26. Liczba osób korzystających oraz wysokość wsparcia w postaci zasiłków okresowych i celowych w gminie Tłuszcz w latach 2022-2024

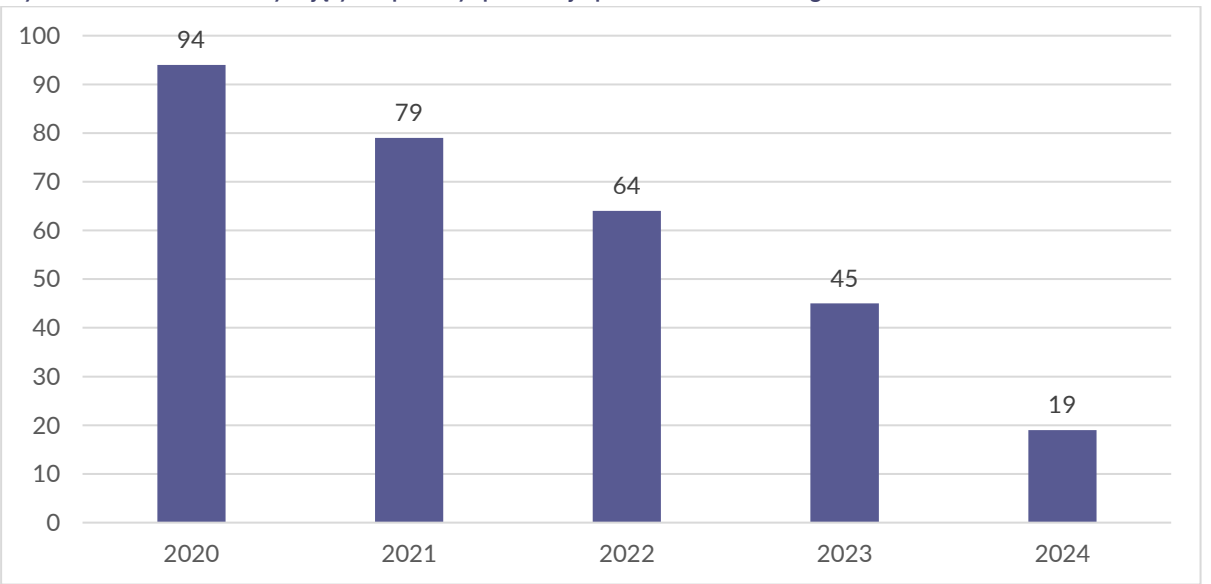
	2022	2023	2024
Liczba osób pobierających zasiłek okresowy	5	5	3
Kwota świadczeń zasiłków okresowych [zł]	5 052,00	7 462,00	7 600,00
Liczba osób pobierających zasiłek celowy	141	126	97
Kwota świadczeń zasiłków celowych [zł]	199 598,00	176 973,00	147 626,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych Gminy

2.2.7. WSPARCIE OSÓB W REINTEGRACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ

Liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2020–2024 systematycznie spadała. Należy zauważyć jednak, że w 2024 jedynie nieco ponad 3% bezrobotnych (526 osób bezrobotnych ogółem) zamieszkujących gminę korzystało ze wsparcia w takiej formie (**Wykres 10**).

Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych Gminy

2.2.8. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

Liczba osób objętych wsparciem OPS ze względu na uzależnienia pozostawała w analizowanym okresie na stabilnym poziomie. Większość osób korzystających z tego typu wsparcia

zamieszkuje obszary wiejskie gminy. Liczba osób objętych wsparciem z uwagi na narkomanię nie przekroczyła 2. Szczegółowy rozkład liczebności osób objętych pomocą w latach 2020–2024 przedstawia poniższa **Tabela 27**.

Tabela 27. Korzystanie z pomocy społecznej ze względu na narkomanię i alkoholizm w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Alkoholizm	23	23	17	19	19
w tym: w mieście	9	11	5	6	4
w tym: na obszarach wiejskich	14	12	12	13	15
Narkomania	1	2	2	1	2
w tym: w mieście	1	2	1	1	2
w tym: na obszarach wiejskich	-	-	1	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu za rok 2020-2024

W analizowanym okresie na terenie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadziła jeden Punkt Konsultacyjny, zlokalizowany przy ul. Powstańców 27. W ramach swojej działalności w omawianym okresie Punkt oferował wsparcie w postaci indywidualnych konsultacji psychologicznych dla osób uzależnionych, indywidualnych konsultacji psychologicznych dla osób współuzależnionych, indywidualnego poradnictwa prawnego, a także w formie spotkań grupowych: grupy wsparcia dla osób współuzależnionych/DDA (raz w tygodniu), grupy wsparcia dla kobiet doznających przemocy w rodzinie (raz w miesiącu, w zależności od potrzeby), grupa samopomocowej AA „Przystań” (działalność zawieszona – stan na sierpień 2025).

W analizowanym okresie, najwięcej osób korzystało ze wsparcia Punktu w 2021 i 2022 r. – odpowiednio, blisko 450 i 600 klientów. W 2023 r. wartość ta spadła do ok. 290 osób, by wzrosnąć w 2024 r. do 366 osób. Wysokie wartości w roku 2022 mogą wiązać się z konsekwencjami społecznymi pandemii koronawirusa. Należy wskazać, że są to wartości dużo wyższe niż liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej. Szczegółowy rozkład liczebności osób korzystających z porad według typu konsultacji przedstawia **Tabela 28**.

Tabela 28. Osoby korzystające z porad indywidualnych w Punkcie Konsultacyjnych w latach 2020-2024 według typu konsultacji

	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby z problemem alkoholowym/narkotykowym	60	165	111	50	44
w tym: z problemem narkotykowym	8	10	22	5	6
Dorośli członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym (m. in. współuzależnieni i DDA)	108	101	334	122	200
Osoby doznające przemocy w rodzinie	102	170	104	93	105
Osoby stosujące przemoc	11	12	49	23	17
łącznie	281	448	598	288	336

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Tłuszcz za lata 2020-2024

Ponadto poradnictwo było również prowadzone przez Koordynatora ds. Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, działającego przy Urzędzie Miasta w Tłuszczu, który m.in. informował o możliwości dobrowolnego zgłoszenia się na leczenie odwykowe. W 2024 r. koordynator przeprowadził 56 rozmów interwencyjno-motywacyjnych.

Od 2021 roku liczba osób wobec których wszczęto procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego systematycznie spada – z 30 w 2021 do 12 w 2024 r., co przedstawia **Tabela 29**. Liczba postępowań zawieszonych lub zakończonych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 29. Procedury o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Procedury. o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego ogółem	13	30	25	20	12
Postępowania zawieszone lub zakończone	12	15	9	13	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Tłuszcz za lata 2020-2024

W ramach realizacji celów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii prowadzono działalność informacyjno-edukacyjną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, m. in. poprzez realizację programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, działalność programu Biblioteki Miejskiej w Tłuszczu, działalność edukacyjno-profilaktyczną Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Tłuszczu, a także poprzez prowadzenie placówek wsparcia dziennego w Tłuszczu, Jasienicy i Strykach.

Z wyłączeniem okresu pandemii, posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbywały się co miesiąc, w 8-osobowym składzie. GKRPA w ramach swojej działalności rozpatrywała wnioski o finansowanie zadań z zakresu profilaktyki uzależnień, opiniowała wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. GKRPA wspierała funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego i prowadziła współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym (m.in. uczestnicząc w grupach roboczych powoływanych przez zespół). GKRPA prowadziła indywidualne procedury zobowiązania do leczenia oraz postępowania o pozwolenie na handel napojami alkoholowymi.

2.2.9. FINANSOWANIE POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2024 roku gmina Tłuszcz przeznaczyła na realizację zadań z zakresu polityki społecznej 16,271 mln zł, co oznacza wzrost o niemal 3 mln zł (o ok. 22%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Największą część wydatków stanowiły środki w dziale 855 – Rodzina: 10, 276 mln zł, czyli 63% wszystkich nakładów na politykę społeczną. Na dziale 852 – Pomoc społeczna wydatkowano 5,702 mln zł (35%), a na dziale 851 – Ochrona zdrowia – 292,8 tys. zł (2%).

Wśród poszczególnych pozycji budżetowych najwyższe wydatki dotyczyły:

- świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz składek na ubezpieczenia społeczne (dz. 85502) – 9,371 mln zł, co stanowi ok. 58% całkowitych wydatków w obszarze polityki społecznej,
- funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej (dz. 85219) – 2,554 mln zł, czyli ok. 16%,
- finansowania Domów Pomocy Społecznej (dz. 85202) – 924 tys. zł, czyli ok. 6%.

2.3.ZDOLNOŚĆ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ DO REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Na terenie gminy Tłuszcz funkcjonuje 19 organizacji pozarządowych, Spółdzielnia Socjalna, Klub Integracji Społecznej oraz Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne, w którym prowadzone są zajęcia terapeutyczne. Wykaz podmiotów ekonomii społecznej przedstawia poniższa **Tabela 30**.

Tabela 30. Podmioty ekonomii społecznej działające na terenie gminy Wołomin (stan na 2024 r.)

Lp.	Nazwa podmiotu ekonomii społecznej
1	Stowarzyszenie "AXA"
2	Stowarzyszenie KASTOR - Inicjatywa dla Rozwoju
3	Stowarzyszenie "Klub Amazonek Tłuszcz"

Lp.	Nazwa podmiotu ekonomii społecznej
4	Stowarzyszenie na Rzecz Organizowania Społeczności Lokalnych „AB OVO”
5	Stowarzyszenie „PIĘTCZYŻNA-BIAŁKI”
6	Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „NADZIEJA” w Tłuszczu
7	Hospicjum Opatrzności Bożej Księża Orioniści
8	Polski Związek Niewidomych
9	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Tłuszczańskiej
10	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich „Kalinki” w Miąsem
11	Tłuszczańskie Stowarzyszenie Motór
12	Klub Sportowy „Bóbr Tłuszcz”
13	Tłuszczański Klub Sportowy "BÓBR"
14	Uczniowski Klub Sportowy o nazwie "VIVI LA GIM"
15	Uczniowski Klub Sportowy "MILITARY"
16	Uczniowski Klub Sportowy "OLIMP"
17	Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Tłuszczu
18	Młodzieżowa Orkiestra Dęta Tłuszcz
19	Towarzystwo Skautowe HORN
20	Spółdzielnia Socjalna „Pożytek”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Tłuszcz za lata 2020-2024

W ubiegłych latach podmioty ekonomii społecznej w gminie Tłuszcz realizowały w ramach współpracy z samorządem usługi z zakresu wspierania rodziny (organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży), wspierania osób niepełnosprawnych, kultury, kultury fizycznej i turystyki. Podmioty, które uzyskały dofinansowanie w ramach procedury konkursowej to:

- Stowarzyszenie KASTOR - Inicjatywa dla Rozwoju,
- Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „NADZIEJA” w Tłuszczu,
- Hospicjum Opatrzności Bożej Księża Orioniści,
- Polski Związek Niewidomych,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Tłuszczańskiej,
- Tłuszczańskie Stowarzyszenie Motór,
- Klub Sportowy „Bóbr Tłuszcz”,
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta Tłuszcz”,
- Towarzystwo Skautowe HORN,
- Rodzinny Klub Sportowy "Family Active" (gm. Kobyłka).

W latach ubiegłych finansowanie uzyskało także rozwiązane już Stowarzyszenie Szkoła Sztuk Walki i Samoobrony Kobra.

Konkursy na realizację zadań publicznych dotyczyły działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, działalności na rzecz dzieci i młodzieży, kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego oraz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. Jedynie w 2020 r. zorganizowano konkursy także w zakresie działalności ekologicznej oraz na rzecz rodzicielstwa, jednak nie doszło do realizacji działań w ramach tych procedur konkursowych. Rozkład środków przyznanych w postępowaniach konkursowych w poszczególnych latach przedstawia **Tabela 31.**

Tabela 31. Dofinansowanie na realizowanie zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych					
Liczba złożonych ofert	3	3	2	2	2
Liczba przyznanych podpisanych umów	2	2	2	2	2

	2020	2021	2022	2023	2024
Łączna kwota dofinansowań	9 200,00	11 500,00	11 000,00	11 000,00	11 000,00
Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży					
Liczba złożonych ofert	4	2	2	2	0
Liczba przyznanych podpisanych umów	2	2	1	2	0
Łączna kwota dofinansowań	4 300,00	7 000,00	5 000,00	7 000,00	-
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego					
Liczba złożonych ofert	5	6	6	4	5
Liczba przyznanych podpisanych umów	2	4	4	4	2
Łączna kwota dofinansowań	34 000,00	52 000,00	48 800,00	55 000,00	56 000,00
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej					
Liczba złożonych ofert	3	3	3	-	1
Liczba przyznanych podpisanych umów	3	2	2	-	1
Łączna kwota dofinansowań	13,000	7 000,00	7 000,00	-	4 000,00
Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego					
Liczba złożonych ofert	1	-	-	-	-
Liczba przyznanych podpisanych umów	0	-	-	-	-
Łączna kwota dofinansowań	-	-	-	-	-
Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka					
Liczba złożonych ofert	0	-	-	-	-
Liczba przyznanych podpisanych umów	0	-	-	-	-
Łączna kwota dofinansowań	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Tłuszcz za lata 2020-2024

Poza organizacjami realizującymi zadania publiczne zlecone przez samorząd, na terenie gminy funkcjonują stowarzyszenia niezależnie realizujące zadania w zakresie wspierania systemu pieczy zastępczej (Stowarzyszenie „AXA”), pobudzania aktywności obywatelskiej (Stowarzyszenie na Rzecz Organizowania Społeczności Lokalnych „AB OVO”), a także Spółdzielnia Socjalna „Pożytek”, realizująca zadania z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych (program asystencji osobistej) oraz liczne stowarzyszenia i kluby sportowe. Działania w zakresie wspierania społeczności lokalnej prowadzą również Koła Gospodyń Wiejskich:

- Stowarzyszenie Piętczynna – Białki / Koło Gospodyń Wiejskich w Białkach,
- Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich „Kalinka” w Miąsem,
- Koło Gospodyń Wiejskich „JAMAJKA” w Jasienicy,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Świtezianki” w Wólce Kozłowskiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kozłowianki” w Kozłach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Białkach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Chrzęsnem,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Grabowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jaźwiu,
- Koło Gospodyń Wiejskich i Gospodarzyw Postoliskach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szymanówku.

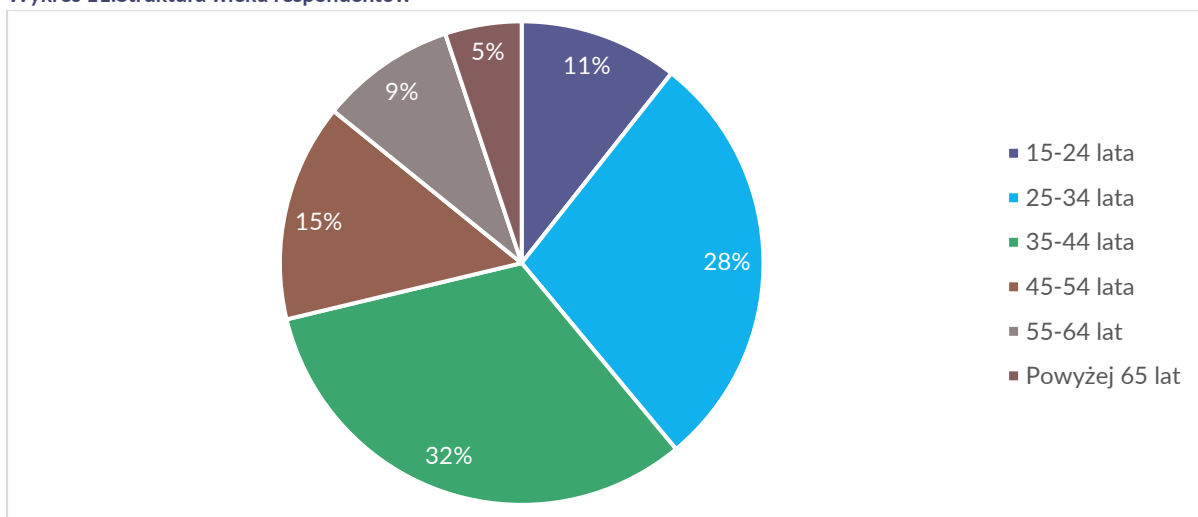
Działające na terenie gminy Tłuszcz podmioty ekonomii społecznej wykazują zdolności do realizacji usług społecznych, zarówno w ramach realizacji zadań zleconych przez gminę, jak i poprzez działanie w ramach swoich celów statutowych, ze środków pozyskanych z innych źródeł.

2.4. POTRZEBY MIESZKAŃCÓW – WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu ankietowym wzięły udział łącznie 254 osoby. Wśród badanych ok. 66% grupy stanowiły kobiety, a 34% mężczyźni. W badanej grupie dominowały osoby w wieku 25-44 lat, które łącznie stanowiły ok. 61% respondentów (28% w przedziale 25-34 lata oraz 32% w przedziale 35-44 lata). Kolejną liczną grupą były osoby w wieku 45-54 lat (ok. 15%) oraz 15-24 lata (ok. 11%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 55-64 lata (9%) oraz seniorzy powyżej 65 lat (5%). Strukturę wieku respondentów przedstawia **Wykres 11**.

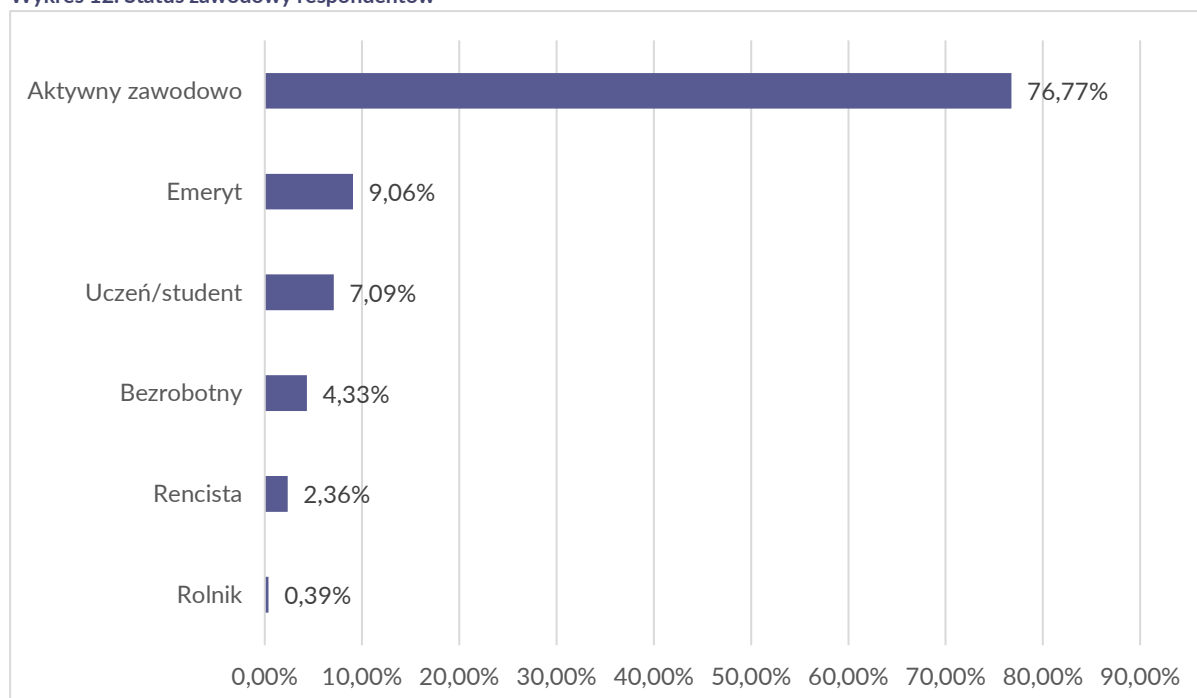
Wykres 11. Struktura wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Dominującą grupą byli respondenci aktywni zawodowo, którzy stanowili ok. 77% wszystkich uczestników badania. Kolejne grupy to emeryci (ok. 9%), uczniowie i studenci (ok. 7%) oraz osoby bezrobotne (ok. 4%). Status rencisty zadeklarowało 2,36% ankietowanych, natomiast osoby zajmujące się rolnictwem stanowiły najmniej liczną grupę – niespełna 0,5% (**Wykres 12**).

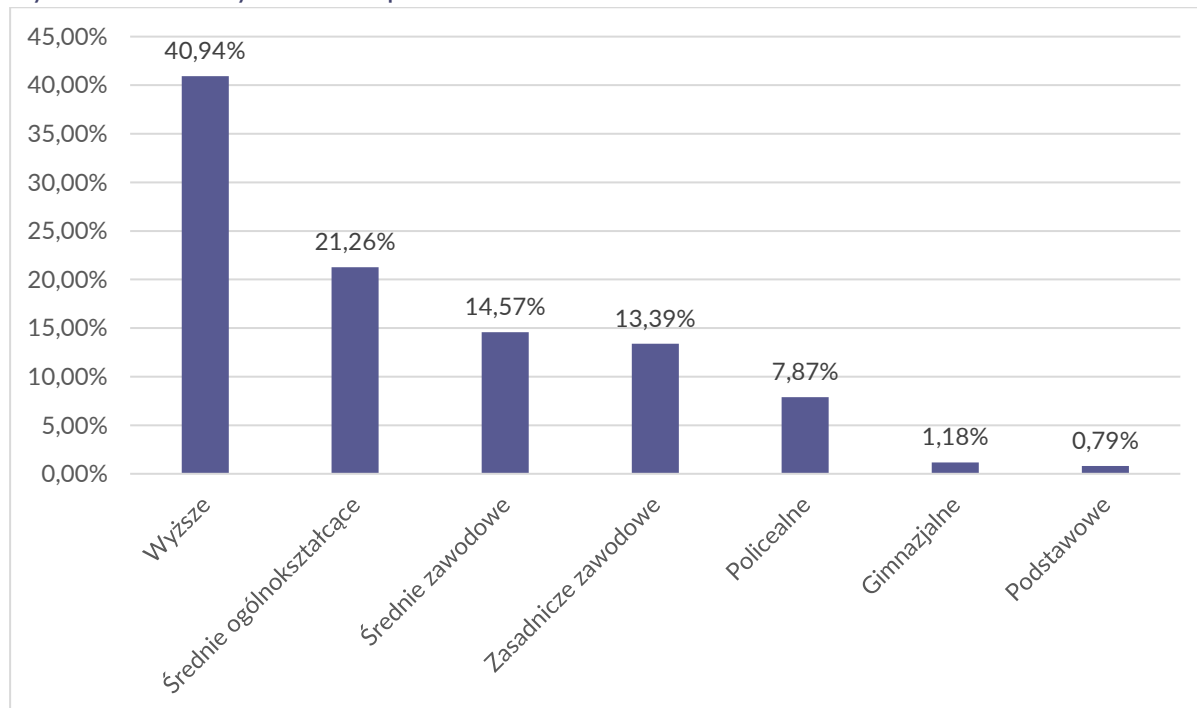
Wykres 12. Status zawodowy respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Pod względem wykształcenia (**Wykres 13**) największą grupę stanowili respondenci z wykształceniem wyższym – ok. 41%. Kolejne liczne kategorie to wykształcenie średnie ogólnokształcące (ok. 21%), średnie zawodowe (14,6%) oraz zasadnicze zawodowe (ok. 13%). Wykształcenie policealne posiadało niespełna 8% badanych. Wykształcenie gimnazjalne oraz podstawowe stanowiły ok. 1% każde.

Wykres 13. Struktura wykształcenia respondentów

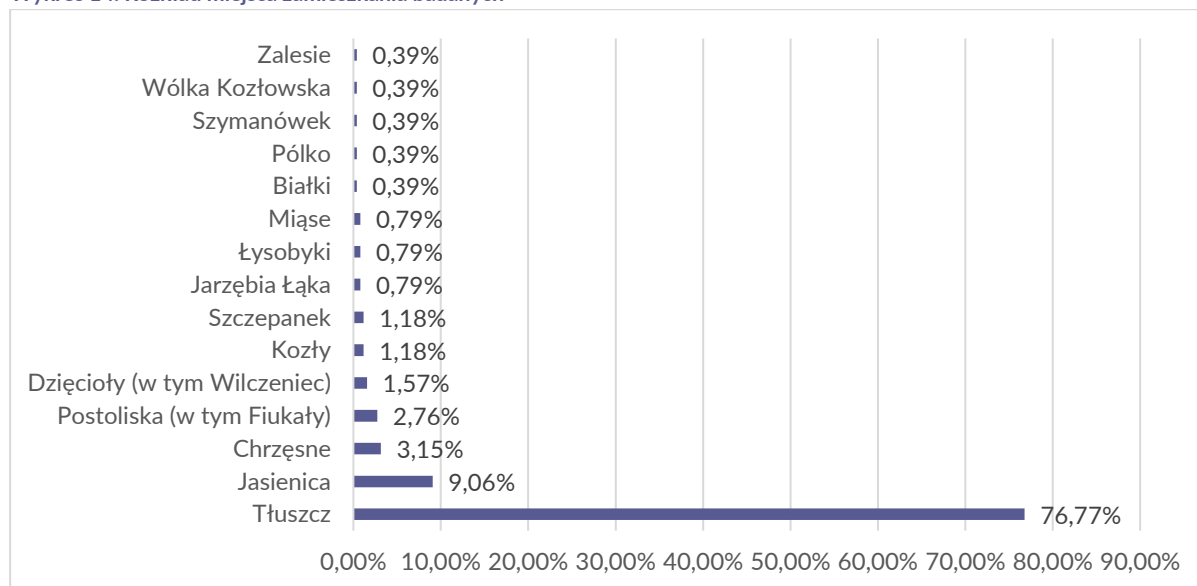

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

W kwestii miejsca zamieszkania, zdecydowana większość respondentów (ok. 77%) pochodziła z miejscowości Tłuszcz. Pozostałe sołectwa reprezentowane były w znacznie mniejszym stopniu – najczęściej wskazywano Jasienicę (9%), Chrzęsne (3%) oraz Postoliska i Fiukaty (2,76%). Udział mieszkańców Dzieciołów (z Wilczeńcem), Kozłów i Szczepanka nie przekraczał

2%, a takie miejscowości jak Jarzębia Łąka, Łysobyki, Miąse, Białki, Pólko, Szymanówek, Wólka Kozłowska czy Zalesie reprezentowane były jedynie jednostkowo. Szczegółową strukturę długości zamieszkania w gminie ilustruje **Wykres 14**.

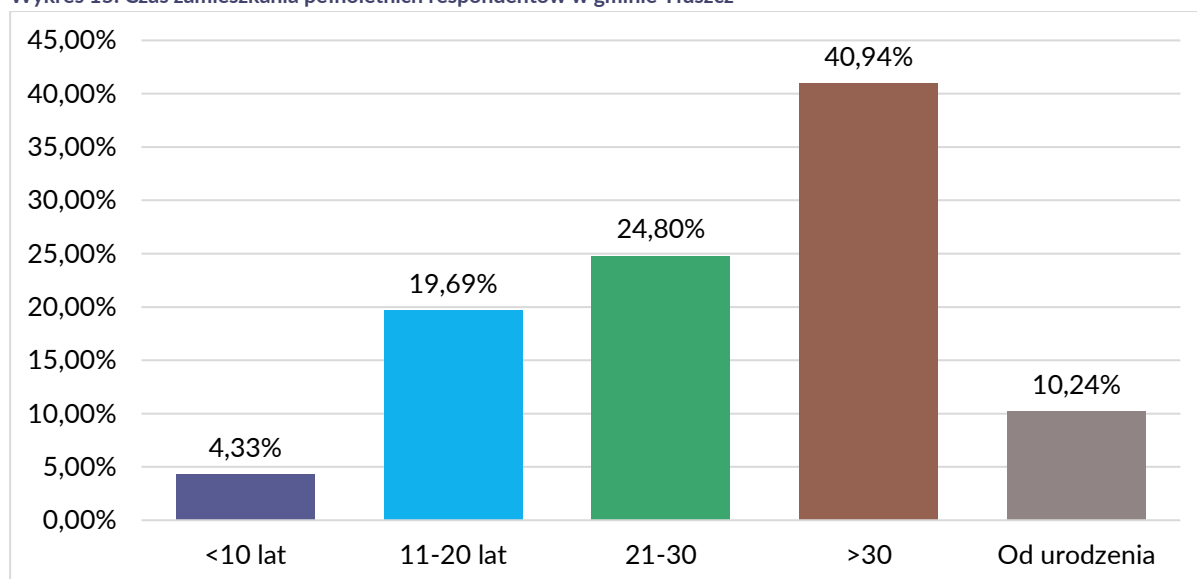
Wykres 14. Rozkład miejsca zamieszkania badanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Analiza długości zamieszkania respondentów w gminie (**Wykres 15**) pokazuje, że największą grupę stanowiły osoby mieszkające w gminie ponad 30 lat (ok. 41%). Kolejne liczebnie grupy to osoby zamieszkujące gminę od 21 do 30 lat (ok. 25%) oraz od 11 do 20 lat (ok. 20%). Osoby deklarujące zamieszkiwanie na terenie gminy od urodzenia stanowiły ok. 10%. Najmniejszą grupę stanowili mieszkańcy związani z gminą krócej niż 10 lat (ok. 4%).

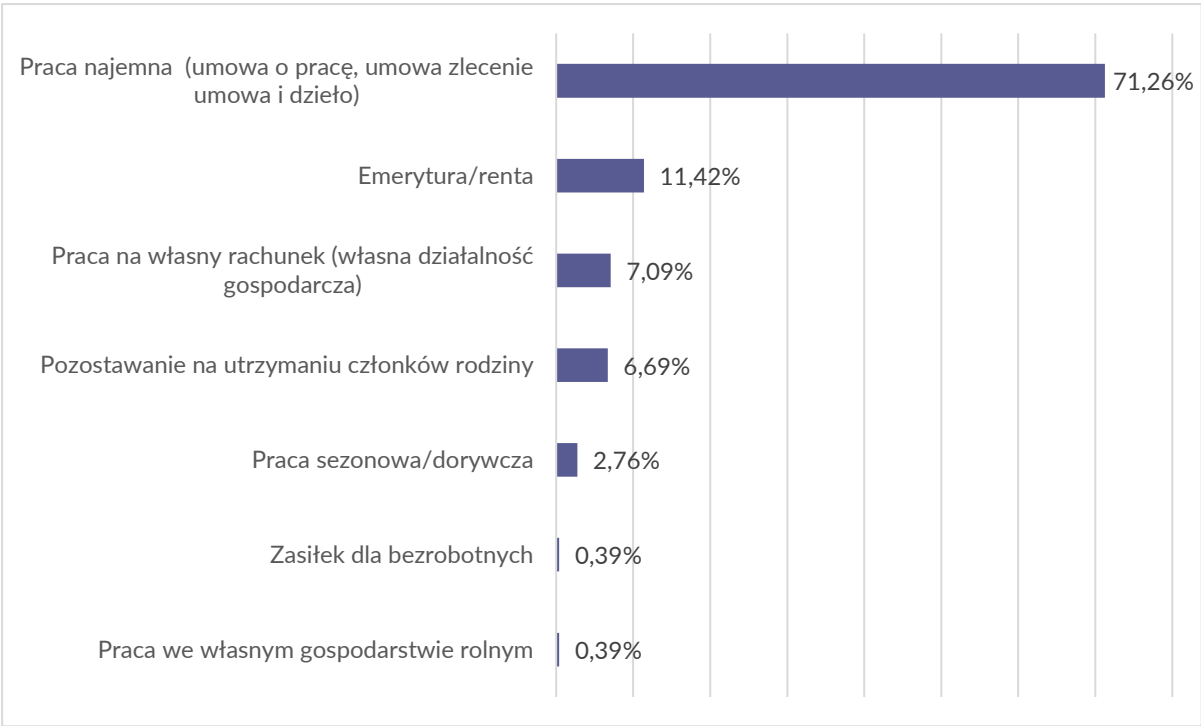
Wykres 15. Czas zamieszkania pełnoletnich respondentów w gminie Tłuszcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Analizując główne źródła utrzymania respondentów, najczęściej wskazywana była praca najemna (umowa o pracę, zlecenie lub dzieło), która stanowiła podstawę dochodu dla 71,26% badanych. Istotnym źródłem było również świadczenie emerytalno-rentowe (11,42%). Kolejne odpowiedzi to: praca na własny rachunek (7,09%), pozostawanie na utrzymaniu członków rodziny (6,69%) oraz praca sezonowa lub dorywcza (2,76%). Zaledwie 0,39% respondentów wskazało na zasiłek dla bezrobotnych lub pracę we własnym gospodarstwie rolnym jako główne źródło utrzymania. Strukturę odpowiedzi badanych przedstawia **Wykres 16**.

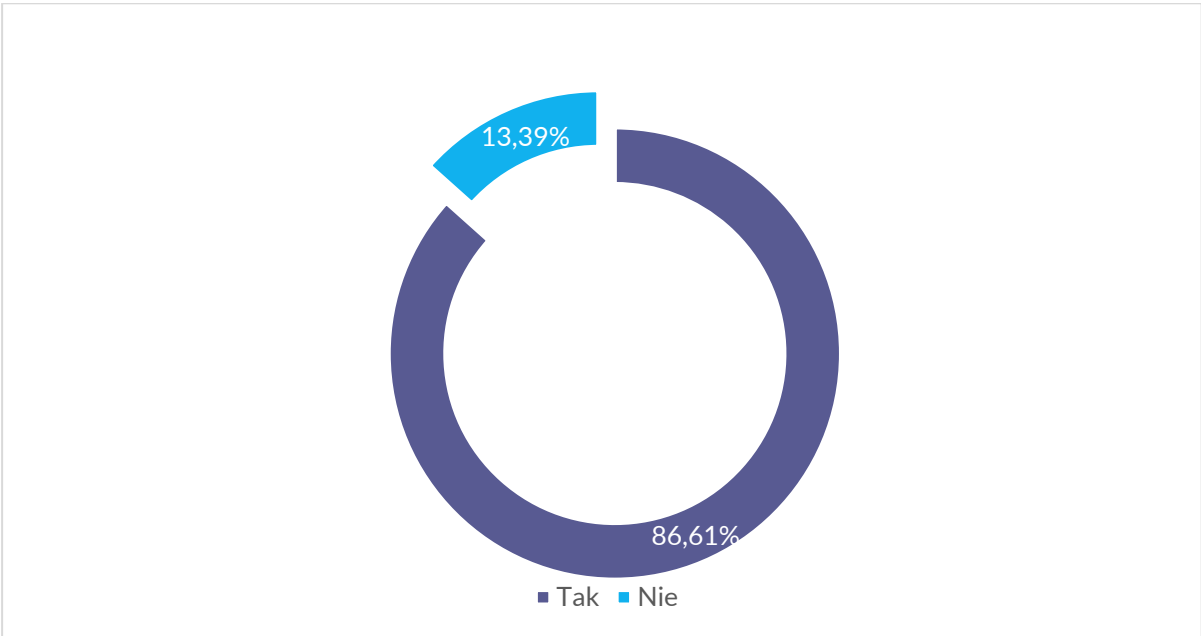
Wykres 16. Źródła utrzymania respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Większość mieszkańców gminy Tłuszcz deklaruje chęć wiązania swojej przyszłości z miejscem zamieszkania – 86,61% respondentów odpowiedziało „tak”, natomiast 13,39% wskazało, że nie planuje swojej przyszłości w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 17.

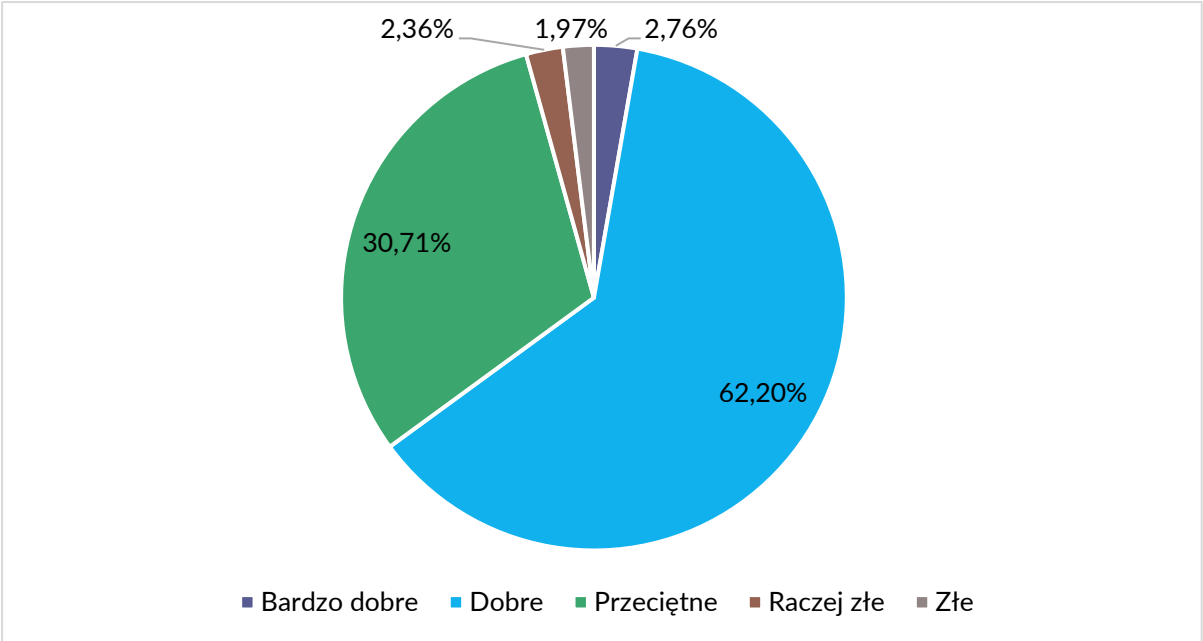
Wykres 17. Deklaracje mieszkańców dotyczące przyszłości w gminie Tłuszcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Większość mieszkańców gminy Tłuszcz ocenia swoje obecne warunki życia pozytywnie – 62,20% uznało je za dobre, a 2,76% za bardzo dobre. Przeciętne warunki życia wskazało 30,71% respondentów, natomiast 4,33% mieszkańców oceniło je negatywnie (2,36% – raczej złe, 1,97% – złe). Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 18.

Wykres 18. Ocena obecnych warunków życia mieszkańców gminy Tłuszcz

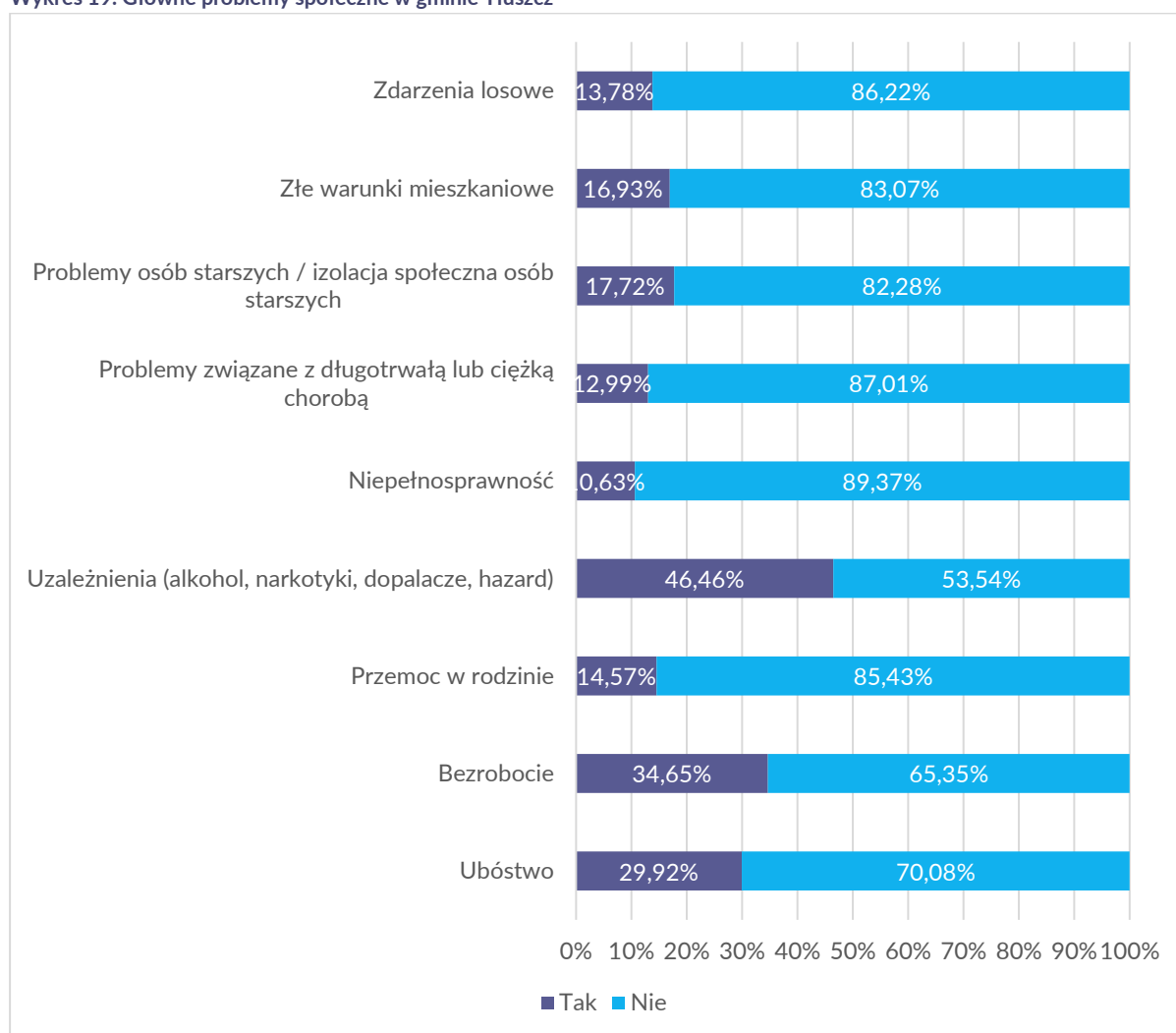
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE W GMINIE

Analiza wyników badania wskazuje, że w opinii respondentów najpoważniejszym problemem społecznym (**Wykres 19**) są uzależnienia, które zostały wskazane przez 46,5% ankietowanych. Na kolejnych miejscach znalazły się bezrobocie (34,7%) oraz ubóstwo (niespełna 30%). Problemy osób starszych, w tym ich izolacja społeczna, wskazało 17,7% respondentów. W mniejszym stopniu wskazywano na złe warunki mieszkaniowe (niespełna 17%), przemoc w rodzinie (14,6%) oraz zdarzenia losowe (13,8%). Najrzadziej postrzeganymi problemami były niepełnosprawność (10,63%), problemy związane z długotrwałą lub ciężką chorobą (ok. 13%), brak wypełniania obowiązków opiekuńczych i wychowawczych przez rodziców wobec dzieci (20,1%), wielodzietność i problemy rodzin niepełnych (ok.9%) oraz bezdomność (5,5%).

Jednocześnie najmniej osób zaprzeczyło istnieniu problemu uzależnień (53,54% odpowiedzi „Nie”) oraz bezrobocia (65,35%).

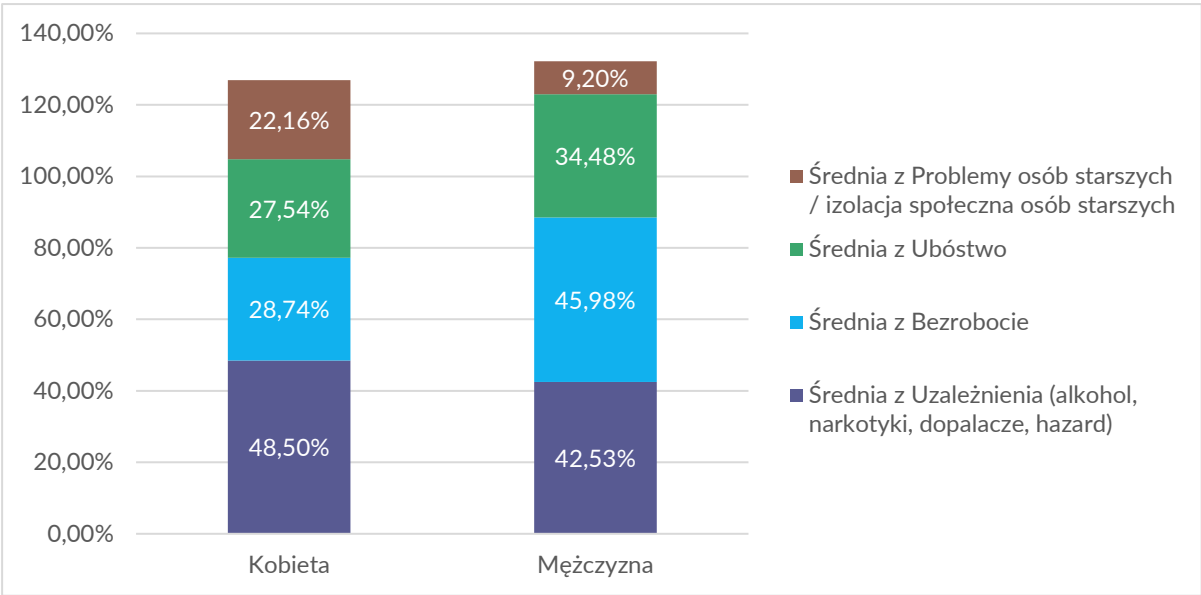
Wykres 19. Główne problemy społeczne w gminie Tłuszcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Analiza danych pokazuje wyraźne różnice w postrzeganiu skali problemów społecznych pomiędzy kobietami a mężczyznami. Kobiety częściej wskazywały uzależnienia (48,50%) jako najpoważniejszy problem, a także zwracały uwagę na bezrobocie (28,74%) i ubóstwo (27,54%). Wysoko oceniły również wagę problemów osób starszych i izolacji społecznej (22,16%). Mężczyźni z kolei zdecydowanie częściej dostrzegali bezrobocie (45,98%) oraz ubóstwo (34,48%). Problem uzależnień ocenili nieco niżej (42,53%) niż kobiety, a izolację społeczną osób starszych postrzegali jako znacznie mniej istotną (9,20%). Średnia łączna potwierdza, że uzależnienia (46,46%) i bezrobocie (34,65%) są najczęściej identyfikowanymi problemami społecznymi, a ubóstwo (29,92%) i problemy osób starszych (17,72%) pozostają na dalszym planie (**Wykres 20**).

Wykres 20. Średnia ocena problemów społecznych według płci

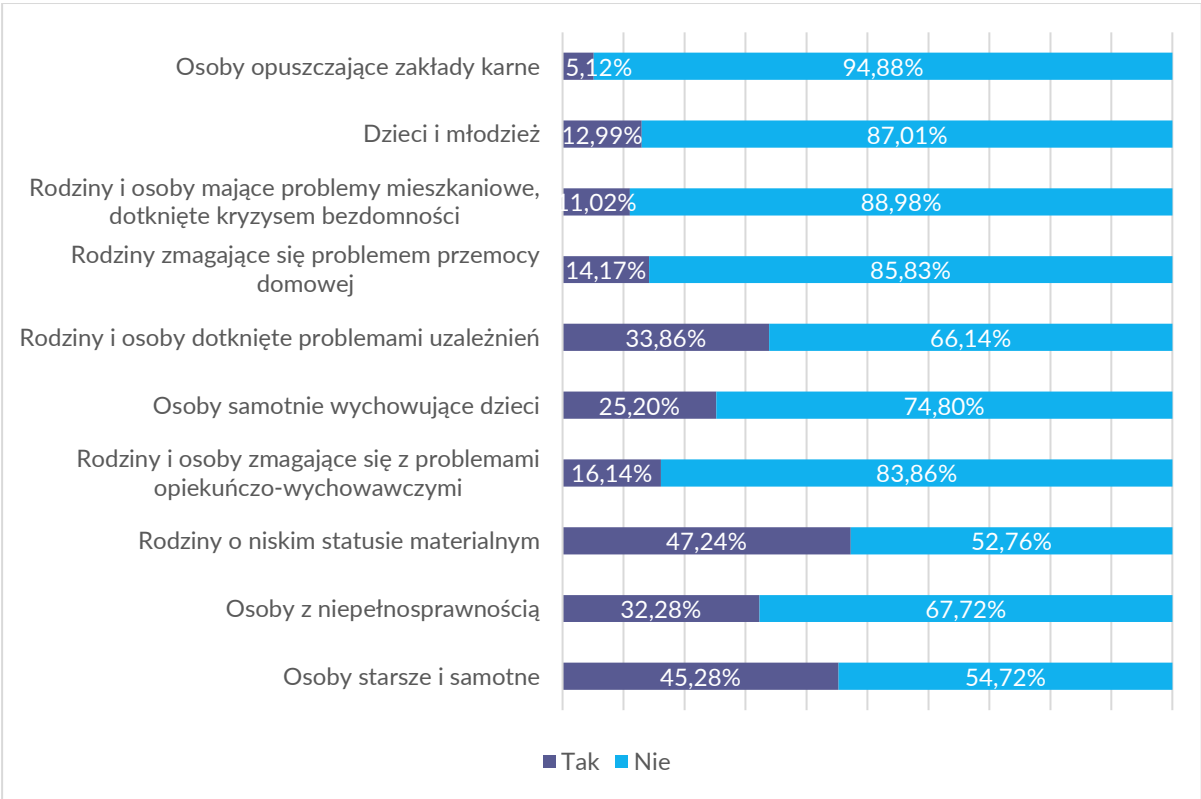

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

GRUPY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

W opinii mieszkańców gminy Tłuszcz największe ryzyko wykluczenia społecznego (Wykres 21) dotyczy rodzin o niskim statusie materialnym – wskazało je 47,2% respondentów. Stosunkowo wysoko oceniono także zagrożenie wśród osób starszych i samotnych (45,3%) oraz rodzin z problemem uzależnień (33,9%). Istotnym problemem pozostaje również sytuacja osób z niepełnosprawnością (32,3%) oraz samotnie wychowujących dzieci (25,2%). Stosunkowo rzadziej wskazywano na problemy rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi (16,1%), osób doświadczających przemocy domowej (14,2%), dzieci i młodzieży (13,0%) oraz rodzin mających problemy mieszkaniowe i zagrożonych bezdomnością (11,0%). Najrzadziej jako zagrożoną grupę wskazywano osoby opuszczające zakłady karne – 5,1% badanych.

Wykres 21. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie Tłuszcz

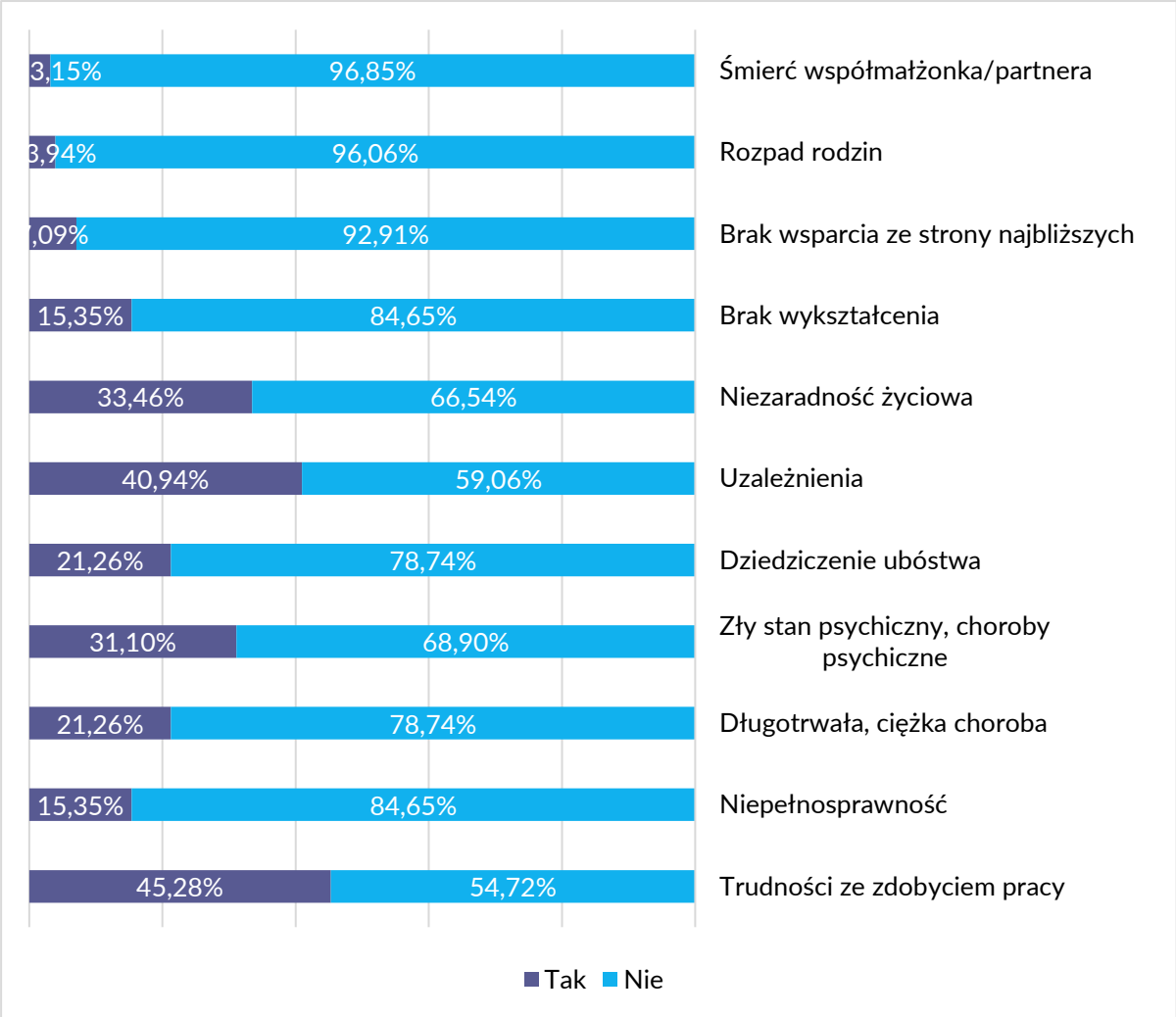

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

UBÓSTWO PRZYCZYNY I FORMY WSPARCIA

Respondenci jako główne przyczyny popadania w ubóstwo najczęściej wskazywali trudności ze zdobyciem pracy (45,3%) oraz uzależnienia (40,9%). Stosunkowo wysoki odsetek badanych zwrócił także uwagę na niezaradność życiową (33,5%) oraz zły stan psychiczny i choroby psychiczne (31,1%). Mniej istotne, choć nadal zauważalne, były takie czynniki jak długotrwała i ciężka choroba (21,3%) oraz dziedziczenie ubóstwa (21,3%). Niewielki odsetek ankietowanych za przyczynę wskazał brak wykształcenia (15,4%) czy niepełnosprawność (15,4%). Najrzadziej wymieniano brak wsparcia ze strony najbliższych (7,1%), rozpad rodziny (3,9%) oraz śmierć współmałżonka lub partnera (3,2%). Warto zauważyć, że żadna z przyczyn ubóstwa nie została wskazana przez ponad połowę respondentów. Najczęściej wskazywane czynniki – trudności ze zdobyciem pracy (45,3%) oraz uzależnienia (40,9%) nie przekroczyły połowy badanej próby, co może wskazywać na zróżnicowanie opinii mieszkańców co do źródeł problemu ubóstwa w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 22.

Wykres 22. Przyczyny ubóstwa w gminie Tłuszcz

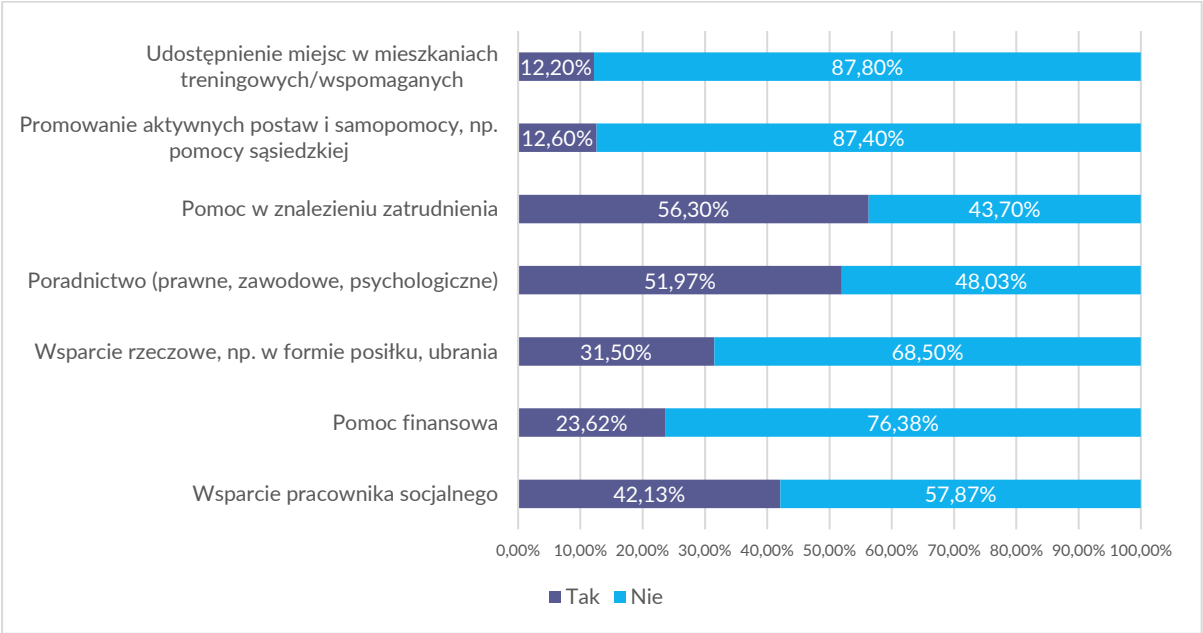

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Respondenci jako najskuteczniejsze działania na rzecz osób dotkniętych ubóstwem wskazywali przede wszystkim pomoc w znalezieniu zatrudnienia (56,3%) oraz poradnictwo prawne, zawodowe i psychologiczne (52,0%). Wysoko oceniono także wsparcie pracownika socjalnego (42,1%) oraz wsparcie rzeczowe w formie posiłku czy ubrania (31,5%). Stosunkowo rzadziej badani wskazywali promowanie aktywnych postaw i samopomocy, np. poprzez pomoc sąsiedzką (12,6%) oraz udostępnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych (12,2%). Pomoc finansowa została oceniona jako istotna przez 23,6% respondentów. Warto

zwrócić uwagę, że żadna z proponowanych form wsparcia nie uzyskała akceptacji ponad połowy badanych. Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 23.

Wykres 23. Formy wsparcia osób ubogich w opinii mieszkańców gminy Tłuszcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY

Respondenci jako najczęstsze zagrożenia dzieci i młodzieży (Wykres 24) wskazywali sięganie po substancje uzależniające (46,1%), problemy w zakresie zdrowia psychicznego i rozwoju emocjonalnego (37,8%) oraz uzależnienia behawioralne, takie jak nadmierne korzystanie z telefonu, komputera czy hazard (36,6%). Istotne były także bierność wychowawcza i brak zainteresowania ze strony rodziców (32,7%) oraz przemoc rówieśnicza i szkolna (28,4%). Mniej powszechne były zaniedbania opiekuńcze związane z niedożywieniem, otyłością lub brakiem higieny (22,8%) oraz problemy z agresją, przestępczością i chuligaństwem (22,1%). Najrzadziej wskazywano przemoc domową (16,5%) oraz brak odpowiednich bodźców rozwojowych prowadzący do niskiego zainteresowania nauką szkolną (11,8%). Żadna z kategorii zagrożeń nie została wskazana przez ponad połowę respondentów, co może wskazywać na zróżnicowane postrzeganie ryzyka dla dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Wykres 24. Negatywne zjawiska społeczne dotyczące dzieci i młodzieży w gminie Tłuszcz

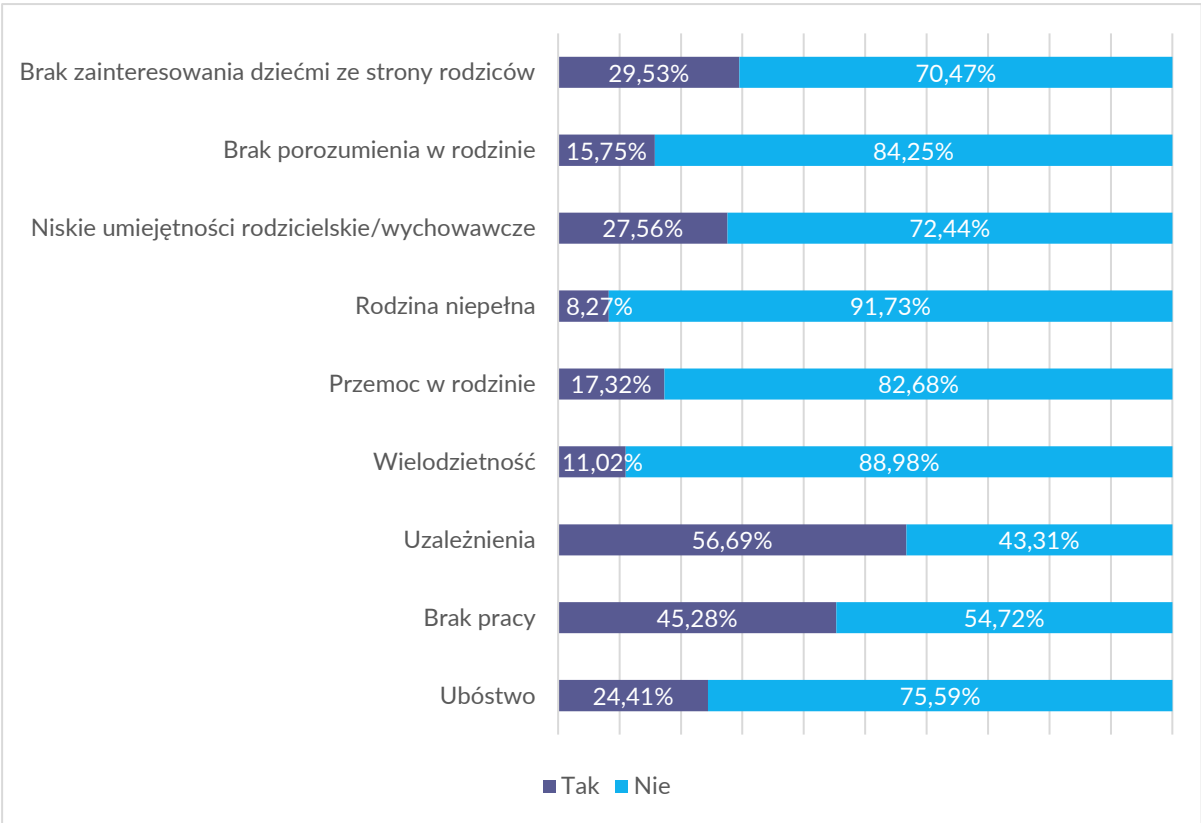

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE RODZIN – PRZYCZYNY I FORMY WSPARCIA

Respondenci jako najczęstsze przyczyny niewypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych (**Wykres 25**) wskazywali uzależnienia (56,7%) oraz brak pracy (45,3%). Znaczna część badanych zwróciła także uwagę na niskie umiejętności wychowawcze rodziców (27,6%) oraz brak zainteresowania dziećmi ze strony rodziców (29,5%). Mniej istotne, według opinii mieszkańców, były czynniki takie jak przemoc w rodzinie (17,3%), brak porozumienia w rodzinie (15,8%), ubóstwo (24,4%), rodzina niepełna (8,3%) oraz wielodzietność (11,0%). Warto podkreślić, że żadna z przyczyn nie została wskazana przez więcej niż połowę respondentów, co sugeruje zróżnicowane postrzeganie źródeł problemów wychowawczych w gminie.

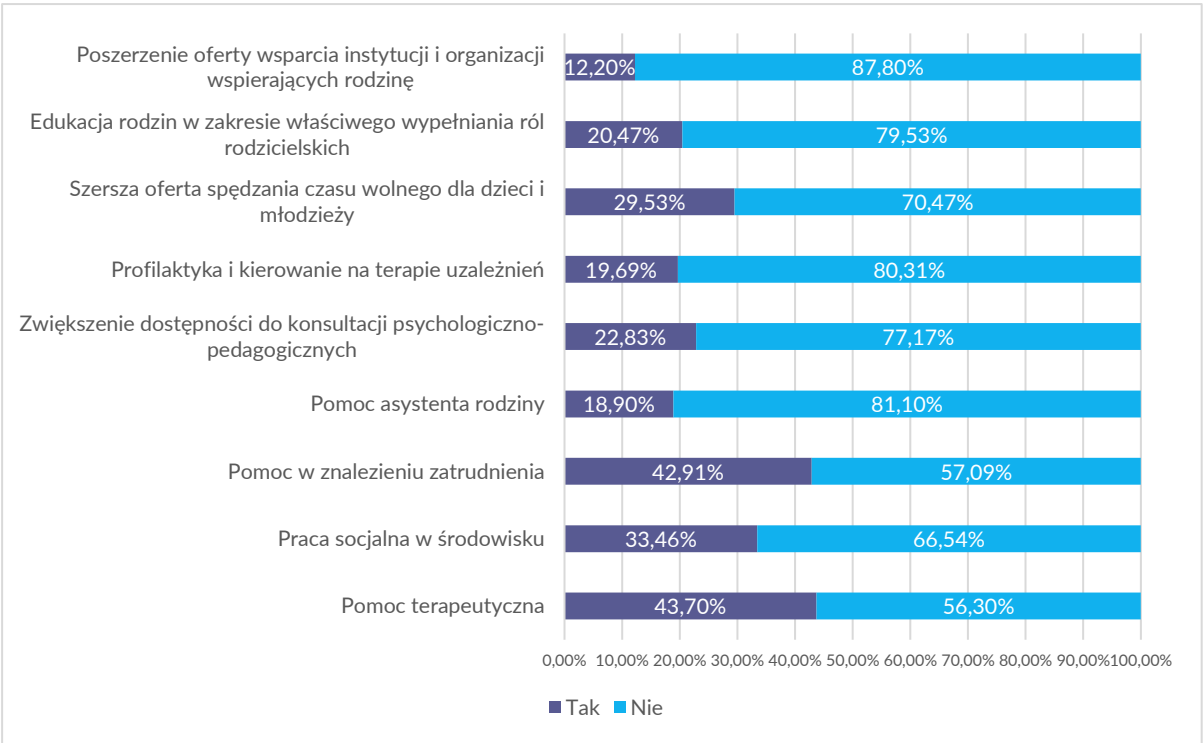
Wykres 25. Przyczyny niewypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Respondenci jako najważniejsze działania poprawiające sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi wskazywali przede wszystkim pomoc terapeutyczną (43,7%) oraz wsparcie w znalezieniu zatrudnienia (42,9%). Znaczącą rolę przypisywano także pracy socjalnej w środowisku (33,5%) oraz szerszej ofercie spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (29,5%). Mniej istotne według ankietowanych były działania takie jak pomoc asystenta rodziny (18,9%), profilaktyka i kierowanie na terapie uzależnień (19,7%), edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (20,5%) czy zwiększenie dostępności do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych (22,8%). Najmniejszą liczbę wskazań uzyskało poszerzenie oferty wsparcia instytucji i organizacji wspierających rodzinę (12,2%). Warto podkreślić, że żadna z proponowanych form wsparcia nie została wskazana przez więcej niż połowę respondentów. Strukturę odpowiedzi respondentów przedstawia Wykres 26.

Wykres 26. Działania na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

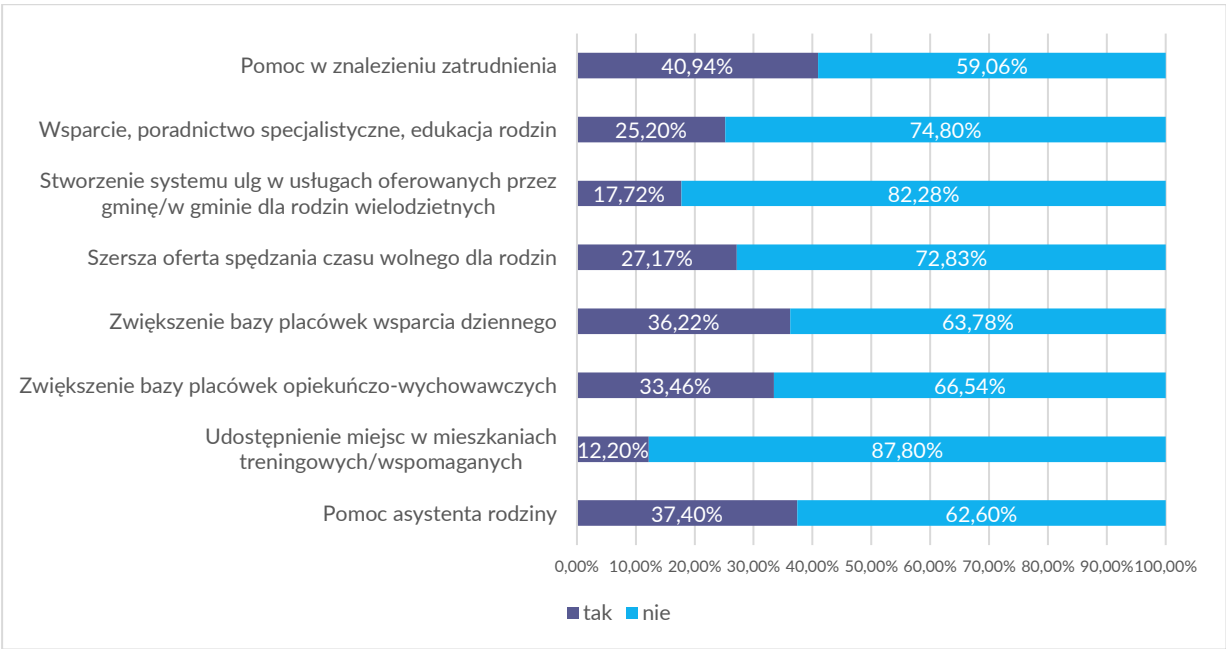

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

RODZINY WIELODZIETNE I NIEPEŁNE – FORMY WSPARCIA

Najczęściej wskazywanym przez respondentów sposobem wsparcia rodzin wielodzietnych i niepełnych w trudnej sytuacji (**Wykres 27**) była pomoc w znalezieniu zatrudnienia (40,9%) oraz wsparcie ze strony asystenta rodziny (37,4%). Istotne okazało się także zwiększenie dostępności placówek wsparcia dziennego (36,2%) i placówek opiekuńczo-wychowawczych (33,5%). Rzadziej badani wskazywali szerszą ofertę spędzania czasu wolnego dla rodzin (27,2%), wsparcie specjalistyczne i edukację rodzin (25,2%), system ulg dla rodzin wielodzietnych (17,7%) oraz udostępnienie miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych (12,2%). Żadna z form wsparcia nie została wskazana przez więcej niż połowę respondentów.

Wykres 27. Formy wsparcia rodzin wielodzietnych i niepełnych

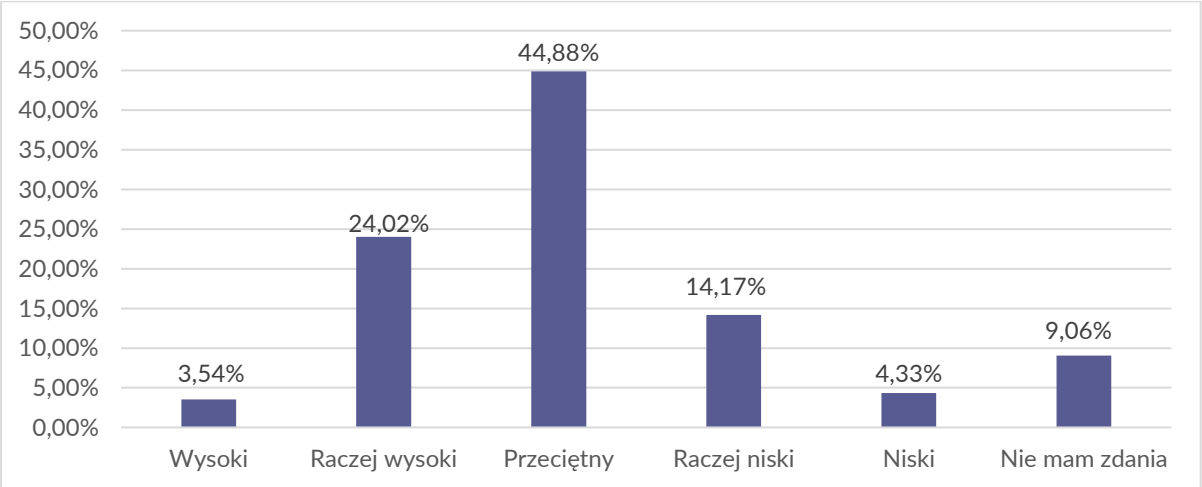

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

BEZROBOCIE

Największa część respondentów oceniła poziom bezrobocia w gminie jako przeciętny (44,9%). Poziom wysoki lub raczej wysoki wskazało łącznie 27,6% badanych, natomiast niski lub raczej niski – 18,5%. Ponadto 9,1% ankietowanych nie miało zdania w tej kwestii, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy lub niepewności dotyczącej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Rozkład odpowiedzi badanych przedstawia Wykres 28.

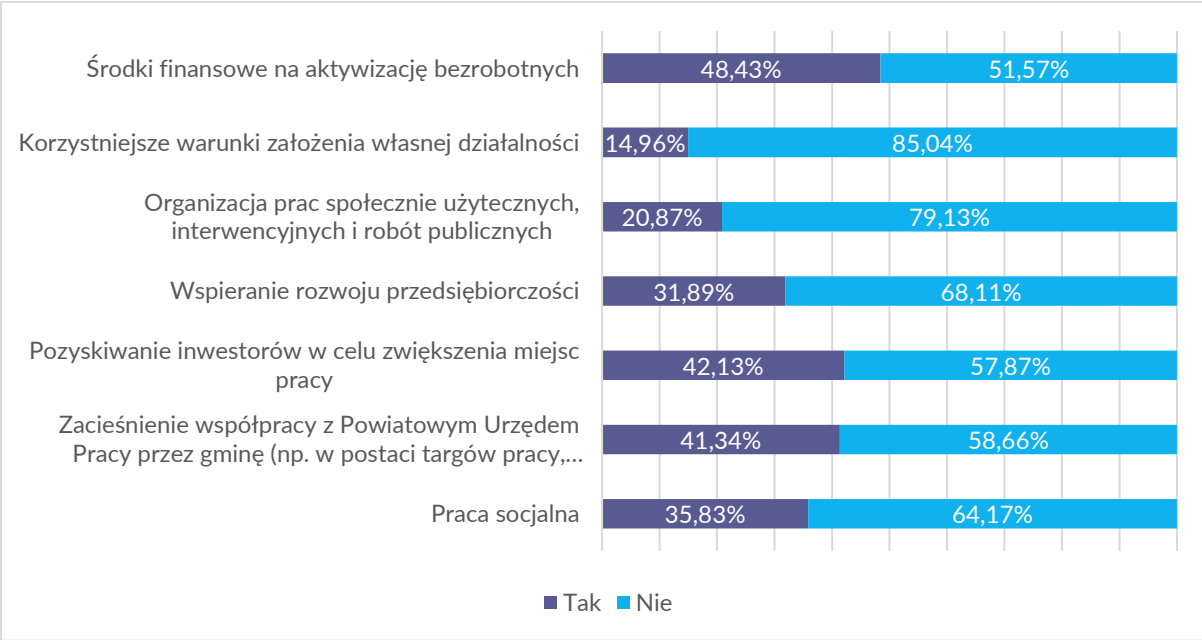
Wykres 28. Ocena poziomu bezrobocia w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Respondenci najczęściej wskazywali, że dla poprawy sytuacji osób bezrobotnych w gminie, istotne są środki finansowe na aktywizację bezrobotnych (48,4%), pozyskiwanie inwestorów w celu zwiększenia liczby miejsc pracy (42,1%) oraz zacieśnienie współpracy gminy z Powiatowym Urzędem Pracy, np. poprzez targi pracy i poradnictwo zawodowe (41,3%). Wskazywano również na pracę socjalną (35,8%) i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (31,9%). Rzadziej wskazywano organizację prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i robót publicznych (20,9%) oraz ułatwienia w zakładaniu własnej działalności gospodarczej (15,0%). Żadna z form wsparcia nie została uznana za kluczową przez ponad połowę respondentów. Strukturę odpowiedzi przedstawia Wykres 29.

Wykres 29. Proponowane działania na rzecz poprawy sytuacji osób bezrobotnych w gminie

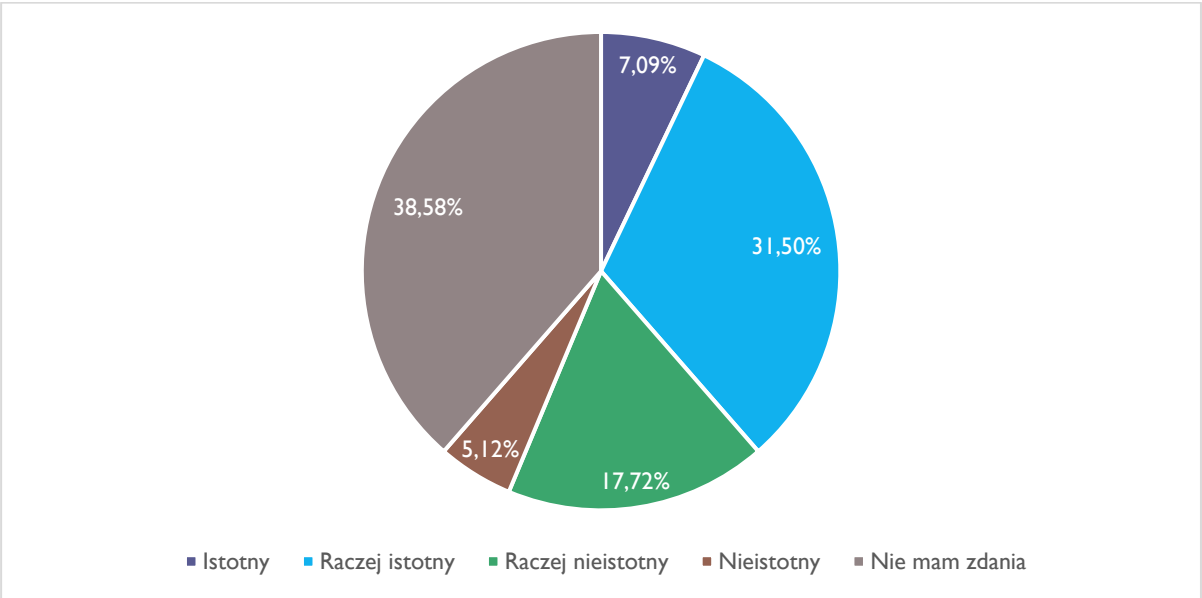

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

BEZDOMNOŚĆ

Respondenci najczęściej oceniali problem bezdomności jako „raczej istotny” (31,5%), podczas gdy „istotny” wskazało 7,1% badanych. Raczej nieistotny i nieistotny problem dostrzegało łącznie 22,8% respondentów. Największa grupa, 38,6%, nie miała zdania w tej sprawie, co może sugerować stosunkowo niewielką świadomość skali problemu lub brak doświadczenia w kontakcie z osobami bezdomnymi. Rozkład odpowiedzi badanych przedstawia Wykres 30.

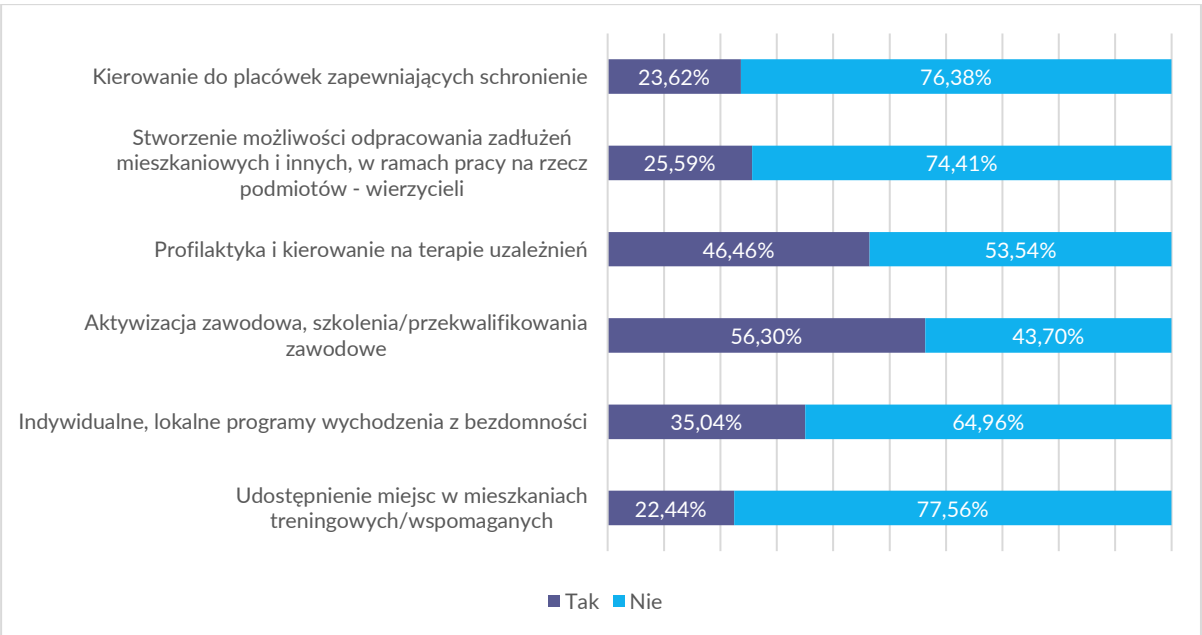
Wykres 30. Postrzeganie problemu bezdomności gminie Tłuszcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Na podstawie zebranych opinii mieszkańców wynika, że za najskuteczniejsze sposoby rozwiązania problemu bezdomności i zagrożenia bezdomnością (Wykres 31) uznano aktywizację zawodową, szkolenia i przekwalifikowania (56,3%) oraz profilaktykę i kierowanie na terapie uzależnień (46,5%). Istotnym wsparciem wskazywano także lokalne programy wychodzenia z bezdomności (35,0%). Rzadziej pozytywnie oceniano takie działania jak odpracowanie zadłużeń mieszkaniowych (25,6%), kierowanie do placówek zapewniających schronienie (23,6%), czy udostępnianie miejsc w mieszkaniach treningowych (22,4%).

Wykres 31. Najskuteczniejsze formy przeciwdziałania bezdomności i zagrożeniu bezdomnością w opinii mieszkańców

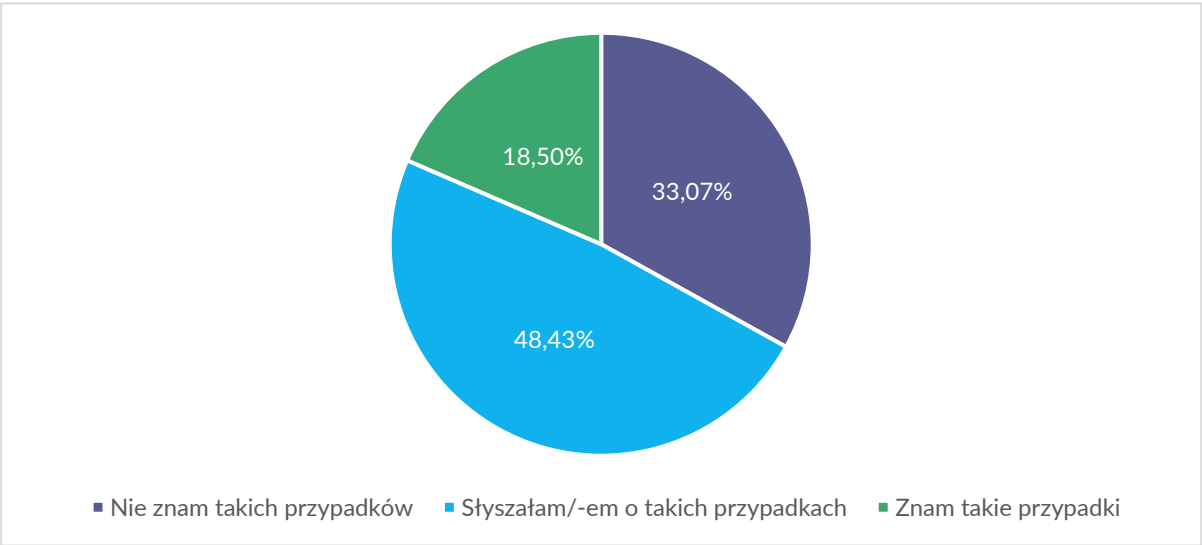

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

PRZEMOC W RODZINIE

Respondenci najczęściej deklarowali, że słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinie w swoim najbliższym otoczeniu – wskazało tak 48,4% badanych. 18,5% ankietowanych przyznało, że zna takie przypadki osobiście, natomiast 33,1% stwierdziło, że nie zna żadnych takich sytuacji. Wyniki te pokazują, że problem przemocy w rodzinie jest w środowisku lokalnym stosunkowo powszechny, choć nie zawsze bezpośrednio doświadczany. Rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres 32.

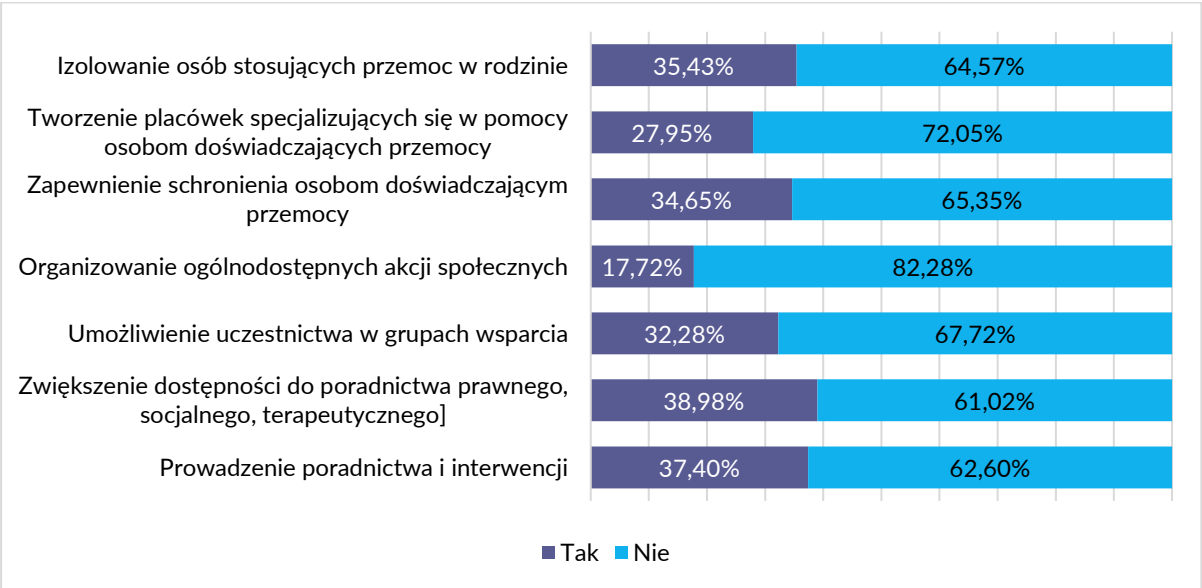
Wykres 32. Występowanie przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Najczęściej wskazywane przez respondentów działania przeciwdziałające przemocy w rodzinie (Wykres 33) to zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (ok. 39%) oraz prowadzenie poradnictwa i interwencji (37,4%). Wysokie znaczenie przypisano również izolowaniu osób stosujących przemoc (35,4%), zapewnieniu schronienia ofiarom przemocy (34,7%) oraz umożliwieniu uczestnictwa w grupach wsparcia (32,3%). Rzadziej wskazywano tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy (ok. 28%) oraz organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych (17,7%).

Wykres 33. Preferowane działania przeciwdziałające przemocy w rodzinie

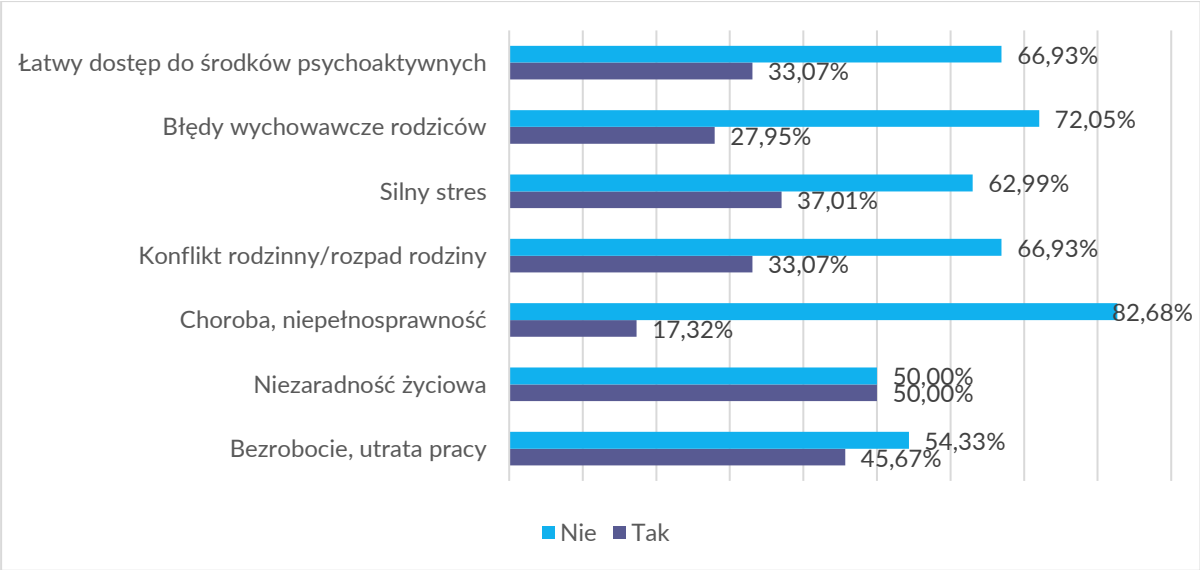

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

UZALEŻNIENIA – PRZYCZYNY I FORMY WSPARCIA

Respondenci jako główne przyczyny problemu uzależnień w gminie (**Wykres 34**) wskazywali niezaradność życiową (50%) oraz bezrobocie i utratę pracy (45,7%). Istotne były również silny stres (37%) oraz konflikty rodzinne i rozpad rodziny (33,1%). Wskazania obejmowały także łatwy dostęp do środków psychoaktywnych (33,1%) i błędy wychowawcze rodziców (28%). Powodem, dla którego choroby lub niepełnosprawność były wskazywane znacznie rzadziej (17,3%), może być to, że mieszkańcy gminy postrzegają problem uzależnień przede wszystkim w kategoriach czynników społecznych i rodzinnych, takich jak bezrobocie, stres czy konflikty w rodzinie.

Wykres 34. Postrzegane przyczyny problemu uzależnień na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Najczęściej respondenci wskazywali pomoc psychologiczno-terapeutyczną (60,2%) oraz kierowanie do grup wsparcia (48,8%) jako formy wsparcia w przeciwdziałaniu uzależnieniom. Istotne znaczenie przypisywano również profilaktyce wśród dzieci i młodzieży szkolnej (45,3%). Rzadziej doceniano profilaktykę wśród dorosłych (29,9%), pomoc społeczną (32,7%) oraz pomoc prawną (26,8%), co może sugerować, że mieszkańcy gminy kładą większy nacisk na wsparcie terapeutyczne i edukacyjne niż na działania o charakterze administracyjnym czy prawnym. Rozkład odpowiedzi badanych przedstawia **Wykres 35**.

Wykres 35. Preferowane formy wsparcia w przeciwdziałaniu uzależnieniom

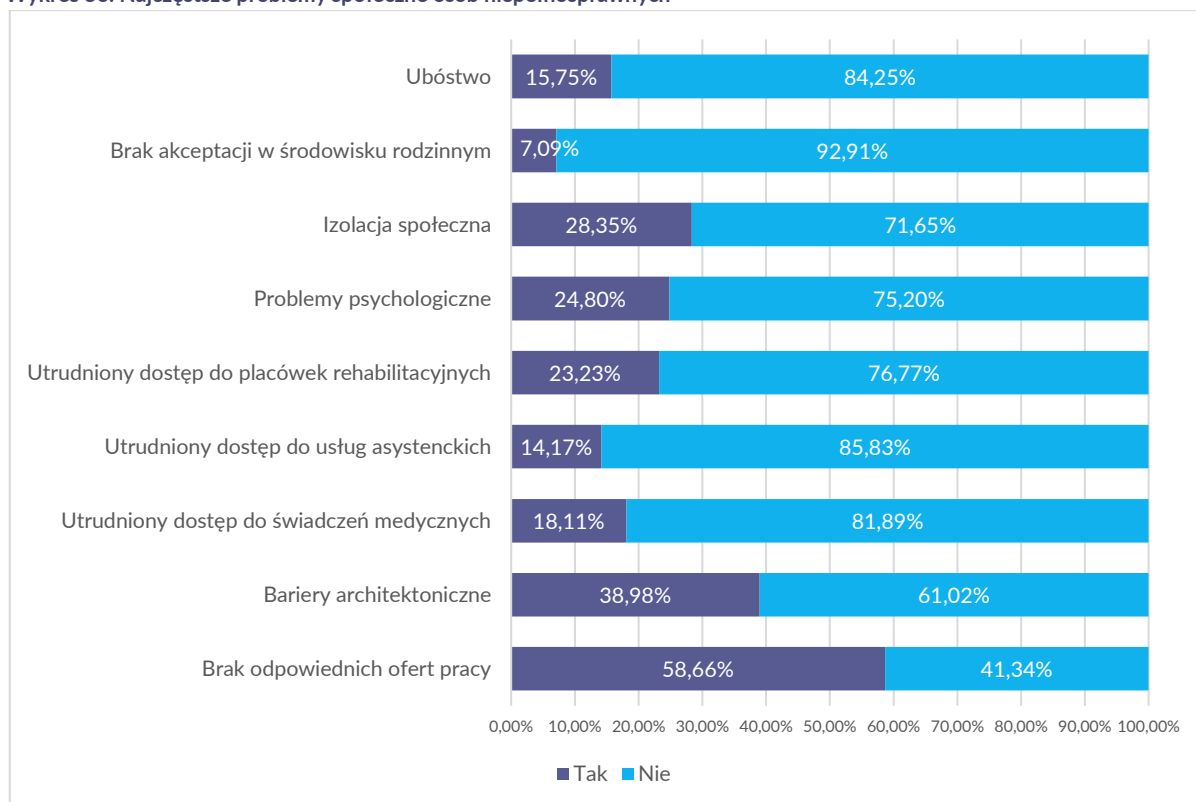

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

PROBLEMY OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Najczęściej wskazywane problemy osób niepełnosprawnych (**Wykres 36**) to brak odpowiednich ofert pracy (58,7%) oraz bariery architektoniczne (39,0%). Respondenci zwracali również uwagę na izolację społeczną (28,4%) i trudności psychologiczne (24,8%). Rzadziej podkreślano utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (23,2%), świadczeń medycznych (18,1%) i usług asystenckich (14,2%), a także ubóstwo (15,8%) oraz brak akceptacji w środowisku rodzinnym (7,1%). Wyniki sugerują, że główne wyzwania dla osób niepełnosprawnych mają charakter społeczny i zawodowy, podczas gdy bariery rodzinne i finansowe są postrzegane jako stosunkowo mniej istotne.

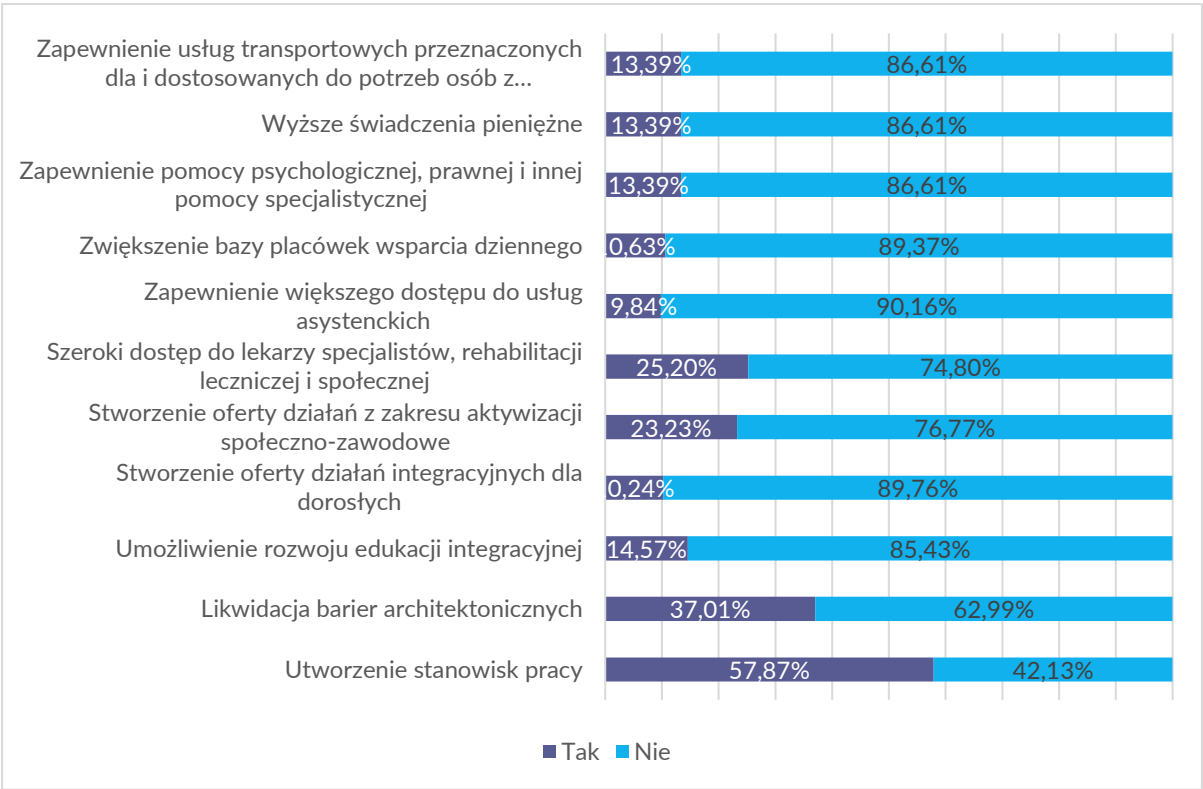
Wykres 36. Najczęstsze problemy społeczne osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Respondenci wskazywali, że najważniejszym działaniem ułatwiającym osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym (**Wykres 37**) byłoby utworzenie stanowisk pracy (57,9%) oraz likwidacja barier architektonicznych (37,0%). Znaczenie przypisywano również zapewnieniu szerokiego dostępu do lekarzy specjalistów i rehabilitacji leczniczej (25,2%) oraz tworzeniu ofert aktywizacji społeczno-zawodowej (23,2%). Rzadziej wskazywano rozwój edukacji integracyjnej, oferty działań integracyjnych dla dorosłych, dostęp do usług asystenckich, placówek wsparcia dziennego, pomocy psychologicznej i prawnej, wyższe świadczenia pieniężne oraz usługi transportowe dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością (wszystkie poniżej 15%).

Wykres 37. Działania wspierające pełniejszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym gminy

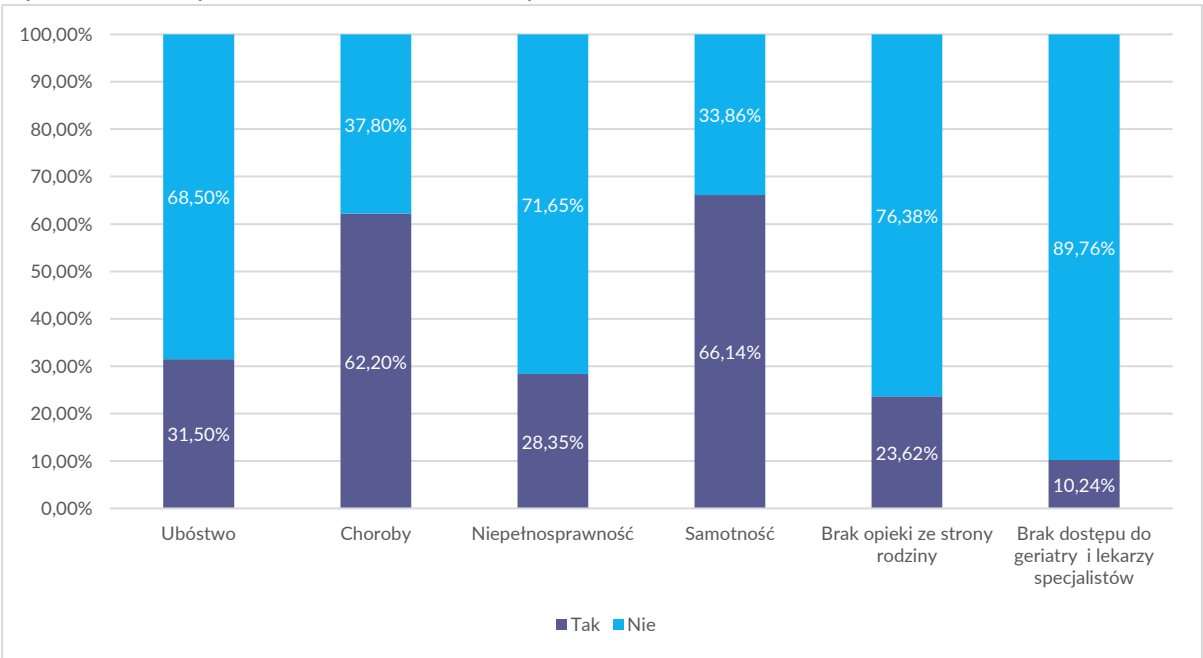

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

Najczęstsze problemy społeczne osób starszych można podzielić na dwie następujące grupy: problemy zdrowotne i rodzinne (**Wykres 38**) oraz problemy społeczne i infrastrukturalne (**Wykres 39**). Spośród problemów zdrowotnych i rodzinnych respondenci najczęściej wskazywali samotność (66,1%) oraz choroby (62,2%) jako główne trudności osób starszych. Znaczące problemy stanowią również ubóstwo (31,5%), niepełnosprawność (28,4%) oraz brak opieki ze strony rodziny (23,6%). Utrudniony dostęp do geriatry i lekarzy specjalistów wskazało 10,2% respondentów.

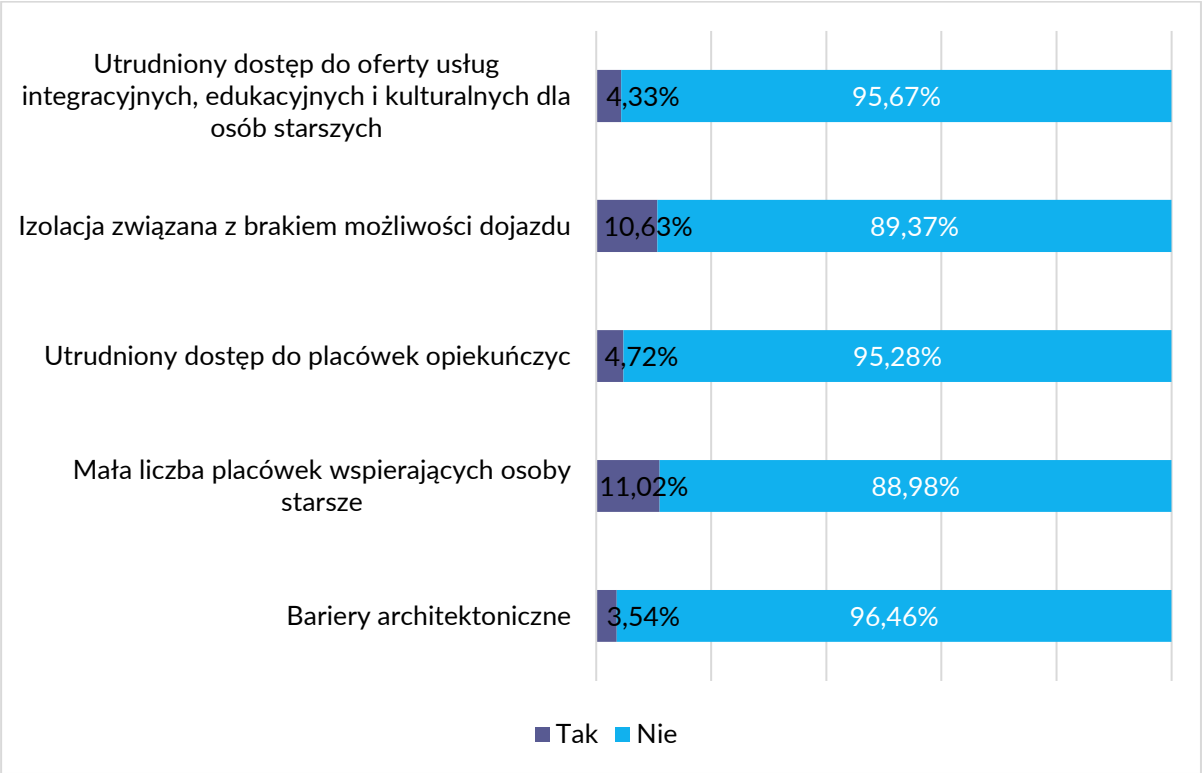
Wykres 38. Problemy zdrowotne i rodzinne osób starszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Respondenci stosunkowo rzadko wskazywali problemy infrastrukturalne jako istotne dla osób starszych. Najczęściej wymieniano małą liczbę placówek wspierających osoby starsze (11,0%) oraz izolację wynikającą z braku możliwości dojazdu (10,6%). Bariery architektoniczne (3,5%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (4,7%) oraz ograniczony dostęp do usług integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych (4,3%) były wskazywane najrzadziej. Wyniki sugerują, że problemy infrastrukturalne i społeczne mogą być postrzegane jako mniej istotne w porównaniu z trudnościami zdrowotnymi i rodzinnymi osób starszych lub niewymagające ulepszeń ze strony gminy.

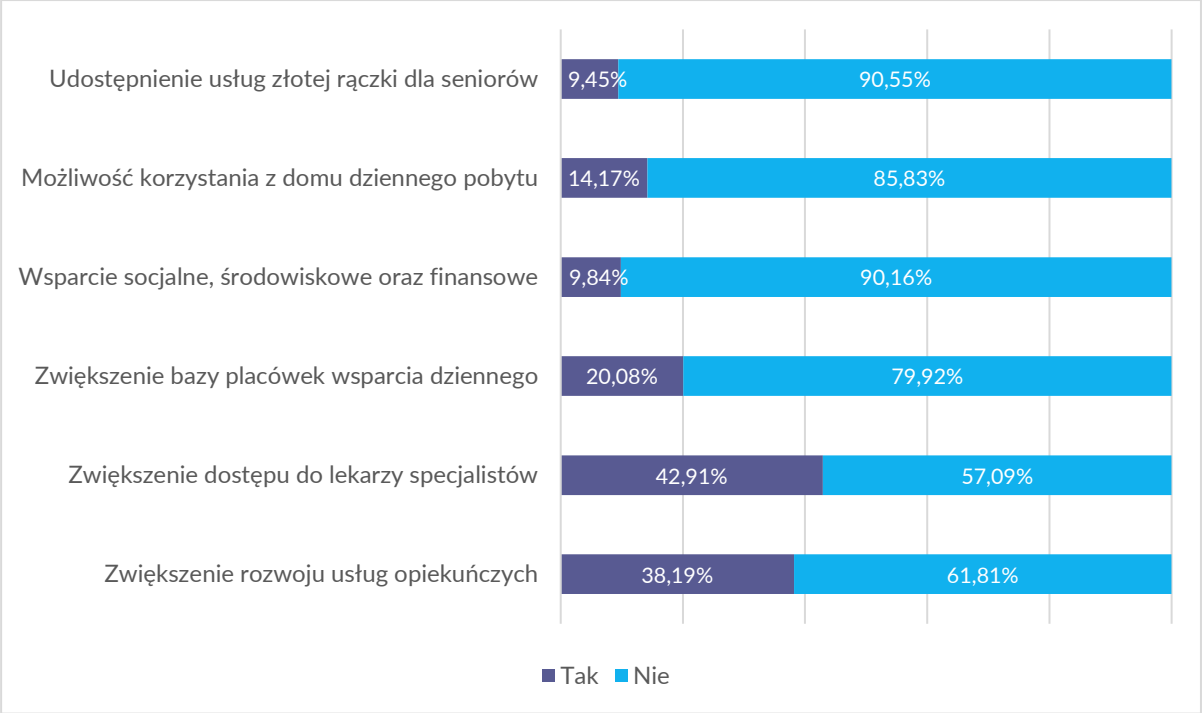
Wykres 39. Problemy społeczne i infrastrukturalne osób starszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę zwiększenia dostępu do lekarzy specjalistów (42,9%) oraz rozwój usług opiekuńczych (38,2%) jako kluczowe działania wspierające osoby starsze w zakresie zdrowotnym, opiekuńczym i socjalnym (**Wykres 40**). Stosunkowo mniej naglące były propozycje dotyczące zwiększenia bazy placówek wsparcia dziennego (20,1%), możliwości korzystania z domu dziennego pobytu (14,2%) oraz udostępnienia usług „złotej rączki” dla seniorów (9,5%) i wsparcia socjalnego, środowiskowego i finansowego (9,8%). Wyniki wskazują, że głównym priorytetem w opinii respondentów pozostaje dostęp do specjalistycznej opieki medycznej i rozbudowa podstawowych usług opiekuńczych.

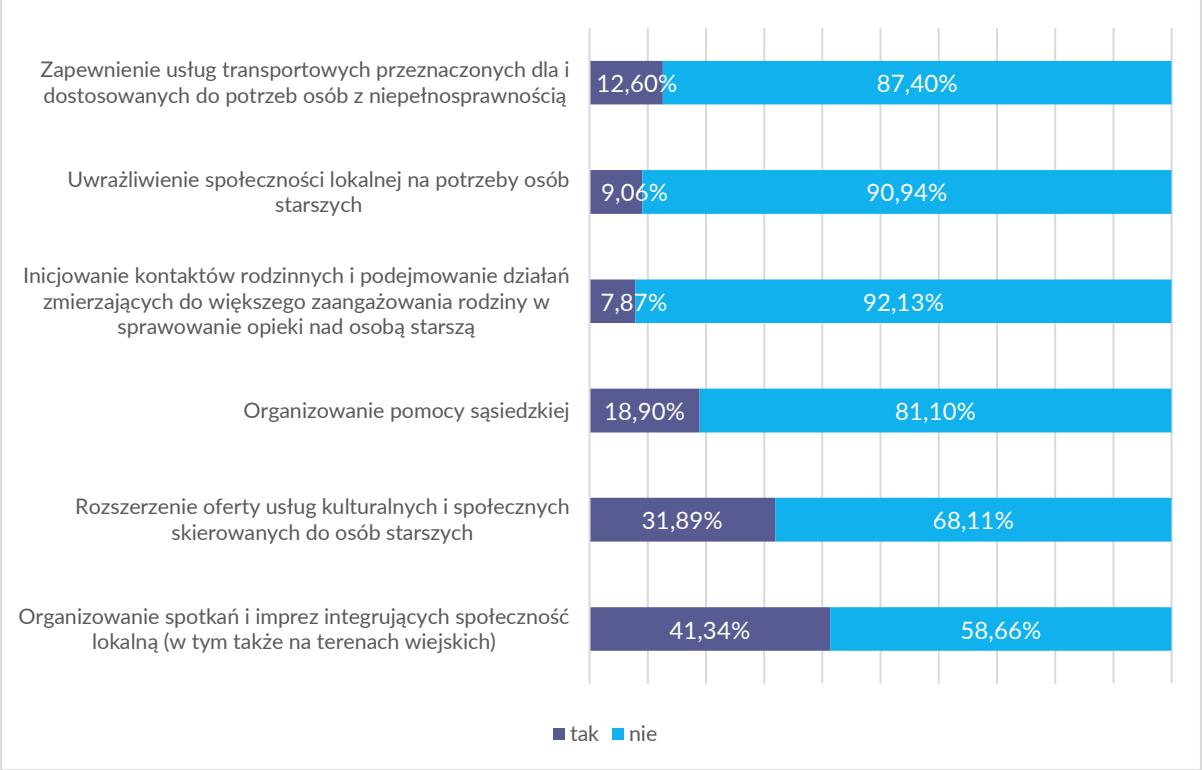
Wykres 40. Wsparcie zdrowotne, opiekuńcze i socjalne osób starszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Jako najważniejsze działania wspierające integrację społeczną i aktywizację osób starszych (Wykres 41) badani wskazali organizowanie spotkań i imprez integrujących społeczność lokalną, w tym na terenach wiejskich (41,3%) oraz rozszerzenie oferty usług kulturalnych i społecznych skierowanych do osób starszych (31,9%). Stosunkowo rzadziej wskazywano inicjowanie pomocy sąsiedzkiej (18,9%), zapewnienie usług transportowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością (12,6%), uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych (9,1%) oraz podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie rodziny w opiekę nad seniorem (7,9%).

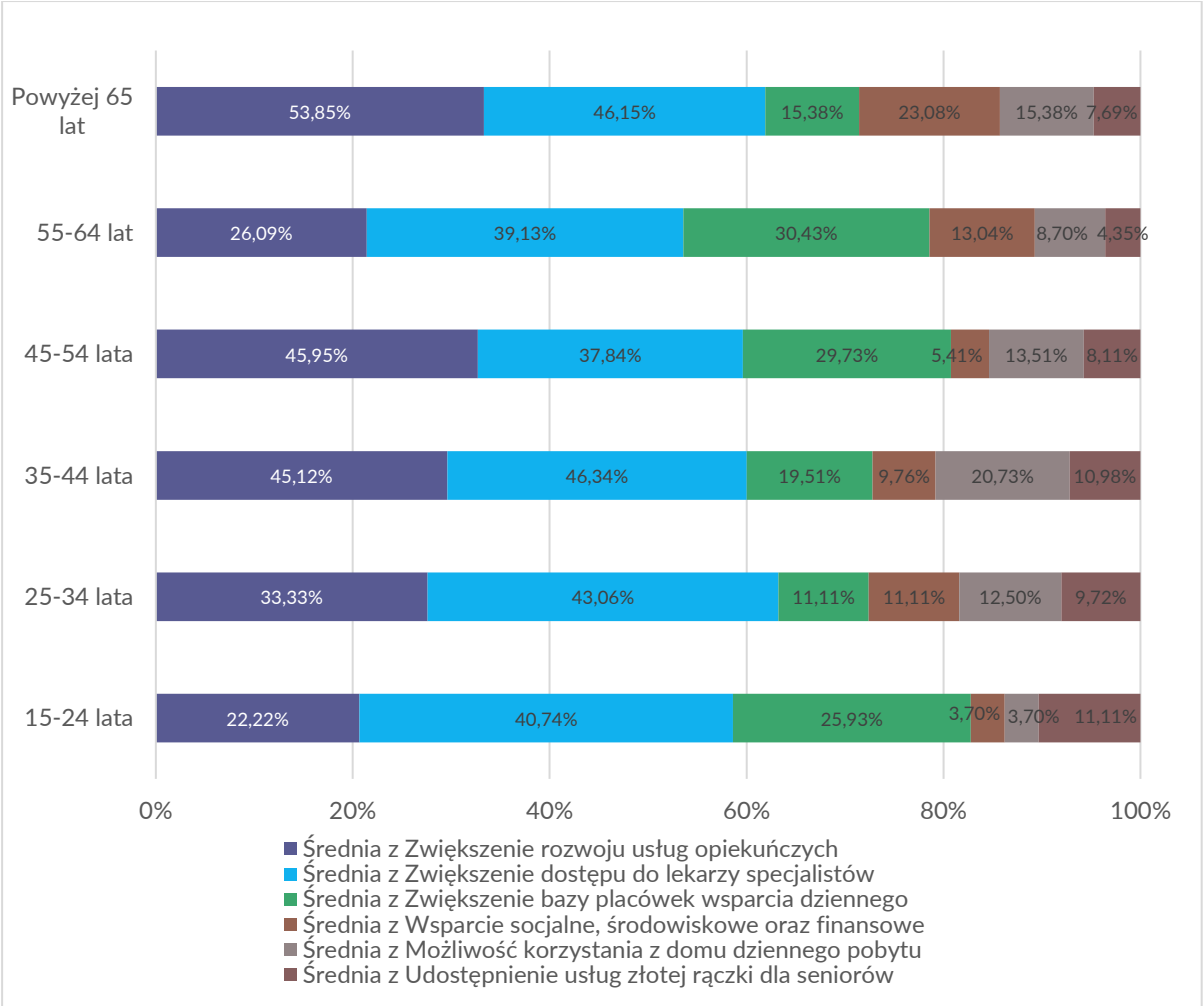
Wykres 41. Integracja społeczna i aktywizacja osób starszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Analiza odpowiedzi na podstawie wieku respondentów pokazuje wyraźne różnice w ocenie priorytetów (**Wykres 42**). Najstarsze osoby (powyżej 65 lat) szczególnie akcentowały potrzebę rozwoju usług opiekuńczych (53,9%) i dostępu do lekarzy specjalistów (46,2%), a także częściej niż młodsze grupy wskazywały na znaczenie wsparcia socjalnego i finansowego (23,1%). Osoby w wieku produkcyjnym (35–54 lata) kładły większy nacisk na usługi opiekuńcze (ok. 45%) oraz placówki wsparcia dziennego (do 29,7%). Z kolei młodsze grupy (15–34 lata) stosunkowo rzadziej wskazywały potrzeby senioralne, jednak wyróżniały się stosunkowo wysokim poparciem dla dostępu do specjalistów (40–43%).

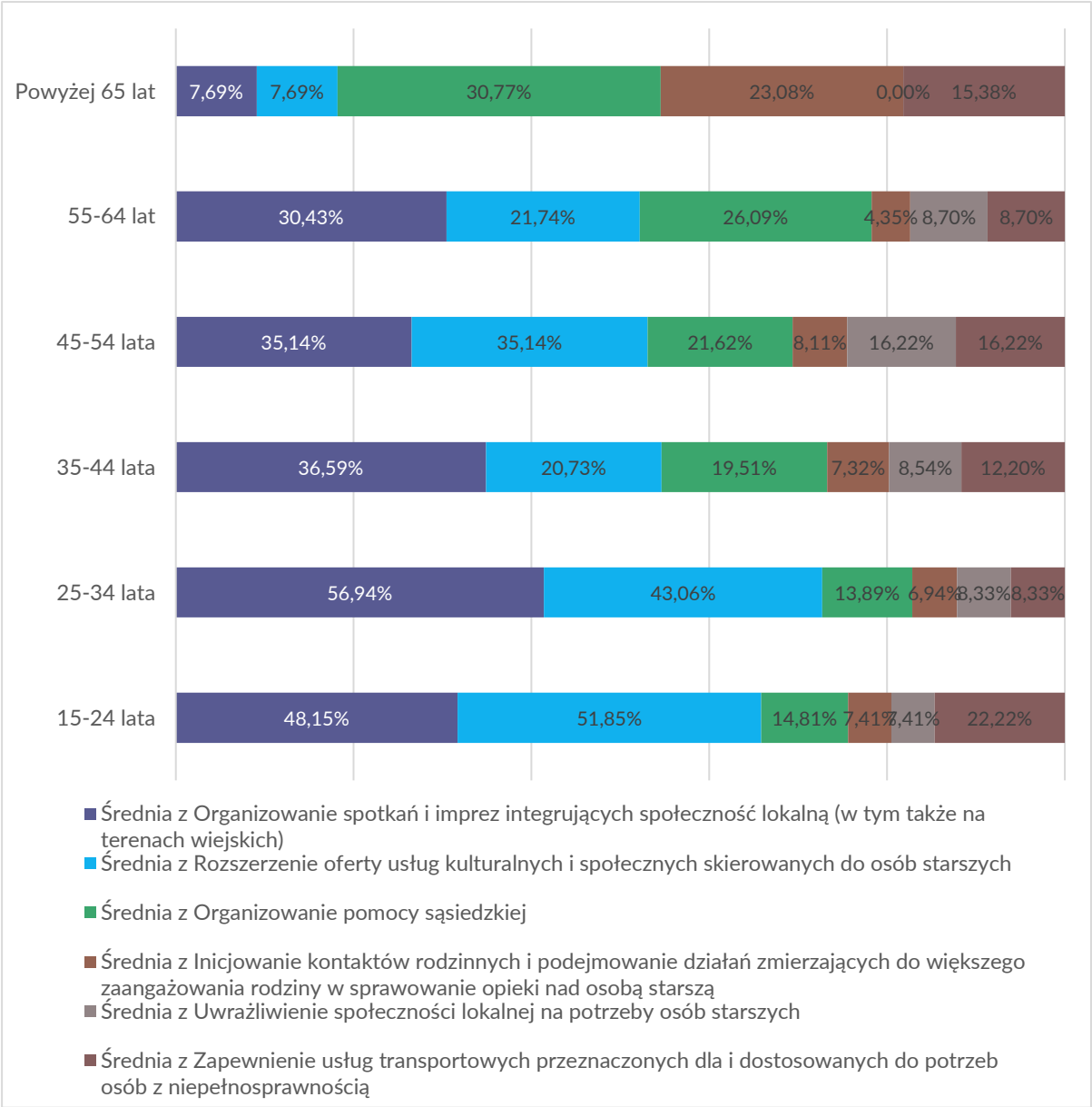
Wykres 42. Oczekiwania respondentów wobec wsparcia zdrowotnego, opiekuńczego i socjalnego osób starszych w podziale na wiek badanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Analiza szczegółowa wykazała, że młodsze grupy (15–34 lata) najbardziej doceniają działania integracyjne i kulturalne, takie jak spotkania społecznościowe i rozszerzenie oferty usług kulturalnych dla seniorów. Grupy w średnim wieku (35–54 lata) przywiązują większą wagę do praktycznej pomocy sąsiedzkiej oraz wsparcia rodziny w opiece nad seniorami. Starsi respondenci (55+ lat) koncentrują się na bezpośredniej pomocy, dostępie do usług opiekuńczych i transportowych oraz wsparciu rodziny w codziennej opiece. Rozkład odpowiedzi przedstawia **Wykres 43**.

Wykres 43. Oczekiwania respondentów wobec integracji społecznej i aktywizacji osób starszych w podziale na wiek badanych

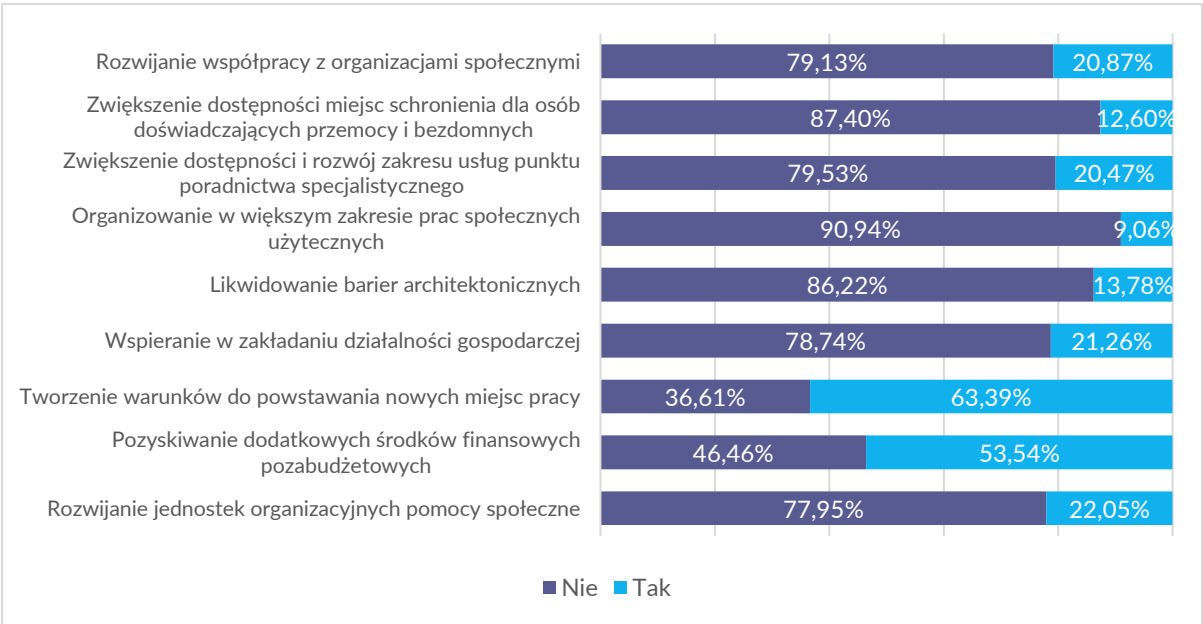

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

ROLA SAMORZĄDU W OGRANICZANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Respondenci wskazywali, że samorząd gminny powinien przede wszystkim tworzyć warunki do powstawania nowych miejsc pracy (63,4%) oraz pozyskiwać dodatkowe środki finansowe pozabudżetowe (53,5%). Istotne znaczenie przypisywano również takim działaniom, jak rozwijanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (22,1%), rozwijanie współpracy z organizacjami społecznymi (20,9%) oraz zwiększanie dostępności i rozwój zakresu usług punktu poradnictwa specjalistycznego (20,5%). Rzadziej wskazywano natomiast na potrzebę wspierania w zakładaniu działalności gospodarczej (21,3%), zwiększenia dostępności miejsc schronienia dla osób doświadczających przemocy i bezdomnych (12,6%), likwidowania barier architektonicznych (13,8%) czy organizowania prac społecznie użytecznych (9,1%). Wyniki pokazują, że mieszkańcy gminy potencjalnie najbardziej oczekują działań samorządu skoncentrowanych na tworzeniu miejsc pracy oraz pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania Wykres 44.

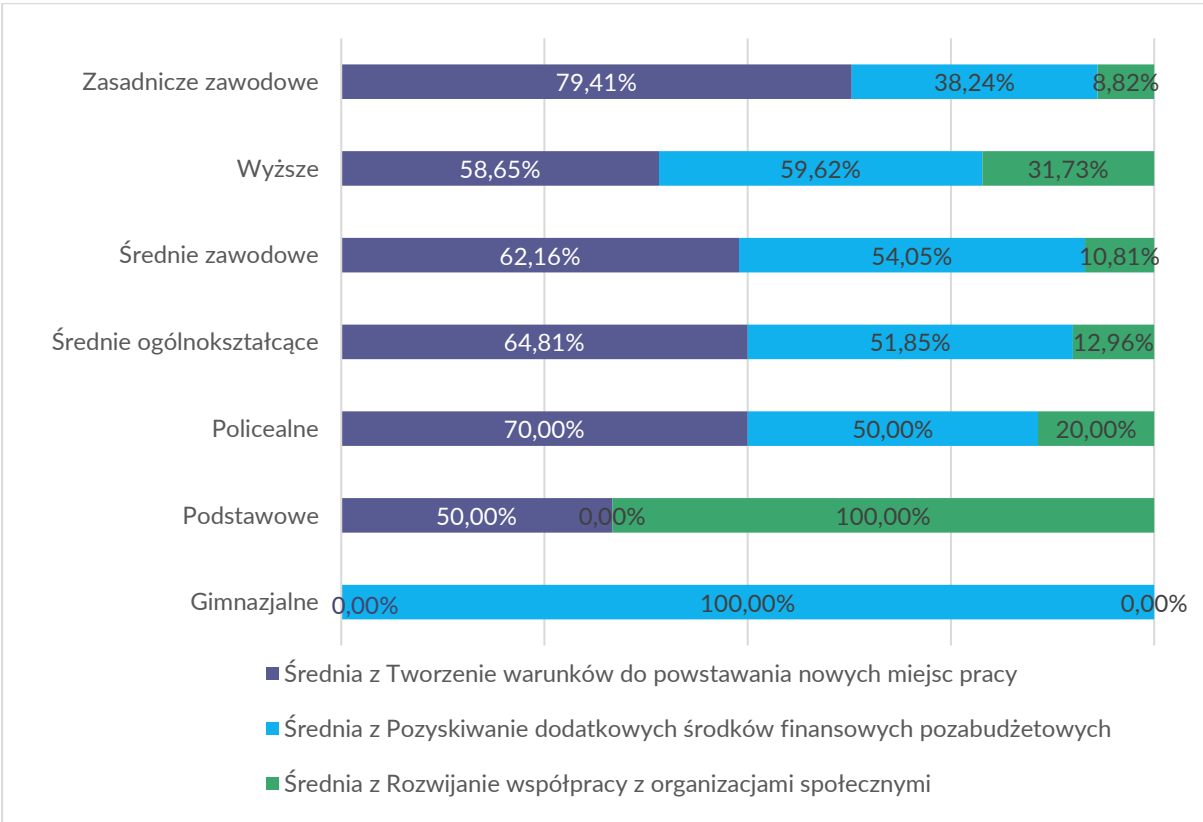
Wykres 44. Proponowane działania samorządu gminnego w celu ograniczenia problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Analiza szczegółowa wykazała, że znaczenie poszczególnych działań różni się w zależności od poziomu wykształcenia respondentów (Wykres 45). Tworzenie nowych miejsc pracy najczęściej wskazywały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (79,4%) oraz policealnym (70%), a najrzadziej – respondenci z wykształceniem gimnazjalnym (0%). W obszarze pozyskiwania środków pozabudżetowych najwyższe wskazania uzyskały osoby z wykształceniem gimnazjalnym (100%) i wyższym (59,6%). Rozwijanie współpracy z organizacjami społecznymi było natomiast najważniejsze dla respondentów z wykształceniem podstawowym (100%) oraz wyższym (31,7%), jednak w ogólnej ocenie znalazło się na końcu listy priorytetów (20,9%).

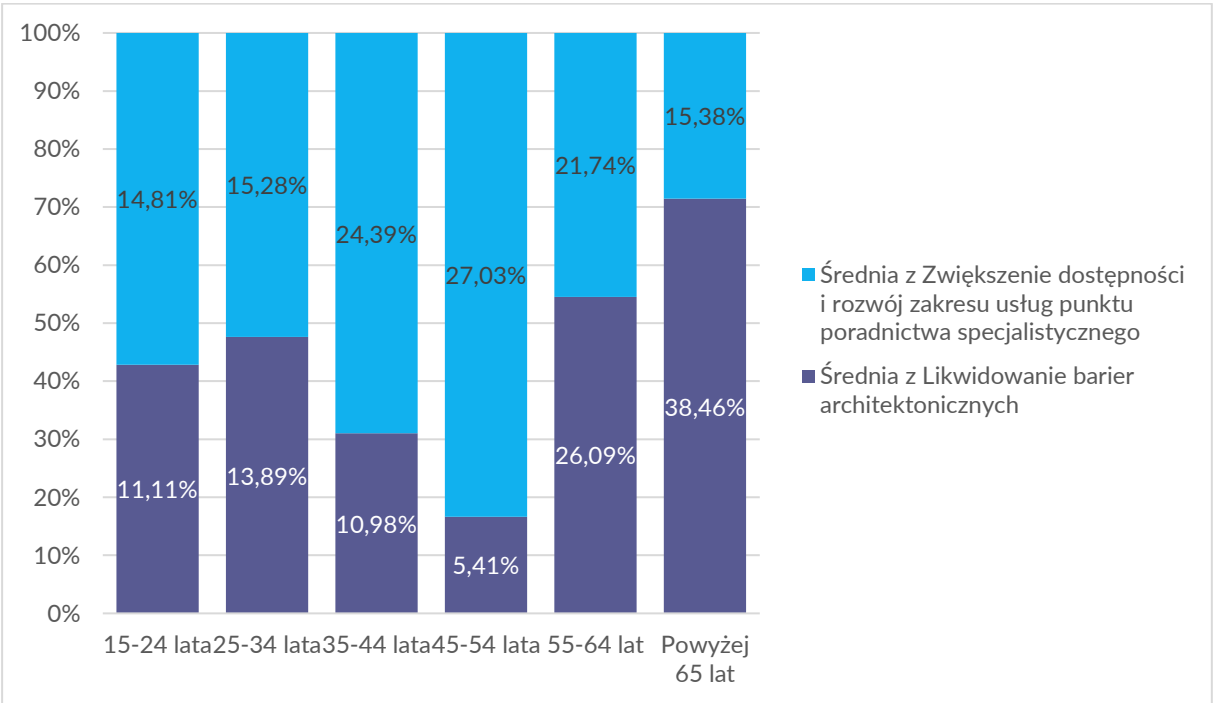
Wykres 45. Główne preferencje dotyczące działań samorządu gminnego w zależności od poziomu wykształcenia badanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

Zróznicowanie ocen widoczne jest również w podziale na grupy wiekowe (**Wykres 46**). Likwidowanie barier architektonicznych było szczególnie istotne dla osób starszych – najwyżżej ocenili je respondenci w wieku powyżej 65 lat (38,5%) oraz 55–64 lata (26,1%). Wśród osób młodszych znaczenie tego działania oceniano stosunkowo niżej (średnio ok. 10–14%). Z kolei zwiększenie dostępności i rozwój usług poradnictwa specjalistycznego częściej wskazywały osoby w wieku produkcyjnym – najwyższe wartości odnotowano w grupach 45–54 lata (27%) oraz 35–44 lata (24,4%). Wśród najmłodszych (15–24 lata) oraz najstarszych (powyżej 65 lat) zainteresowanie tym działaniem było niższe (ok. 15%).

Wykres 46. Preferencje dotyczące działań samorządu gminnego w zależności od wieku badanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=254

PODSUMOWANIE

Mieszkańcy gminy wskazują, że największe ryzyko wykluczenia społecznego dotyczy rodzin o niskim statusie materialnym, osób starszych, samotnych oraz rodzin z problemem uzależnień. Główne przyczyny ubóstwa według badanych, to trudności w znalezieniu pracy i uzależnienia, przy czym opinie mieszkańców są zróżnicowane.

Najskuteczniejsze formy wsparcia obejmują pomoc w zatrudnieniu, poradnictwo zawodowe, prawne i psychologiczne, wsparcie socjalne oraz rzeczowe. Stosunkowo mniejsze znaczenie przypisuje się pomocy finansowej i promowaniu samopomocy.

Wśród dzieci i młodzieży największe zagrożenia to uzależnienia, problemy zdrowia psychicznego, brak zainteresowania ze strony rodziców oraz przemoc rówieśnicza. Główne przyczyny niewypełniania obowiązków wychowawczych to uzależnienia i brak pracy rodziców. Najskuteczniejsze działania to pomoc terapeutyczna, wsparcie socjalne i rozwój ofert spędzania czasu wolnego.

Problem bezdomności jest postrzegany jako umiarkowanie istotny, a najskuteczniejsze działania to aktywizacja zawodowa, szkolenia i profilaktyka uzależnień. Przemoc w rodzinie wymaga wsparcia prawnego, socjalnego i terapeutycznego, interwencji oraz izolowania sprawców.

Osoby niepełnosprawne borykają się z brakiem ofert pracy, barierami architektonicznymi i izolacją społeczną. Kluczowe działania to tworzenie miejsc pracy, likwidacja barier i zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów i rehabilitacji.

Osoby starsze najczęściej wskazują na samotność, choroby, ubóstwo i brak opieki rodziny. Priorytetowe wsparcie obejmuje dostęp do lekarzy specjalistów, rozwój usług opiekuńczych oraz działania integracyjne i kulturalne. Młodsze grupy preferują działania integracyjne, średnie – wsparcie praktyczne i rodzinne, a starsze – usługi opiekuńcze i transportowe.

3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to technika analizy informacji porządkująca je w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S – Strengths (Mocne strony) – przewagi i zalety gminy, pozytywne czynniki wewnętrzne stanowiące o sile jednostki. Na podstawie mocnych stron można tworzyć scenariusze rozwoju związane z realizacją celów.
- W – Weaknesses (Słabe strony) – są to wszelkie zidentyfikowane bariery i wady, negatywne czynniki wewnętrzne, które mogą ograniczyć możliwości rozwojowe danej jednostki. Mogą przeszkodzić w realizacji celów.
- O – Opportunities (Szanse) – zdiagnozowane w otoczeniu pozytywne zjawiska, na które gmina nie ma bezpośredniego wpływu, ale ich wykorzystanie może przyczynić się do rozwoju danej jednostki.
- T – Threats (Zagrożenia) – zidentyfikowane w otoczeniu negatywne czynniki zewnętrzne, na które dany podmiot nie ma bezpośredniego wpływu. Ich występowanie może zakłócać planowany rozwój gminy.

Poniższa **Tabela 32** przedstawia kluczowe mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia w kontekście polityki społecznej na terenie gminy Tłuszcz.

Tabela 32. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
• Wysokie kwalifikacje i doświadczenie pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej • Dostępne instytucje i programy wsparcia: OPS, ŚDS, punkt konsultacyjny (psycholog, prawnik), grupy wsparcia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Opiekuńczo - Mieszkalne • Dostęp do usług zdrowotnych i społecznych • Rozbudowana oferta aktywizacyjna i edukacyjna: kursy zawodowe, doradztwo (Urząd Pracy, projekt „Aktywizuj się i pracuj”), Uniwersytet Trzeciego Wieku, kluby seniora, NGO's, świetlice, zajęcia pozalekcyjne, warsztaty • Transport publiczny i szkolny: połączenia PKP/autobusy z sołectw do miasta i Warszawy; dowóz dzieci do szkół od 3 km • Rozwój rynku pracy lokalnego, spółdzielnia socjalna jako pracodawca • Silne środowiska lokalne i wolontariat: KGW, kluby, aktywność mieszkańców (np. piknik NGO) • Wzrost świadomości społecznej na temat problemów zdrowotnych i uzależnień: dzięki działaniom NGO i instytucji	• Stosunkowo niski kapitał ludzki: ograniczone kompetencje zawodowe i społeczne, brak wzorców do naśladowania, dziedziczenie ubóstwa, problemy zdrowotne i uzależnienia ograniczające aktywność zawodową i społeczną • Utrwalanie się postaw roszczeniowych i pasywnych: brak motywacji do pracy, „dziedziczenie biedy”. • Braki organizacyjne i infrastrukturalne: brak świetlic na terenach wiejskich oraz miejsc do spotkań mieszkańców, wykluczenie komunikacyjne niektórych części gminy • Problemy kadrowe i specjalistyczne: brak specjalistów na miejscu, długie kolejki • Niedostosowana do młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • Niewystarczająca diagnoza uzależnień i problemów społecznych młodzieży: brak lokalnych badań, trudności prawne w zbieraniu danych • Niewystarczająca infrastruktura cyfrowa i niska cyfrowa kompetencja części mieszkańców: co ogranicza dostęp do nowoczesnych usług i edukacji online • Brak dostosowania oferty edukacyjnej i aktywizacyjnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • Niewystarczające wsparcie dla rodzin opiekujących się osobami zależnymi i z niepełnosprawnościami • Nierównomierny rozwój gminy: koncentracja usług i aktywności w mieście.

Szanse	Zagrożenia
• Dalszy rozwój współpracy międzysektorowej integracja działań instytucji, organizowanie wspólnych wydarzeń (pikniki, akcje edukacyjne) • Rozwój sektora gospodarczego: zwiększenie inwestycji i miejsc pracy, współpraca z przedsiębiorcami • Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych: środki UE, programy rządowe i samorządowe, granty dla NGO • Regionalne i ogólnopolskie działania profilaktyczne i edukacyjne: kampanie społeczne nt. uzależnień, zdrowia psychicznego, przeciwdziałania wykluczeniu, promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej • Środki zewnętrzne na rozwój transportu i infrastruktury wiejskiej: nowe świetlice, lepsze skomunikowanie terenówNowe technologie i digitalizacja: możliwość szkoleń online, e-usług publicznych i edukacji cyfrowej.	• Starzenie się społeczeństwa i izolacja seniorów: szczególnie na terenach wiejskich z utrudnionym dojazdem. • Wzrost uzależnień i łatwy dostęp do substancji: alkohol, e-papierosy; niski poziom świadomości rodziców. • Ograniczenia prawne i proceduralne: trudności w ściganiu sprzedaży alkoholu nieletnim, brak skutecznych narzędzi do diagnozowania problemów w szkołach. • Rozwój negatywnych zjawisk internetowych: hejt, wykluczenie, spadek motywacji do nauki przy korzystaniu z narzędzi cyfrowych. • Ryzyko utraty specjalistów i kadry na rzecz większych miast. • Niestabilna sytuacja geopolityczna • Zmniejszenie zaangażowania społecznego i wolontariatu

Źródło: opracowanie własne

4. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY TŁUSZCZ

4.1. WIZJA I MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE

Wizja rozwoju gminy Tłuszcz w obszarze polityki społecznej przedstawia docelowy stan, który zostanie osiągnięty dzięki realizacji zaplanowanych działań w perspektywie do 2032 roku. Wizja została opracowana w oparciu o przeprowadzoną diagnozę i analizę sytuacji społecznej.

Tłuszcz to wspierająca gmina, w której każda osoba, niezależnie od wieku, sprawności czy sytuacji życiowej może liczyć na dostępne, wysokiej jakości usługi społecznej, rozwijać swój potencjał i aktywnie uczestniczyć w życiu lokalnej społeczności.

Misja rozwoju gminy w obszarze polityki społecznej stanowi nadrzędny cel służący realizacji wizji. Misja stanowi podstawowy kierunek rozwoju oraz wyraz aspiracji i zobowiązań wspólnoty samorządowej.

Stworzenie zintegrowanego i partnerskiego systemu wsparcia społecznego opartego na lokalnych zasobach, który w sposób skuteczny i trwały będzie odpowiadał na potrzeby mieszkańców, wspierając ich samodzielność, poczucie bezpieczeństwa i godności oraz przyczyniając się do budowania wspólnoty o wysokiej jakości życia.

4.2. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Tłuszcz na lata 2026-2032 stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz wyzwania rozwojowe. **Tabela 33** przedstawia cztery kluczowe cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi, które opracowane zostały w czterech obszarach:

- 1. Wspieranie osób niesamodzielnych, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób starszych
- 2. Wspieranie rodziny, dzieci i młodzieży
- 3. Wspieranie osób mierzących się z problemami ubóstwa i bezrobocia
- 4. Wspieranie osób w kryzysie zdrowia psychicznego, uzależnienia, przemocy

Tabela 33. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz

Cele strategiczne	Cele operacyjne
1. Zwiększenie dostępności, jakości i skuteczności działań wspierających osoby niesamodzielne i ich rodziny	1.1. Poprawa dostępności usług i transportu dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami 1.2. Rozwój środowiskowych form wsparcia i samopomocy 1.3. Rozszerzenie usług opiekuńczych, asystenckich i wychwaniowych 1.4. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami

Cele strategiczne	Cele operacyjne
2. Wspieranie rodzin i stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne	2.1. Wzmacnianie kompetencji wychowawczych i relacji rodzinnych 2.2. Rozwój oferty wsparcia dziennego i oferty spędzania czasu wolnego 2.3. Wsparcie zawodowe i ekonomiczne rodzin
3. Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób doświadczających wykluczenia ekonomicznego, poprzez aktywizację, edukację i integrację społeczną	3.1. Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób wykluczonych 3.2. Edukacja i integracja mieszkańców
4. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób doświadczających kryzysów psychicznych, uzależnień, przemocy	4.1. Rozwijanie dostępności wsparcia specjalistycznego 4.2. Działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień 4.3. Wzmocnienie wsparcia dla osób doświadczających przemocy

Źródło: opracowanie własne

Poniższe tabele (**Tabela 34**, **Tabela 35**, **Tabela 36**, **Tabela 37**) przedstawiają kierunki działań w ramach zaplanowanych celów operacyjnych wraz ze wskazaniem potencjalnych źródeł finansowania.

Tabela 34. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 1. Zwiększenie dostępności, jakości i skuteczności działań wspierających osoby niesamodzielne i ich rodziny

Cel operacyjny	Kierunek działania	Źródło finansowania
1.1. Poprawa dostępności usług i transportu dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	1.1.1. Diagnoza potrzeb lokalowych i transportowych osób niesamodzielnych	Środki własne gminy, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	1.1.2. Zapewnienie ciągłości i rozwoju transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci	Środki własne gminy, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	1.1.3. Wprowadzenie usługi taxi dla seniora	Środki własne gminy, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	1.1.4. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych	Środki własne gminy, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	1.1.5. Realizacja szkoleń podnoszących kompetencje cyfrowe osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, w tym w zakresie obsługi komputera i internetu.	Środki własne gminy, Budżet Państwa, EFS, PFRON
1.2. Rozwój środowiskowych form wsparcia i samopomocy	1.2.1. Rozwój klubów seniora, grup samopomocowych i stowarzyszeń wspierających osoby niesamodzielne	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, Organizacje pozarządowe
	1.2.2. Organizacja zajęć wspierających integrację społeczną, w tym na terenie sołectw	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, Organizacje pozarządowe
	1.2.3. Inicjowanie współpracy OPS z lokalnymi organizacjami pozarządowymi w zakresie samopomocy oraz aktywizacji	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, Organizacje pozarządowe
	1.2.4. Podejmowanie działań na rzecz wprowadzenia usługi złotej rączki na terenie gminy	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, Organizacje pozarządowe
	1.2.5. Rozwój pracy socjalnej	Środki własne, Budżet Państwa
1.3. Rozszerzenie usług opiekuńczych, asystenckich i wytchnieniowych	1.3.1. Dalszy rozwój usług opiekuńczych	Środki własne, Budżet Państwa, EFS
	1.3.2. Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	1.3.3. Rozwój usług opieki wytchnieniowej	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON
1.4. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	1.4.1. Podejmowanie działań aktywizujących zawodowo osoby z niepełnosprawnościami	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON, NGO
	1.4.2. Kontynuacja działań i rozszerzenie oferty Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego	Środki własne, Budżet Państwa, EFS
	1.4.3. Edukowanie i zachęcanie pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON

Źródło: opracowanie własne

Tabela 35. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 2. Wsparcie rodzin i stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne

Cel operacyjny	Kierunek działania	Źródło finansowania
2.1. Wzmacnianie kompetencji wychowawczych i relacji rodzinnych	2.1.1. Wsparcie i rozwój usług asystenta rodziny	Środki własne, Budżet Państwa
	2.1.2. Organizacja warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców	Środki własne, Budżet Państwa, EFS
	2.1.3. Prowadzenie grupy samopomocowej dla rodziców	Środki własne
2.2. Rozwój oferty wsparcia dziennego i oferty spędzania czasu wolnego	2.2.1. Rozwój świetlic środowiskowych i placówek wsparcia dziennego	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, Budżet Powiatu Wołomińskiego, NGO
	2.2.2. Wzmacnianie oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Środki własne, Budżet Państwa
	2.2.3. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Klubu Malucha i Klubu Rodzica	Środki własne
	2.2.4. Wykorzystanie rozbudowanej sieci bibliotek i placów zabaw do rozwoju i integracji rodzin	Środki własne
	2.2.5. Utrzymanie i rozwój ulg i programów, takich jak bon żłobkowy i karta takrodzina.pl	Środki własne, Budżet Państwa
	2.2.6. Zapewnienie kompleksowej informacji o dostępnych świadczeniach	Środki własne
	2.2.7. Udzielanie doraźnej i stałej pomocy zarówno w formie świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych	Środki własne, Budżet Państwa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 36. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 3. Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób doświadczających wykluczenia ekonomicznego, poprzez aktywizację, edukację i integrację społeczną

Cel operacyjny	Kierunek działania	Źródło finansowania
3.1. Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób wykluczonych	3.1.1. Realizacja programów aktywizujących zawodowe osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PUP, NGO
	3.1.2. Rozwijanie Klubu Integracji Społecznej	Środki własne, Budżet Państwa, EFS
	3.1.3. Promocja zatrudnienia socjalnego i spółdzielni socjalnych	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PUP, NGO
3.2. Edukacja i integracja mieszkańców	3.2.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, NGO
	3.2.2. Organizacja spotkań lokalnych angażujących lokalną społeczność	Środki własne
	3.2.3. Integracja działań społecznych w gminie i inicjowanie współpracy między instytucjami	Środki własne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 37. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 4. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób doświadczających kryzysów psychicznych, uzależnień, przemocy

Cel operacyjny	Kierunek działania	Źródło finansowania
4.1. Rozwijanie dostępności wsparcia specjalistycznego	4.1.1. Rozwój wsparcia psychologicznego, psychiatrycznego i terapeutycznego	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	4.1.2. Zwiększenie dostępności do poradni zdrowia psychicznego na terenie gminy Tłuszcz	Środki własne, Budżet Państwa,
	4.1.3. Zapewnienie transportu do usług wsparcia specjalistycznego	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON
	4.1.4. Utworzenie grupy samopomocowej skierowanej do osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, PFRON
4.2. Działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień	4.2.1. Organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego i uzależnień, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej	Środki własne
	4.2.2. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach	Środki własne, Budżet Państwa, EFS
4.3. Wzmocnienie wsparcia dla osób doświadczających przemocy	4.3.1. Wzmacnianie działań w ramach interwencji kryzysowej	Środki własne
	4.3.2. Wzmacnianie działań w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	Środki własne
	4.3.3. Rozwój działań zespołu interdyscyplinarnego, w tym poprzez sieciowanie specjalistów	Środki własne
	4.3.4. Zapewnienie wsparcia psychologicznego osobom doświadczającym przemocy	Środki własne, Budżet Państwa
	4.3.5. Podnoszenie kompetencji kadry w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc	Środki własne, Budżet Państwa, EFS, NGO

Źródło: opracowanie własne

5. SYSTEM MONITOROWANIA I REALIZACJI STRATEGII

5.1. SYSTEM WDRAŻANIA I REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tłuszcz na lata 2026–2032 opiera się na współpracy instytucji samorządowych, organizacji społecznych oraz partnerów lokalnych. System wdrażania został zaprojektowany w sposób zapewniający skuteczną koordynację działań, bieżące monitorowanie postępów oraz elastyczne reagowanie na zmieniające się potrzeby społeczne mieszkańców.

Za ogólną koordynację i nadzór nad realizacją Strategii odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu, który pełni funkcję lidera i koordynatora wdrażania dokumentu. OPS odpowiada w szczególności za:

- nadzór nad realizacją celów i działań Strategii,
- realizację przypisanych działań w Strategii,
- współpracę z partnerami i realizatorami Strategii,
- monitorowanie postępów realizacji działań i osiągania wskaźników,
- gromadzenie danych i sporządzanie raportów z wdrażania,
- przygotowanie materiałów do ewaluacji końcowej Strategii.

W proces wdrażania zaangażowane są również jednostki organizacyjne Gminy Tłuszcz oraz partnerzy lokalni m.in:

- Gmina Tłuszcz i jej jednostki organizacyjne,
- Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- szkoły i placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe,
- służby zdrowia, Policja, instytucje rynku pracy oraz
- inne podmioty działające na rzecz rozwoju społecznego i integracji mieszkańców.

W **tabeli 38** wskazani zostali realizatorzy poszczególnych działań.

W celu zapewnienia spójności działań, współpracy międzysektorowej oraz bieżącego nadzoru nad wdrażaniem dokumentu, Burmistrz Tłuszcza powołał Zespół do spraw opracowania, wdrożenia i monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tłuszcz na lata 2026–2032.

Zespół stanowi ciało o charakterze doradczo-konsultacyjnym i opiniodawczym, którego zadania obejmują:

- opiniowanie projektów działań podejmowanych w ramach Strategii,
- inicjowanie współpracy między instytucjami i środowiskami lokalnymi,
- wspieranie Ośrodka Pomocy Społecznej w procesie monitorowania i ewaluacji Strategii,
- identyfikowanie nowych potrzeb i rekomendowanie zmian w zakresie wdrażania dokumentu.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, jednostek oświatowych, służb społecznych, przedstawiciele Rady Miejskiej. Przewodniczącym Zespołu jest przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu.

Proces wdrażania Strategii realizowany będzie w oparciu o zasady partnerstwa i współodpowiedzialności. OPS, pełniąc funkcję koordynatora, zapewni integrację działań wszystkich realizatorów i dbałość o spójność wdrażanych inicjatyw. Współpraca będzie opierała się na regularnej wymianie informacji, wspólnym planowaniu działań oraz wykorzystywaniu lokalnych zasobów w sposób komplementarny. W procesie wdrażania szczególną rolę odgrywać będą podmioty ekonomii społecznej, które stanowią ważne ogniwo łączące instytucje publiczne z mieszkańcami i ich realnymi potrzebami.

5.2.SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI

Monitoring realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tłuszcz będzie prowadzony w sposób systematyczny, umożliwiający ocenę stopnia realizacji celów i działań, a także gromadzenie danych potrzebnych do przeprowadzenia ewaluacji końcowej. Monitoring i ewaluacja końcowa stanowią integralny element procesu jej wdrażania. Celem monitoringu jest bieżące śledzenie postępów, natomiast ewaluacja końcowa ma na celu ocenę efektów osiągniętych w całym okresie obowiązywania Strategii oraz ich wpływu na poprawę sytuacji społecznej w gminie.

Monitoring Strategii będzie prowadzony w sposób systematyczny i ciągły, na podstawie wskaźników określonych przy poszczególnych celach i działaniach. Za bieżące monitorowanie realizacji działań odpowiadają jednostki wskazane jako realizatorzy w Strategii – w szczególności Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu, jednostki organizacyjne Gminy, instytucje rynku pracy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty współpracujące.

Koordynatorem monitoringu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu, który:

- zbiera i analizuje dane przekazywane przez realizatorów działań,
- prowadzi zestawienia wskaźników realizacji,
- opracowuje roczne sprawozdania z postępu wdrażania Strategii,
- przedstawia wyniki monitoringu Burmistrzowi Tłuszcza oraz Radzie Miejskiej w rocznym sprawozdaniu z Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu przy wykorzystaniu karty monitoringu stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

Wskaźniki monitoringu zostały wskazane w **tabeli 38**.

W procesie monitorowania OPS współpracuje z Zespołem do spraw opracowania, wdrożenia i monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tłuszcz na lata 2026–2032. Zespół wspiera proces monitoringu poprzez:

- analizę zebranych danych i wskaźników,
- formułowanie wniosków i rekomendacji dotyczących realizacji działań,
- opiniowanie raportów okresowych przygotowywanych przez OPS,
- identyfikację nowych potrzeb i kierunków działań wynikających z obserwacji sytuacji społecznej w gminie.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii. Jej głównym celem będzie kompleksowa ocena efektów wdrażania dokumentu, skuteczności podejmowanych działań oraz wpływu Strategii na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Zakres ewaluacji końcowej obejmuje:

- ocenę poziomu osiągnięcia wskaźników realizacji celów i działań,

- analizę skuteczności oraz trwałości zastosowanych rozwiązań,
- ocenę adekwatności celów do rzeczywistych potrzeb społecznych,
- analizę efektywności wykorzystania środków finansowych,
- ocenę współpracy między instytucjami oraz wpływu partnerstw lokalnych na efekty realizacji Strategii,
- wskazanie rekomendacji i wniosków do opracowania kolejnej edycji Strategii.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu, przy współpracy z powołanym Zespołem oraz innymi partnerami realizującymi działania Strategii.

Proces ewaluacyjny będzie opierał się na analizie danych ilościowych (m.in. osiągnięte wskaźniki, liczba uczestników, zrealizowane działania) oraz jakościowych (opinie uczestników, wywiady, konsultacje społeczne, analizy dokumentów).

Wyniki ewaluacji końcowej zostaną ujęte w raporcie z ewaluacji końcowej Strategii, który zostanie przedstawiony Burmistrzowi Tłuszcza, Radzie Miejskiej oraz upubliczniony w Biuletynie Informacji Publicznej. Raport posłuży jako materiał podsumowujący efekty wdrażania Strategii i stanie się podstawą do planowania kolejnych działań w obszarze polityki społecznej Gminy Tłuszcz.

Tabela 38. Cele wraz działaniami ze wskazaniem realizatorów i wskaźników monitorowania

Cel operacyjny	Kierunek działania	Realizator	Wskaźnik
Cel strategiczny 1: Zwiększenie dostępności, jakości i skuteczności działań wspierających osoby niesamodzielne i ich rodziny			
1.1. Poprawa dostępności usług i transportu dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	1.1.1. Diagnoza potrzeb lokalowych i transportowych osób niesamodzielnych	Gmina Tłuszcz - Wydział Zagospodarowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Komisja Mieszkaniowa	Liczba osób niesamodzielnych oczekujących na mieszkanie z zasobu lokalowego gminy Tłuszcz Liczba osób niesamodzielnych zgłaszających zapotrzebowanie na usługi transportowe
	1.1.2. Zapewnienie ciągłości i rozwoju transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci	Centrum Usług Wspólnych (CUW), Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne (COM)	Liczba przewiezionych osób w ramach transportu specjalistycznego (rok) Średnia liczba kursów/miesiąc realizowanych w ramach usługi
	1.1.3. Wprowadzenie usługi taxi dla seniora	Gmina Tłuszcz	Liczba seniorów korzystających z usługi (rok) Liczba przejazdów wykonanych w ramach usługi taxi dla seniora (rok)
	1.1.4. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych	Gmina Tłuszcz (w ramach posiadanych kompetencji), Wydział Inwestycji i Drogownictwa	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach publicznych (rok) Liczba obiektów poddanych audytowi dostępności (rok)
	1.1.5. Realizacja szkoleń podnoszących kompetencje cyfrowe osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, w tym w zakresie obsługi komputera i internetu	Powiatowy Urząd Pracy (PUP), organizacje pozarządowe, Centrum Kultury Sportu i Rekreacji (CKSiR), OPS	Liczba zorganizowanych szkoleń (rok) Liczba uczestników szkoleń
1.2. Rozwój środowiskowych form wsparcia i samopomocy	1.2.1. Rozwój klubów seniora, grup samopomocowych i stowarzyszeń wspierających osoby niesamodzielne	OPS, CKSiR, organizacje pozarządowe	Liczba działających klubów seniora / grup samopomocowych / stowarzyszeń (stan na koniec roku) Liczba osób starszych regularnie korzystających z klubów/grup (miesięczna frekwencja średnia) Liczba osób z niepełnosprawnościami regularnie korzystających z klubów/grup (miesięczna frekwencja średnia)
	1.2.2. Organizacja zajęć wspierających integrację społeczną, w tym między innymi na terenie sołectw	Gmina Tłuszcz, Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), organizacje pozarządowe, CKSiR, Biblioteka Publiczna	Liczba zorganizowanych zajęć integracyjnych w sołectwach (rok) Liczba uczestników na pojedyncze wydarzenie (średnia)

Cel operacyjny	Kierunek działania	Realizator	Wskaźnik
	1.2.3 Inicjowanie współpracy OPS z lokalnymi organizacjami pozarządowymi w zakresie samopomocy oraz aktywizacji	OPS, organizacje pozarządowe	Liczba wspólnych inicjatyw zrealizowanych w wyniku współpracy (rok)
	1.2.4. Podejmowanie działań na rzecz wprowadzenia usługi złotej rączki na terenie gminy	Gmina Tłuszcz, organizacje pozarządowe	Liczba osób korzystających z usługi „złotej rączki” (rok) Liczba zrealizowanych interwencji/drobnych napraw (rok)
	1.2.5. Rozwój pracy socjalnej	OPS	Liczba rodzin/osób objętych indywidualnym wsparciem w postaci pracy socjalnej (rok)
1.3. Rozszerzenie usług opiekuńczych, asystenckich i wytchnieniowych	1.3.1. Dalszy rozwój usług opiekuńczych	OPS, podmiot ekonomii społecznej np. spółdzielnia socjalna „Pożytek”, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (rok)
			Liczba godzin usług opiekuńczych zrealizowanych (rok)
	1.3.2. Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	OPS, podmiot ekonomii społecznej np. spółdzielnia socjalna „Pożytek”	Liczba osób korzystających z usług asystenta osobistego (rok)
			Liczba godzin asysty udzielonej w ramach programu (rok)
	1.3.3. Rozwój usług opieki wytchnieniowej	OPS	Liczba rodzin, które skorzystały z opieki wytchnieniowej (rok)
			Liczba godzin opieki wytchnieniowej zrealizowanych (rok)
1.4. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	1.4.1. Podejmowanie działań aktywizujących zawodowo osoby z niepełnosprawnościami	PUP filia w Tłuszczu	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami aktywizacyjnymi (rok)
			Liczba uczestników działań, którzy podjęli zatrudnienie lub staż w ciągu 6 miesięcy po zakończeniu wsparcia
	1.4.2. Kontynuacja działań i rozszerzenie oferty Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne, Gmina Tłuszcz	Liczba uczestników korzystających z oferty Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego (rok)
			Liczba nowych usług/warsztatów uruchomionych w ramach Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego (rok)
	1.4.3. Edukowanie i zachęcanie pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami	PUP filia w Tłuszczu	Liczba pracodawców uczestniczących w działaniach informacyjno-szkoleniowych (rok)
			Liczba osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych przez zaangażowanych pracodawców (rok)
Cel strategiczny 2: Wspieranie rodzin i stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne			
2.1. Wzmacnianie kompetencji	2.1.1. Wsparcie i rozwój usług asystenta rodziny	OPS	Liczba rodzin, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny (rok)

Cel operacyjny	Kierunek działania	Realizator	Wskaźnik
wychowawczych i relacji rodzinnych			Liczba zatrudnionych asystentów rodziny (rok)
	2.1.2. Organizacja warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców	OPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba przeprowadzonych warsztatów (rok) Liczba rodziców uczestniczących w warsztatach (rok)
	2.1.3. Prowadzenie grupy samopomocowej dla rodziców	OPS	Liczba spotkań grupy samopomocowej (rok) Średnia frekwencja na spotkaniu (liczba uczestników)
2.2. Rozwój oferty wsparcia dziennego i oferty spędzania czasu wolnego	2.2.1. Rozwój świetlic środowiskowych i placówek wsparcia dziennego	OPS, Gmina Tłuszcz	Liczba funkcjonujących świetlic środowiskowych (stan na koniec roku) Liczba dzieci/ młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego (miesięczna średnia) Liczba zajęć dodatkowych prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego (miesięczna średnia)
	2.2.2. Wzmacnianie oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	CKSiR, organizacje pozarządowe, kluby sportowe	Liczba zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych (rok) Liczba uczestników zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych (rok)
	2.2.3. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Klubu Malucha i Klubu Rodzica	Gmina Tłuszcz, organizacje pozarządowe	Status utworzenia Klubu Malucha i Klubu Rodzica Liczba rodzin zaangażowanych w konsultacje, zapisy lub wstępne działania związane z utworzeniem klubów
	2.2.4. Wykorzystanie rozbudowanej sieci bibliotek i placów zabaw do rozwoju i integracji rodzin	CKSiR, Biblioteka Publiczna	Liczba inicjatyw społecznych (warsztatów, spotkań) realizowanych w bibliotekach / na placach zabaw (rok) Liczba uczestniczących rodzin/osób w tych działaniach (rok)
2.3. Wsparcie zawodowe i ekonomiczne rodzin	2.3.1. Utrzymanie i rozwój ulg i programów, takich jak bon żłobkowy i karta takrodzina.pl	Gmina Tłuszcz, OPS, CKSiR	Liczba rodzin korzystających z ulg/programów (rok) Liczba nowych zgłoszeń/wniosków rozpatrzonych w ramach programu (rok)
	2.3.2. Zapewnienie kompleksowej informacji o dostępnych świadczeniach	Gmina Tłuszcz, OPS	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych/informacji publicznej (rok)

Cel operacyjny	Kierunek działania	Realizator	Wskaźnik
	2.3.3. Udzielanie doraźnej i stałej pomocy zarówno w formie świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych	Gmina Tłuszcz, OPS	Liczba rodzin/osób otrzymujących doraźną pomoc w formie zasiłku celowego/okresowego (rok) Łączna wartość wypłaconych świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych (rok)
Cel strategiczny 3: Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób doświadczających wykluczenia ekonomicznego, poprzez aktywizację, edukację i integrację społeczną			
3.1. Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób wykluczonych	3.1.1. Realizacja programów aktywizujących zawodowe osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem	PUP, OPS	Liczba osób objętych programami/działaniami aktywizującymi (rok) Liczba uczestników, którzy rozpoczęli zatrudnienie, staż lub edukację po udziale w programie (6–12 mies. po programie)
	3.1.2. Rozwijanie Klubu Integracji Społecznej	Gmina Tłuszcz, OPS	Liczba uczestników Klubu Integracji Społecznej (KIS) (rok) Liczba zrealizowanych działań wsparcia przez KIS (szkolenia, poradnictwo, staże) (rok)
	3.1.3. Promocja zatrudnienia socjalnego i spółdzielni socjalnych	Gmina Tłuszcz, OPS	Liczba utworzonych miejsc zatrudnienia socjalnego/spółdzielni socjalnych (rok)
3.2. Edukacja i integracja mieszkańców	3.2.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych, w tym między innymi w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i dziedziczeniu ubóstwa	Gmina Tłuszcz, OPS, PUP, szkoły	Liczba kampanii edukacyjnych zrealizowanych (rok) Liczba osób objętych kampaniami (zasięg/uczestnicy)
	3.2.2. Organizacja spotkań lokalnych angażujących lokalną społeczność	Gmina Tłuszcz, KGW, organizacje pozarządowe, CKSiR, Biblioteka Publiczna	Liczba spotkań lokalnych zorganizowanych (rok) Liczba uczestników tych spotkań (średnia/rok)
	3.2.3. Integracja działań społecznych w gminie i inicjowanie współpracy między instytucjami	Gmina Tłuszcz – Wydział Promocji, CKSiR	Liczba wspólnych projektów/akcji zrealizowanych między instytucjami (rok)
Cel strategiczny 4: Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób doświadczających kryzysów psychicznych, uzależnień, przemocy			
4.1. Rozwijanie dostępności wsparcia specjalistycznego	4.1.1. Rozwój wsparcia psychologicznego, psychiatrycznego i terapeutycznego	OPS, GKRPA, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, COM	Liczba osób objętych wsparciem psychologicznym/terapeutycznym (rok) Liczba wizyt/konsultacji udzielonych przez specjalistów (rok)

Cel operacyjny	Kierunek działania	Realizator	Wskaźnik	
	4.1.2. Zwiększenie dostępności do poradni zdrowia psychicznego na terenie gminy Tłuszcz	Gmina Tłuszcz	Liczba porad udzielonych w poradni zdrowia psychicznego (rok) Liczba godzin dostępności/specjalistów w poradniach (rok)	
	4.1.3. Zapewnienie transportu do usług wsparcia specjalistycznego	OPS, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne	Liczba osób, które skorzystały z transportu do placówek wsparcia specjalistycznego (rok) Liczba kursów transportu zrealizowanych w ramach programu (rok)	
	4.1.4. Utworzenie grupy samopomocowej skierowanej do osób w kryzysie zdrowia psychicznego	OPS, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne	Liczba spotkań grupy samopomocowej (rok) Liczba uczestników spotkań grupy (średnia na spotkanie)	
	4.2. Działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień	4.2.1. Organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego i uzależnień, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej	Gmina Tłuszcz, OPS, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne, CKSiR, szkoły, organizacje pozarządowe	Liczba kampanii/informacji zrealizowanych (rok)
		4.2.2. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach	Gmina Tłuszcz, szkoły	Liczba działań/programów profilaktycznych realizowanych w szkołach (rok) Liczba uczniów objętych programami profilaktycznymi (rok)
4.3. Wzmocnienie wsparcia dla osób doświadczających przemocy	4.3.1. Wzmacnianie działań w ramach interwencji kryzysowej	OPS, Policja, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Gmina Tłuszcz (GKRPA), szkoły	Liczba osób objętych wsparciem w ramach interwencji kryzysowej (rok)	
	4.3.2. Wzmacnianie działań w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	Gmina Tłuszcz (GKRPA)	Liczba uczestników programów terapeutycznych i profilaktycznych (rok) Liczba osób objętych poradnictwem w ramach punktu konsultacyjnego (rok)	
	4.3.3. Rozwój działań zespołu interdyscyplinarnego, w tym poprzez sieciowanie specjalistów	OPS, Gmina Tłuszcz	Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego (rok) Liczba specjalistów/organów włączonych do sieci współpracy	
	4.3.4. Zapewnienie wsparcia psychologicznego osobom doświadczającym przemocy	Gmina Tłuszcz – Punkt Konsultacyjny	Liczba udzielonych porad w ramach punktu konsultacyjnego (rok)	

Cel operacyjny	Kierunek działania	Realizator	Wskaźnik
	4.3.5. Podnoszenie kompetencji kadry w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc	OPS, szkoły, Gmina Tłuszcz – Punkt Konsultacyjny, Policja, służba zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba szkoleń przeprowadzonych dla kadry (rok) Liczba pracowników przeszkolonych (rok)

Źródło: opracowanie własne

TABELE

Tabela 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Tłuszcz i wybranych jednostkach referencyjnych w latach 2020-2024.....	11
Tabela 2. Saldo migracji na 1000 ludności w gminie Tłuszcz i wybranych jednostkach referencyjnych w latach 2020-2024.....	11
Tabela 3. Wydatki gminy Tłuszcz na ochronę zdrowia oraz ich udział w wydatkach budżetu ogółem w latach 2020-2024.....	12
Tabela 4. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie Tłuszcz.....	12
Tabela 5. Oddziały specjalne przy szkołach podstawowych w Powiecie Wołomińskim w latach 2020-2024.....	13
Tabela 6. Współczynnik skolaryzacji w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	13
Tabela 7. Wydatki na kulturę fizyczną w złotych i ich odsetek w ogóle wydatków gminy Tłuszcz w latach 2020-2024.....	14
Tabela 8. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w złotych i ich odsetek w ogóle wydatków gminy Tłuszcz w latach 2020-2023.....	15
Tabela 9. Ekonomiczne grupy wieku w 2024 roku w gminie Tłuszcz, powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim.....	16
Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych i ich odsetek w ogóle populacji w gminie Tłuszcz, powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim w 2024 roku.....	16
Tabela 11. Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców w gminie Tłuszcz (w podziale na obszar miejski i wiejski), w powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim.....	17
Tabela 12. Działania podejmowane przez Policję na terenie gminy Tłuszcz w 2024 roku.....	18
Tabela 13. Charakterystyka osób doświadczających przemocy, wobec których realizowano procedurę „Niebieskiej Karty” w gminie Tłuszcz w 2024 roku.....	19
Tabela 14. Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową w gminie Tłuszcz w 2024 roku.....	19
Tabela 15. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	21
Tabela 16. Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	22
Tabela 17. Kwota świadczeń przyznana w ramach zasiłków stałych i okresowych w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	22
Tabela 18. Wykaz miejsc w instytucjach opieki nad dzieckiem do lat 3 w gminie Tłuszcz w roku szkolnym 2024/2025.....	22
Tabela 19. Wybrane działania realizowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025.....	23
Tabela 20. Informacje dotyczące rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	24
Tabela 21. Uczestnictwo w Placówkach Wsparcia Dziennego w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024..	24
Tabela 22. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny i łączna kwota przeznaczona na obsługę zadania w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	25
Tabela 23. Charakterystyka osób doświadczających przemocy wobec których realizowano procedurę Niebieskiej Karty.....	26
Tabela 24. Informacje o procedurach Niebieskiej Karty w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	26
Tabela 25. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	26
Tabela 26. Liczba osób korzystających oraz wysokość wsparcia w postaci zasiłków okresowych i celowych w gminie Tłuszcz w latach 2022-2024.....	31
Tabela 27. Korzystanie z pomocy społecznej ze względu na narkomanię i alkoholizm w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	32

Tabela 28. Osoby korzystające z porad indywidualnych w Punkcie Konsultacyjnych w latach 2020-2024 według typu konsultacji	32
Tabela 29. Procedury o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024	33
Tabela 30. Podmioty ekonomii społecznej działające na terenie gminy Wołomin (stan na 2024 r.).....	33
Tabela 31. Dofinansowanie na realizowanie zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	34
Tabela 32. Analiza SWOT	61
Tabela 33. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz	63
Tabela 34. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 1. Zwiększenie dostępności, jakości i skuteczności działań wspierających osoby niesamodzielne i ich rodziny	65
Tabela 35. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 2. Wspieranie rodzin i stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne.....	66
Tabela 36. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 3. Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób doświadczających wykluczenia ekonomicznego, poprzez aktywizację, edukację i integrację społeczną.....	66
Tabela 37. Kierunki działań dla Celu Strategicznego 4. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób doświadczających kryzysów psychicznych, uzależnień, przemocy.....	67
Tabela 38. Cele wraz z działaniami ze wskazaniem realizatorów i wskaźników monitorowania	71

WYKRESY

Wykres 1. Liczba ludności gminy Tłuszcz w latach 2020-2024.....	9
Wykres 2. Piramida wieku i płci ludności gminy Tłuszcz w 2024 roku	10
Wykres 3. Prognoza liczby ludności powiatu wołomińskiego do 2030, 2040, 2050 i 2060 roku względem 2021 roku.....	10
Wykres 4. Liczba czytelników w ciągu roku w bibliotekach i ich filiach w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024	15
Wykres 5. Liczba pracowników zatrudnionych ogółem w Ośrodku Pomocy Społecznej w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024.....	20
Wykres 6. Liczba dożywianych dzieci w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Tłuszcz w latach 2020-2024	25
Wykres 7. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024	27
Wykres 8. Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia społeczne z powodu ubóstwa w gminie Tłuszcz w latach 2021-2024	30
Wykres 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w stosunku do ogółu mieszkańców w gminie Tłuszcz w latach 2021-2024	30
Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Tłuszcz w latach 2020-2024	31
Wykres 11. Struktura wieku respondentów	36
Wykres 12. Status zawodowy respondentów	37
Wykres 13. Struktura wykształcenia respondentów	37
Wykres 14. Rozkład miejsca zamieszkania badanych	38
Wykres 15. Czas zamieszkania pełnoletnich respondentów w gminie Tłuszcz.....	38
Wykres 16. Źródła utrzymania respondentów	39
Wykres 17. Deklaracje mieszkańców dotyczące przyszłości w gminie Tłuszcz	39
Wykres 18. Ocena obecnych warunków życia mieszkańców gminy Tłuszcz	40
Wykres 19. Główne problemy społeczne w gminie Tłuszcz	41
Wykres 20. Średnia ocena problemów społecznych według płci	42
Wykres 21. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie Tłuszcz.....	42
Wykres 22. Przyczyny ubóstwa w gminie Tłuszcz	43
Wykres 23. Formy wsparcia osób ubogich w opinii mieszkańców gminy Tłuszcz.....	44
Wykres 24. Negatywne zjawiska społeczne dotyczące dzieci i młodzieży w gminie Tłuszcz	45
Wykres 25. Przyczyny niewypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych	46

Wykres 26. Działania na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi ...	47
Wykres 27. Formy wsparcia rodzin wielodzietnych i niepełnych.....	47
Wykres 28. Ocena poziomu bezrobocia w gminie.....	48
Wykres 29. Proponowane działania na rzecz poprawy sytuacji osób bezrobotnych w gminie	48
Wykres 30. Postrzeganie problemu bezdomności gminie Tłuszcz	49
Wykres 31. Najskuteczniejsze formy przeciwdziałania bezdomności i zagrożeniu bezdomnością w opinii mieszkańców.....	49
Wykres 32. Występowanie przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu respondentów.....	50
Wykres 33. Preferowane działania przeciwdziałające przemocy w rodzinie	50
Wykres 34. Postrzegane przyczyny problemu uzależnień na terenie gminy.....	51
Wykres 35. Preferowane formy wsparcia w przeciwdziałaniu uzależnieniom	51
Wykres 36. Najczęstsze problemy społeczne osób niepełnosprawnych.....	52
Wykres 37. Działania wspierające pełniejszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym gminy	53
Wykres 38. Problemy zdrowotne i rodzinne osób starszych.....	53
Wykres 39. Problemy społeczne i infrastrukturalne osób starszych	54
Wykres 40. Wsparcie zdrowotne, opiekuńcze i socjalne osób starszych	55
Wykres 41. Integracja społeczna i aktywizacja osób starszych	55
Wykres 42. Oczekiwania respondentów wobec wsparcia zdrowotnego, opiekuńczego i socjalnego osób starszych w podziale na wiek badanych.....	56
Wykres 43. Oczekiwania respondentów wobec integracji społecznej i aktywizacji osób starszych w podziale na wiek badanych	57
Wykres 44. Proponowane działania samorządu gminnego w celu ograniczenia problemów społecznych	58
Wykres 45. Główne preferencje dotyczące działań samorządu gminnego w zależności od poziomu wykształcenia badanych.....	58
Wykres 46. Preferencje dotyczące działań samorządu gminnego w zależności od wieku badanych	59

MAPY

Mapa 1. Lokalizacja gminy Tłuszcz na mapie powiatu wołomińskiego oraz jej podział administracyjny .. 8

7. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Karta monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tłuszcz na lata 2026-2032 *wb – wartość bazowa

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
1.1.1. Diagnoza potrzeb lokalowych i transportowych osób niesamodzielných	Liczba osób niesamodzielných oczekujących na mieszkanie z zasobu lokalowego gminy Tłuszcz								
	Liczba osób niesamodzielných zgłaszających zapotrzebowanie na usługi transportowe								
1.1.2. Zapewnienie ciągłości i rozwoju transportu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci	Liczba przewiezionych osób w ramach transportu specjalistycznego (rok)								
	Średnia liczba kursów/miesiąc realizowanych w ramach usługi								
1.1.3. Wprowadzenie usługi taxi dla seniora	Liczba seniorów korzystających z usługi (rok)								
	Liczba przejazdów wykonanych w ramach usługi taxi dla seniora (rok)								
1.1.4. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach publicznych (rok)								
	Liczba obiektów poddanych audytowi dostępności (rok)								
1.1.5. Realizacja szkoleń podnoszących kompetencje cyfrowe osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, w tym w zakresie obsługi komputera i internetu	Liczba zorganizowanych szkoleń (rok)								
	Liczba uczestników szkoleń								
1.2.1. Rozwój klubów seniora, grup samopomocowych i stowarzyszeń wspierających osoby niesamodzielne	Liczba działających klubów seniora / grup samopomocowych /stowarzyszeń (stan na koniec roku)								
	Liczba osób starszych regularnie korzystających z klubów/grup(miesięczna frekwencja średnia)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
	Liczba osób z niepełnosprawnościami regularnie korzystających z klubów/grup (miesięczna frekwencja średnia)								
1.2.2. Organizacja zajęć wspierających integrację społeczną, w tym między innymi na terenie sołectw	Liczba zorganizowanych zajęć integracyjnych w sołectwach (rok)								
	Liczba uczestników na pojedyncze wydarzenie (średnia)								
1.2.3 Inicjowanie współpracy OPS z lokalnymi organizacjami pozarządowymi w zakresie samopomocy oraz aktywizacji	Liczba wspólnych inicjatyw zrealizowanych w wyniku współpracy (rok)								
1.2.4. Podejmowanie działań na rzecz wprowadzenia usługi złotej rączki na terenie gminy	Liczba osób korzystających z usługi „złotej rączki” (rok)								
	Liczba zrealizowanych interwencji/drobnych napraw (rok)								
1.2.5. Rozwój pracy socjalnej	Liczba rodzin/osób objętych indywidualnym wsparciem w postaci pracy socjalnej (rok)								
1.3.1. Dalszy rozwój usług opiekuńczych	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (rok)								
	Liczba godzin usług opiekuńczych zrealizowanych (rok)								
1.3.2. Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	Liczba osób korzystających z usług asystenta osobistego (rok)								
	Liczba godzin asysty udzielonej w ramach programu (rok)								
1.3.3. Rozwój usług opieki wytchnieniowej	Liczba rodzin, które skorzystały z opieki wytchnieniowej (rok)								
	Liczba godzin opieki wytchnieniowej zrealizowanych (rok)								
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami aktywizacyjnymi (rok)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
1.4.1. Podejmowanie działań aktywizujących zawodowo osoby z niepełnosprawnościami	Liczba uczestników działań, którzy podjęli zatrudnienie lub staż w ciągu 6 miesięcy po zakończeniu wsparcia								
1.4.2. Kontynuacja działań i rozszerzenie oferty Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego	Liczba uczestników korzystających z oferty Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego (rok)								
	Liczba nowych usług/warsztatów uruchomionych w ramach Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego (rok)								
1.4.3. Edukowanie i zachęcanie pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami	Liczba pracodawców uczestniczących w działaniach informacyjno-szkoleniowych (rok)								
	Liczba osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych przez zaangażowanych pracodawców (rok)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
2.1.1. Wsparcie i rozwój usług asystenta rodziny	Liczba rodzin, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny (rok)								
	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny (rok)								
2.1.2. Organizacja warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców	Liczba przeprowadzonych warsztatów (rok)								
	Liczba rodziców uczestniczących w warsztatach (rok)								
2.1.3. Prowadzenie grupy samopomocowej dla rodziców	Liczba spotkań grupy samopomocowej (rok)								
	Średnia frekwencja na spotkaniu (liczba uczestników)								
	Liczba funkcjonujących świetlic środowiskowych (stan na koniec roku)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
2.2.1. Rozwój świetlic środowiskowych i placówek wsparcia dziennego	Liczba dzieci/ młodzieży korzystających z placówek wsparcia dziennego (miesięczna średnia)								
	Liczba zajęć dodatkowych prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego (miesięczna średnia)								
2.2.2. Wzmacnianie oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Liczba zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych (rok)								
	Liczba uczestników zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych (rok)								
2.2.3. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Klubu Malucha i Klubu Rodzica	Status utworzenia Klubu Malucha i Klubu Rodzica								
	Liczba rodzin zaangażowanych w konsultacje, zapisy lub wstępne działania związane z utworzeniem klubów								
2.2.4. Wykorzystanie rozbudowanej sieci bibliotek i placów zabaw do rozwoju i integracji rodzin	Liczba inicjatyw społecznych (warsztatów, spotkań) realizowanych w bibliotekach / na placach zabaw (rok)								
	Liczba uczestniczących rodzin/osób w tych działaniach (rok)								
2.3.1. Utrzymanie i rozwój ulg i programów, takich jak boni żłobkowy i karta takrodzina.pl	Liczba rodzin korzystających z ulg/programów (rok)								
	Liczba nowych zgłoszeń/wniosków rozpatrzonych w ramach programu (rok)								
2.3.2. Zapewnienie kompleksowej informacji o dostępnych świadczeniach	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych/informacji publicznej (rok)								
2.3.3. Udzielanie doraźnej i stałej pomocy zarówno w formie świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych	Liczba rodzin/osób otrzymujących doraźną pomoc w formie zasiłku celowego/okresowego (rok)								
	Łączna wartość wypłaconych świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych (rok)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
3.1.1. Realizacja programów aktywizujących zawodowe osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem	Liczba osób objętych programami/działaniami aktywizującymi (rok)								
	Liczba uczestników, którzy rozpoczęli zatrudnienie, staż lub edukację po udziale w programie (6–12 mies. po programie)								
3.1.2. Rozwijanie Klubu Integracji Społecznej	Liczba uczestników Klubu Integracji Społecznej (KIS) (rok)								
	Liczba zrealizowanych działań wsparcia przez KIS (szkolenia, poradnictwo, staże) (rok)								
3.1.3. Promocja zatrudnienia socjalnego i spółdzielni socjalnych	Liczba utworzonych miejsc zatrudnienia socjalnego/spółdzielni socjalnych (rok)								
3.2.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych, w tym między innymi w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i dziedzicznemu ubóstwu	Liczba kampanii edukacyjnych zrealizowanych (rok)								
	Liczba osób objętych kampaniami (zasięg/uczestnicy)								
3.2.2. Organizacja spotkań lokalnych angażujących lokalną społeczność	Liczba spotkań lokalnych zorganizowanych (rok)								
	Liczba uczestników tych spotkań (średnia/rok)								
3.2.3. Integracja działań społecznych w gminie i inicjowanie współpracy między instytucjami	Liczba wspólnych projektów/akcji zrealizowanych między instytucjami (rok)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
4.1.1. Rozwój wsparcia psychologicznego, psychiatrycznego i terapeutycznego	Liczba osób objętych wsparciem psychologicznym/terapeutycznym (rok)								
	Liczba wizyt/konsultacji udzielonych przez specjalistów (rok)								
4.1.2. Zwiększenie dostępności do poradni zdrowia psychicznego na terenie gminy Tłuszcz	Liczba porad udzielonych w poradni zdrowia psychicznego (rok)								
	Liczba godzin dostępności/specjalistów w poradniach (rok)								
4.1.3. Zapewnienie transportu do usług wsparcia specjalistycznego	Liczba osób, które skorzystały z transportu do placówek wsparcia specjalistycznego (rok)								
	Liczba kursów transportu zrealizowanych w ramach programu (rok)								
4.1.4. Utworzenie grupy samopomocowej skierowanej do osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba spotkań grupy samopomocowej (rok)								
	Liczba uczestników spotkań grupy (średnia na spotkanie)								
4.2.1. Organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego i uzależnień, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej	Liczba kampanii/informacji zrealizowanych (rok)								
4.2.2. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach	Liczba działań/programów profilaktycznych realizowanych w szkołach (rok)								
	Liczba uczniów objętych programami profilaktycznymi (rok)								
4.3.1. Wzmacnianie działań w ramach interwencji kryzysowej	Liczba osób objętych wsparciem w ramach interwencji kryzysowej (rok)								
4.3.2. Wzmacnianie działań w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	Liczba uczestników programów terapeutycznych i profilaktycznych (rok)								
	Liczba udzielonych porad w ramach punktu konsultacyjnego (rok)								

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość wskaźnika							
		2025 (wb*)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
4.3.3. Rozwój działań zespołu interdyscyplinarnego, w tym poprzez sieciowanie specjalistów	Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego (rok)								
	Liczba specjalistów/organów włączonych do sieci współpracy								
4.3.4. Zapewnienie wsparcia psychologicznego osobom doświadczającym przemocy	Liczba osób objętych wsparciem psychologicznym po doświadczeniu przemocy (rok)								
4.3.5. Podnoszenie kompetencji kadry w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc	Liczba szkoleń przeprowadzonych dla kadry (rok)								
	Liczba pracowników przeszkolonych (rok)								